

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmickowski
wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy od powiada Antoni Konieczny, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 151

Poznań, sobota dnia 2 kwietnia 1932

Rok XXVII

Rozważania deficytowe

Wykończenie budżetu za 11 miesięcy (bez marca) bieżącego okresu 1931/2 przedstawia się następująco: wydatki 2.242, dochody 2.083 milionów. Odczytując od dochodów 20 milionów pożyczki z Banku Polskiego, otrzymujemy cyfrowy deficyt w sumie 179 milionów. Razem z marcem, w którym przypadają znaczniejsze wypłaty, deficyt dojdzie do 200 milionów.

Rząd p. Prystora, otrzymawszy od Sejmu budżet na 2.866 milionów, zapowiedział, że zredukuje go tak, aby wydatki nie przekroczyły 2.450 milionów. Można już obecnie z całą pewnością stwierdzić, że ta zapowiedź będzie spełniona. Gdyby budżet wykonywany był zgodnie z uchwałą większości, to wydatki za 11 miesięcy powinny stanowić 91,7% sumy całorocznej. A tymczasem wynoszą one 78,2 proc., z czego wynika, że kompresje stanowią 13,5 proc. całego budżetu.

Nie są one równomierne we wszystkich częściach. Mianowicie sumy wydatkowane w stosunku do sum budżetowych przedstawiają się następująco: Ministerstwo reform rolnych 34,3 proc.

Ministerstwo rolnictwa 40,0 proc.

Ministerstwo robót publicznych 46,3 proc.

Długi 66,9 proc.

Ministerstwo przemysłu i handlu 69,1 proc.

Ministerstwo sprawiedliwości 70,8 proc.

Władze naczelne (prezydent, Sejm, Senat, Kontrola Państwa) 74,2 proc.

Ministerstwo wyznań i oświecenia 75,8 proc.

Ministerstwo spraw wewnętrznych 76,2 proc.

Ministerstwo skarbu 76,3 proc.

Ministerstwo spraw wojskowych 83,5 proc.

Ministerstwo spraw zagranicznych 90,3 proc.

Renty inwalidzkie i pensje 92,6 proc.

Emerytury 108,1 proc.

Ministerstwo pracy i opieki społecznej 128,6 proc.

Jak widzimy, resorty gospodarcze uległy o wiele silniejszemu kompresjom niż polityczne. „Oszczędność” w spłacie długów jest następstwem moratorium Hoovera. Natomiast emerytury i fundusz bezrobocia (w min. pracy i opieki społecznej) wykazują znaczne przekroczenia budżetu.

Mimo tych kompresyj koniec z końcem się nie zeszedł. Gdy bowiem wydatki 11 miesięcy stanowią — jak wyżej powiedziano — 78,2 proc. budżetu, to dochody wynoszą tylko 69,6 proc. sumy preliminowanej. I tutaj zachodzi duża nierówność między poszczególnymi źródłami, o czym świadczą następujące cyfry obliczone tak samo, jak wyżej przy wydatkach:

Cła 41,0 proc.

Monopole 70,6 proc.

Oplaty stemplowe 75,5 proc.

Podatki bezpośrednie 77,6 proc.

Podatki pośrednie 84,7 proc.

„Konferencja czterech” odbędzie się

Ostateczne ustalenie miejsca i daty — Nacisk na premiera Tardieu

Paryż, 2. 4. (PAT). Po ponownej wymianie zdań rządu Francji i Wielkiej Brytanji ustalili datę i miejsce „konferencji czterech”, która zajmie się próbą rozwiązania sprawy porozumienia krajów naddunajskich.

Nota oficjalna określiła bliżej warunki, w jakich odbędzie się konferencja.

Po obopólnym porozumieniu między rządami francuskim i angielskim oraz zgodnie z notami, wymienionymi w ubiegłym tygodniu, postanowiono, że zebranie czterech wielkich mocarstw, mających zredagować zaproszenie do pięciu państw naddunajskich, odbędzie się w przyszłym tygodniu w Londynie. W razie, gdyby Tardieu nie mógł być obecny na kon-

ferencji, Francja reprezentowana będzie przez ministra Flandina.

Wielka Brytania wysłała zaproszenia do trzech zainteresowanych państw.

Paryż, 2. 4. (PAT). Jak wiadomo, premier Tardieu wyraził chęć opuszczenia stolicy Wielkiej Brytanji w poniedziałek wieczorem, tuż po zakończeniu rokowań francusko-angielskich, aby móc być w Paryżu we wtorek rano. Jest jednak prawdopodobne, że ze strony Anglii czyniony będzie nacisk, celem dłuższego zatrzymania Tardieu w Londynie, aby mógł w ten sposób wziąć udział w konferencji czterech, której Mac Donald pragnie nadać możliwie największy rozmach.

Projekt zaproszenia państw naddunajskich — Nazwiska delegatów

Paryż, 2. 4. (PAT). Według informacji prasy, projekt zaproszenia na konferencję pięciu państw naddunajskich został opracowany jeszcze podczas rozmów, prowadzonych przez Tardieu i sir Johna Simona.

W projekcie tym wymienione są m. in. następujące punkty: zniesienie tam celnych pomiędzy poszczególnymi państwami sukcesyjnymi b. monarchii austriacko-węgierskiej, obniżenie ich prywatnych długów, udzielenie kredytów długoterminowych każdemu z tych państw po uprzednim przeprowadzeniu sanacji budżetowej. Francja i Anglia biorą głównie na siebie ciężary, związane z finansowaniem powyższego programu.

Londyn, 2. 4. (PAT). Dzienniki podają, że delegatami 4 mocarstw na konferencję naddunajską w Londynie będą: ze strony Francji — Flandin, ze strony Włoch — Grandi, ze strony Niemiec — Bülow, z brytyjskiej strony — Simon, Runciman oraz premier Mac Donald, który będzie przewodniczył konferencji.

Spodziewane jest, że narady potrwać 2 do 3 dni i zostaną zakończone najpóźniej w sobotę, aby umożliwić Simonowi odjazd do Genewy, gdzie 11 kwietnia rozpocznie się konferencja rozbrojeniowa, a 12 kwietnia nadzwyczajna sesja Rady Ligi Narodów.

Pomyślny przebieg rokowań w Szanghaju

Duże ustępstwa Japonji — A w Mandżurji toczą się walki...

Londyn, 2. 4. (Tel. wł.). Jak donoszą z Szanghaju rokowania pokojowe celem ostatecznego uzgodnienia warunków rozejmu znajdują się na najlepszej drodze.

W ostatniej chwili Japonja zeszła ze swego dotychczas nieugiętego stanowiska i zrobiła kilka ustępstw zwłaszcza w sprawie wycofania swych wojsk, rezygnując z pozostawienia oddziałów wojskowych wzdłuż linii kolejowej w pobliżu Szanghaju oraz w okolicy Kiangwan.

Spór toczy się obecnie jeszcze o kwestję uzgodnienia terminu rozpoczęcia wycofania wojsk japońskich z terenów określonych przez stronę chińską.

Jak donoszą z Szanghaju zniesiony został wczoraj tam stan oblężenia. W całym mieście panuje obecnie normalny ruch.

Wszystkie sklepy i biura oraz instytucje są czynne.

Szanghaj, 2. 4. (Tel. wł.). Osiągnięcie częściowego porozumienia udało się uzyskać dzięki rezygnacji Japonji z zatrzymania swoich załóg w fortach chińskich Wu-Sung i Ciang-Sun, o które to forty toczył się swego czasu blisko czterotygodniowy bój zacięty. Również z Kiang-Wan oraz z dzielnic chińskiej będą wycofane oddziały japońskie. Chinom udało się zatem przeprowadzić całkowicie swoje postulaty.

Londyn, 2. 4. (Tel. wł.). Jak donoszą z Szanghaju w północnej części Mandżurji rozpoczęły się nowe walki pomiędzy wojskami chińskimi, zgrupowanymi na północy — zachód od nowej republiki mandżurskiej a oddziałami wojsk japońskich. Siły chińskie obliczają na przeszło 3000 ludzi.

Nieodrodni potomkowie „kulturtraegerów”

Berlin, 2. 4. (PAT). Niemiecki instytut wychowania pozaszkolnego zorganizował w Pile cykl odczytów propagandowych pod hasłem „szerzenie kultury niemieckiej na pograniczach wschodnich Rzeszy”. Oficjalny udział w tej manifestacji biorą przedstawiciele władz centralnych i rządu pruskiego oraz szereg działaczy wszechniemieckich.

Genewa, 2. 4. (PAT). Pod tytułem „Zbyt wiele zapalu” „Journal de Genève” zamieszcza artykuł o skandalicznej aferze landrata Cichoriusa, organizującego propagandę antypolską

na pograniczu polsko-niemieckim. Dziennik zestawia pismo Cichoriusa ze znaną deklaracją ministra Curtiusa w maju ub. roku w Genewie, kiedy to niemiecki minister spraw zagranicznych zobowiązał się, że Rzesza nie uczyni, co by doprowadziło do zaognienia stosunków na Górnym Śląsku.

Tem tłumaczy się — dodaje dziennik — że landrat umieścił na kopercie adnotację: „Do rąk własnych”, przyczem dziennik nie bez ironji podkreśla, że w Niemczech używa się jeszcze atlasów, w których nowe granice nie są zaznaczone.

Dochody administracyjne 86,9 proc.
Przedsiębiorstwa 98,8 proc.

A zatem gdyby wszystkie dochody dopisały tak, jak podatki pośrednie i

bezpośrednie, to budżet byłby zrównoważony. Zawiodły cła i monopole i tu tkwi przyczyna deficytu.

Uderza znakomita na pozór dochodowość przedsiębiorstw państwowych. Gdy dochody z nich za cały rok preliminowano na 136,6 milionów, to w 11 miesiącach wpłaciły one skarbowi już 134,9 milionów. Jest to jednak pozycja tylko optyczna. Przedsiębiorstwa wpłacały skarbowi na pokrycie deficytu, czerpiąc drugą ręką pożyczki bądź z funduszy państwowych, bądź zagranicznych.

Tak np. koleje zaliczyły do dochodów swoich sumę przeszło 25 milionów, otrzymaną od Towarzystwa polsko-francuskiego, budującego kolej Śląsk-Gdynia. Suma ta nie figurowała w budżecie i powinna była pójść na spłatę długów kolei. A tymczasem poszła do skarbu. Gdyby nie ta i podobne operacje, to wpłaty przedsiębiorstw do skarbu byłyby znacznie mniejsze, a zatem deficyt większy, aniżeli 179 milionów. Dlatego to na początku artykułu nazwaliśmy go — cyfrowym.

Deficyt ten będzie pokryty z rezerw, które muszą być upłynnione, czyli wycofane z banków państwowych, co odbije się ujemnie na ich zdolności kredytowej.

Powstaje pytanie: Co będzie w roku 1932/3, który rozpoczął się dnia 1 kwietnia b. r.? Wydatki nowego budżetu są akurat tak wysokie, jakie będą w roku świeżo ukończonym. Dochody zaś preliminowane są o około 130 milionów wyżej, bo na 2.377 milionów. Jest to suma w obecnym stanie gospodarstwa naszego zupełnie nierealna, skutkiem czego deficyt nowego budżetu może być znacznie większy, aniżeli za rok 1931/2.

Przed rządem p. Prystora stoi to samo zagadnienie, które stało w maju 1931 r. Tylko że kompresje wydatków są coraz trudniejsze, a rezerwy... na wyczerpaniu.

M. K.

Powrót Ks. Prymasa

Cittadel Vaticano, 2. 4. (KAP). W dniu 30 marca Ojciec Św. przyjął J. Em. ks. kardynała - prymasa A. Hlonda na audjencji pożegnalnej. Też dnia wieczorem Ks. Kardynał wyjechał z Rzymu, żegnany na dworcu przez amb. Skrzyńskiego, radcę ambasady Janikowskiego oraz innych członków ambasady polskich przy Watykanie i Kwirynale.

W podróży powrotnej J. Em. Ks. Prymas zatrzymał się w Turynie u ks. ks. Salezjanów w Monachjum, gdzie gości u kard. Faulhabera.

Powrót Ks. Prymasa do Poznania spodziewany jest 3 kwietnia r. b.

Hitlerowskie pogroźki

Berlin, 2. 4. (PAT.) W sensacyjnym procesie politycznym, odbywającym się w Monachjum z oskarżenia Hitlera przeciwko dziennikarzowi socjalistycznej „Münchener Post”, zeznawał dziś poseł nar. socj. Franck.

Oświadczył on, że Hitler po objęciu władzy w Niemczech niezwłocznie powoła do życia trybunał dla osądzenia przestępców stanu i że wówczas potoczają się głowy po piasku. Franck, jak wiadomo, był jednym z przywódców nar. socjalistów, a ostatnio przyjęty był na specjalnej audjencji przez m. Groenera.

Istota obecnego kryzysu

VI. Walka z kryzysem w Polsce

Okres prób ratowania dotychczasowego ustroju gospodarczego świata na drodze jakiegokolwiek akcji międzynarodowej właściwie minął. Dziś już każde państwo stara się walczyć ze skutkami kryzysu u siebie, na własną rękę, takimi sposobami, jakie uważa za odpowiednie, nie pytając innych, czy im się te sposoby podobają.

Jest to w dziejach kryzysu moment doniosły. Dopóki szukano dróg do położenia końca kryzysowi wogóle, można było w skuteczność tych usiłowań wierzyć albo nie wierzyć. Ten, kto wierzył, mógł czekać. Dziś, gdy każde państwo ratuje tylko siebie, broniąc swego dobra przed innymi, ci, którzy czekają dalej, którzy nie poważnego w walce ze skutkami kryzysu nie przedsięwzięli, którzy nawet na żaden plan w tym względzie zdobyć się nie mogą, gotują sobie zgubę.

Dlatego to powiedziałem na początku, że już czas wielki jest, żebyśmy doszli do ustalenia pojęć o istocie kryzysu. Bez tych pojęć nie można się zdobyć na plan walki z jego skutkami.

Nie mogę żądać, żeby moje na kryzys poglądy uznano za obowiązujące. Można im przeciwstawić inne, byle jasne, wyraźne. Można je było sobie wyrobić, jak to już powiedziałem, w ciągu dziesięciu zgora lat trwania kryzysu. Nawet przy uznaniu za słuszne moich poglądów trzeba stwierdzić, że są one bardzo ogólne, że, chcąc oprzeć na nich planową akcję, trzeba zbadać źródła kryzysu u nas szczególnie, czego jeden człowiek zrobić nie może. Tylko, wobec tego, co się na świecie i u nas dzieje, trzeba uznać, że to jest rzecz niesłychanie pilna. Dziś już każdy dzień stracony dużo kosztuje.

To nie może być partactwo, łatania, zamazywanie dziur: tego rodzaju akcja nie tylko nas nie uratuje, ale nawet nie osłabi szybkości, z jaką kryzys się zaostrza. Trzeba sięgnąć do głębi źródeł kryzysu i zło niszczyć od korzenia. Chcąc walczyć ze złem tak wielkim, trzeba używać wielkich i śmiałych środków.

Jest to wszakże dziedzina, w której nasze interesy ściągają się z interesami i dążeniami innych państw na niejednym punkcie. W tej dziedzinie, gdy chodziło o państwa zachodnie, polityka nasza od początku była nieśmiała, bojaźliwa. Często nie robiliśmy kroku, który byłby dla nas korzystny, bojąc się narazić bądź temu, czy innemu państwu, bądź Lidze Narodów. Trzeba przyznać, że w niejednym wypadku było to konieczne. Często wszakże tej bojaźliwości było zawiele.

Dziś położenie bardzo się zmieniło, zwłaszcza w dziedzinie spraw gospodarczych i wogóle wewnętrznych każdego państwa. Ta tendencja, która zapanała po traktacie wersalskim do regulowania spraw, nawet wewnętrznych poszczególnych państw, zwłaszcza mniejszych, z uszczerbkiem ich suwerenności, na drodze międzynarodowej, dziś już jest bardzo słaba, bo osłabił ci, w których interesie to leżało. Z drugiej strony te mocarstwa, które miały najsilniejszą tendencję do interwenjowania nazewnątrz, i których łaska lub niełaska miała ogromne znaczenie ze względu na ich panowanie nad kredytem międzynarodowym, dziś pogrążone są we własnych kłopotach, w kłopotach tak wielkich, że straciły skłonność do interwenjowania nawet tam, gdzie ich najżywniejsze interesy w grę wchodzi; z tej samej przyczyny w zakresie kredytu dziś niczego właściwie od nich oczekiwać nie można.

Każde państwo tedy coraz więcej jest pozostawione sobie i coraz mniej ma potrzeby liczyć się z tem, jakie wrażenie robi gdzieindziej jego polityka gospodarcza i wogóle wewnętrzna.

Polska, zwłaszcza w dziedzinie swej polityki gospodarczej, robi wrażenie, jakby się w tej zmianie jeszcze nie zaczęła orjentować. Za to spóźnienie w rozumieniu położenia ogólnego drogo ona płaci i drożej jeszcze może zapłacić w przyszłości.

Nie mam tu zamiaru kreślić programu walki z kryzysem, we właściwym tego słowa znaczeniu. Na to źródła kryzysu i jego skutki u nas musiałyby być gruntownie zbadane we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego. A trzeba nacisk położyć na to, że do zrozumienia kryzysu nie wystarcza badanie stanu życia gospodarczego dotychczasowymi metodami. Cyfry, które podaje statystyka i wogóle same tylko cyfry, nie są zdolne objąć tego, co do wyświetlenia kryzysu jest często najważniejsze. Trzeba sięgnąć głębiej

w życie, wejść między ludzi, na własne oczy zobaczyć i wyrwać z ust ludzkich fakty i cyfry, często starannie ukrywane, poznać pojęcia, któremi ludzie w postępowaniu się kierują. Zdaje mi się, iż właśnie na skutek zamknięcia się w dotychczasowych metodach badania, ekonomiści tak mało dotychczas postąpili naprzód w wykryciu źródeł i określeniu istoty obecnego kryzysu.

Moim celem jest rzucić tylko ogólne myśli w sprawie walki z kryzysem, które wypływają z moich pojęć o jego istocie.

Wielki cel tej walki możnaby określić krótko: wyzwolenie wytwórcy. Znaczy to zdjęcie z niego dużej części potwornego haraczku nałożonego nań dzięki niezdrowemu kierunkowi, jaki przybrał rozwój życia gospodarczego i politycznego ostatnimi czasami.

Kraj, którego wytwórczość z taką szybkością się zmniejsza, idzie do zruiny. Kraj, w którym liczba ludzi, nie wytwarzających, a zabierających niesłychanie wielką część dochodów narodu, stanowi nieznany gdzieindziej odsetek ludności, zbliża się szybkimi krokami ku niebываłej katastrofie, która tych właśnie ludzi przedewszystkiem obejmie. Dlatego trzeba za wszelką cenę przywrócić wytwórcy zdolność do życia i do pracy.

Wyzwolenie wytwórcy... Te dwa wyrazy obejmują strasznie dużo. Obejmują one nie tylko wielkie wysiłki, ale i wielkie ofiary, wielkie cierpienia.

Bez tych wszakże wysiłków i ofiar o uratowaniu się niema mowy.

Trzeba przełamać opór przeciw przystosowaniu kosztów, utrzymania państwa i instytucyj z niem związanych do dochodów narodu. Kroki, poczynione dotychczas w tym kierunku — to są drobniutki w porównaniu z tem, co zrobić musimy. Po tem, co już w tej sprawie było powiedziane, tutaj rozszerzać się niema potrzeby.

Inna jest rzecz z donioślejszą jeszcze dla wytwórczości sprawa, ze zmniejszeniem kosztów pośrednictwa, z uzdrowieniem naszego handlu (który na znaczniejszym obszarze Polski jest w rękach obcych, — żydowskich).

Wymaga on uzdrowienia od samego dołu, od handlu detalicznego, często bardzo drobnego. Ci handlujący (Żydzi) nie robią fortun, często pędzą nędzną egzystencję — głównie nieszczęście polega na tem, że ich jest za dużo. Wprawdzie odsetek ludności polskiej, zajmujący się handlem, jest mały, dużo mniejszy, niż nawet w bardzo słabo rozwiniętych gospodarczo krajach, ale mamy ludność nam obcą, różniącą się od nas wszystkiem, prócz praw, z których korzysta — Żydów, którzy w głównej swej masie żyją z handlu i wszelkiego rodzaju pośrednictwa. Jeżeli ta wielka liczba Żydów w Polsce była zawsze nieszczęściem, to w dzisiejszym położeniu, przy tak wielkim przeroście liczby pośredników i stąd kosztach pośrednictwa, duszących produkcję, nieszczęście to jest dziesięćkroć większem.

Ażeby Polska mogła gospodarczo żyć, ażeby wytwórczość jej nie ginęła, jeno rosła, liczba ludności, żyjącej z pośrednictwa, musi się w o wiele większym jeszcze stosunku zmniejszyć, niż liczba urzędników w państwie. Wielką dla Polski jest sprawa, ażeby się zmniejszyła koszt pośrednictwa żydowskiego, nie zaś polskiego. Polacy, którzy wyjdą z handlu, nie znajdą dziś miejsca gdzie indziej, przeciwnie, gdy zmniejszanie liczby urzędników pójdzie szybko, wielu z nich będzie szukało chleba w handlu. Żydzi zaś jakoś umieją ciągle znajdować drogi do emigracji; zresztą wszędzie czują się u siebie i wszędzie znajdują lepsze warunki, niż w Polsce, gdzie ich jest za wielu, ażeby im mogło być dobrze.

Niemniej doniosłym celem walki z kryzysem jest wytypowanie u nas wszelkiej spekulacji. Ta, najbardziej zabójcza z chorób życia gospodarczego, a tak rozwielniona w Polsce w stosunku do naszej zamożności uczyniła nasze życie gospodarcze najniezdrowszem bodaj na świecie. Nietylko zrobiła nasz handel tem, czem jest on dzisiaj, ale zaciążyła fatalnie na naszych finansach. Ileż to niepotrzebnych inwestycji, dostaw, przedsięwzięć państwowych i samorządowych zawdzięcza swój początek temu, że podsunęte zostały żywiołom decydującym, niekompetentnym, lekkomyślnym, a często niesumiennym, przez spekulantów, których jedynym celem było na tem wszystkiem się obłowić.

Trzeba dokonać gruntownej rewizji naszych traktatów handlowych i na-

szego systemu celnego. Nie trzeba być wielkim fachowcem, żeby wykazać w nich punkty, wprowadzone tam w celu ożywienia obrotów handlu zewnętrznego i związanej z niem spekulacji ciężkim kosztem rodzinnej wytwórczości. Bo u nas na te sprawy spekulant często ma wpływ większy, niż wytwórca przemysłowy i rolniczy.

Również system podatkowy trzeba przekształcić tak, żeby nie zabijał wytwórczości, zwłaszcza tej, która jest bardziej przystosowana do potrzeb kraju.

Jest jeszcze wielka sprawa, bodaj najtrudniejsza ze wszystkich, bo wymagająca współdziałania szeregu państw. Jest to walka o ceny zboża i produktów rolnych. To walka właściwie z produkcją krajów Nowego Świata. Ta walka może być poprowadzona skutecznie tylko przy zastosowaniu w niej bezwzględnej logiki i sprawiedliwości.

Jeżeli dany kraj zamyka swe granice dla emigrantów z innego kraju, dlatego, że ci pracują taniej i robią konkurencję miejscowemu robotnikowi, to ten kraj ma prawo i musi zamknąć się dla produkcji tamtego, dlatego, że ta produkcja osiągnęła więcej przez maszyny, niż przez ludzi, robi konkurencję wytwórczości miejscowej, zmuszonej do zatrudniania możliwie wielkiej ilości rąk ludzkich, których liczba gromadzi się skutkiem uniemożliwienia emigracji. Inaczej, ten drugi kraj będzie przez tamten ogłodzony.

Ten krótki, bardzo ogólny rzut oka na drogi, prowadzące do wyzwolenia wytwórcy, wskazuje aż nadto jasno, że w walce z kryzysem u nas społeczeństwo nie może biernie czekać, dopóki rząd tej walki stanowczo nie podejmie

i dopóki ustawodawstwo nie wejdzie na właściwą drogę. Niezależnie od rządu i ustawodawstwa, społeczeństwo, jego organizacje, mają przed sobą wielkie, pierwszorzędne zadania, w których ich rząd nie zastąpi.

W sprawie np. uzdrowienia naszego handlu i walki ze spekulacją do organizacji społecznych przedewszystkiem należy akcja, która jedynie może być skuteczną. Dowiodły tego najlepiej takie próby, jak słynna „walka z lichwą“, podejmowana swojego czasu przez nasze władze państwowe bez żadnego poważnego skutku. Zresztą więzienia nasze i bez tego są przepełnione... Tu więcej robią np. korporacje kupieckie, rzemieślnicze i t. p., rozwijające kontrolę nad sumiennością postępowania w danym zawodzie.

Zresztą tu nie możemy się wdawać w formułowanie praktycznego programu. To jest praca dla wielu ludzi.

Jeden jest warunek skutecznego pójścia po drodze uzdrowienia pośrednictwa i walki ze spekulacją w Polsce. Ci, co szczerze chcą tę akcję skutecznie rozwinąć, czy to w zakresie polityki wewnętrznej rządu, czy samorządnej akcji społeczeństwa, nie mogą stać na poparciu Żydów lub dbać o ich względnie zadowolenie (bo całkowicie nikt ich nie zadowolni). Pierwsze bowiem wymaganie Żydów jest, żeby nie przedsiębrano nic niedogodnego dla pośredników i nie stawiano przeszkód spekulacji.

Zrzec się zaś tych rzeczy, to znaczy pogodzić się z tem, że nasze życie gospodarcze będzie się toczyło po równi pochyłej, po drodze, na której końcu leży przepaść.

ROMAN DMOWSKI.

BOJSKO SOKOŁA

(Droga Dębińska)

jutro w niedzielę o godzinie 12

Bieg o puchar Kurjera Poznańskiego

Kasy otwarte od godz. 10-tej

Bilety w cenie 30 gr, 50 gr i 1,— zł

nr 14 006-7

Z Stronnictwa Narodowego

Zebranie miesięczne Koła w Główniej.

W czwartek odbyło się w Główniej zebranie miesięczne miejscowego Koła Stronnictwa Narodowego. Przy udziale około 50 członków zagał zebranie o godzinie 19.45 prezes Koła p. Stelmazyk. Po zagajeniu i odczytaniu porządku obrad, odczytał sekretarz protokół z ostatniego zebrania, poczem zabrał głos prelegent p. Bogdan Piotrowski, który w blisko godzinnym referacie omówił kwestję żydowską. Wywody prelegenta przypadły słuchaczom do serca, to też po referacie wywiązała się długa i ożywiona dyskusja, w której członkowie starszego społeczeństwa pp.: Rogaliński, Więckowski, Terczewski, Stelmazyk i Surdyk wykazując niebezpieczeństwo zalewu żydowskiego na podstawie przykładów zaczerpniętych z własnego życia. Po załatwieniu spraw organizacyjnych solwował prezes półtoragodzinne obrady pochwaleniem Pana Boga.

O wolny handel

Londyn, 2. 4. (Tel. wł.) Międzynarodowa konferencja w sprawie wolnego handlu zakończyła tu wczoraj swoje obrady.

Konferencja przyjęła rezolucję wniesioną przez delegata angielskiego Sir Saltera, w której zebrani żądają, aby utworzony komitet dla wolnego handlu został utrzymany w dalszym ciągu celem niezrywania ścisłego kontaktu z podobnymi organizacjami w poszczególnych państwach.

Ponadto rezolucja wypowiada się za ponownym zwołaniem konferencji w późniejszym terminie celem omówienia i ewentualnego uchwalenia wytycznych oraz środków, jakimi możnaby zrealizować postulaty konferencji zmierzające do zupełnego wprowadzenia wolnego handlu na całym świecie.

Ostrzeżenie!

Istnieje tylko jeden oryginalny i niezawodny, we wszystkich kulturalnych państwach używany preparat

DARMOL
czekoladki przeczyszczające

znany od kilkudziesięciu lat.
Prosimy więc żądać wyraźnie
„Darmol“ gdyż preparat ten
bywa często podrabiany!

Tw 916

Stronnictwo Narodowe

Koło Chartowo

Plenarne zebranie odbędzie się w niedzielę, 3 bm. o godz. 16 w dotychczasowym lokalu zebrania. Na porządku obrad referat p. Stanisława Jeskego p. t. „Przyczyny obecnego kryzysu w Polsce“.

O liczny udział pros!

ZARZĄD.

„Dar Pomorza” zwycięsko walczył z orkanem

Wśród rozszalałych odmetów Oceanu Atlantycznego — Gigantycznych rozmiarów fale — Bohaterska postawa załogi

Gdynia, 2. 4. (Tel. wł.). Dopiero teraz dowiedziano się, że statek szkolny „Dar Pomorza” w drodze powrotnej do kraju, w dniu 4 marca, natknął się w środku Oceanu Atlantycznego, na 38 stopniu szerokości północnej w odległości około 350 mil morskich na zachód od Wysp Azorskich, na straszny orkan, z którym po bohatersku walczył przez przeszło 30 godzin.

Walka ze sztormem była świetną, a zarazem ciężką i niebezpieczną nauką dla naszych przyszłych „wilków morskich”. Huraganowy wiatr rwał żagle na strzępy i wraz z wysokimi na 10 metrów falami przechylał fregatę do 40 stopni.

W dniu 5 marca o godzinie 6 rano wielka fala zerwała z pokładu 10-wiosłowy kuter ratunkowy i uniosła go. Za każdym przechyłem statek

czepał po kilkadziesiąt tonn wody, która wdierała się na pokład wysokim wałem do połowy belek żelaznych, przytrzymujących szalupy ratunkowe. Jedna olbrzymia fala wtargnęła na rufę, wygięła żelazne pręty poręczy, przewróciła kilka ludzi, między nimi dowódcę statku i zgłodziła ciężkie drzwi, prowadzące do sali wachtowej. Marynarze brodzili w wodzie po kolana, czasem po pas; chwilami nawet woda zakrywała im ramiona i głowy.

Pod wieczór burza wreszcie ucichła i pozostała jedynie wielka martwa fala.

Oprócz szkód w materiale poturbowanych zostało, na szczęście lekko, kilku ludzi. „Dar Pomorza” wyszedł z opresji zwycięsko i nie dał się ujarzmić orkanowi. S. B.

Napad bandycki na folwark

Wilno, 2. 4. (PAT). Z Filipowicz donoszą o napadzie bandyckim, dokonanym na folwark Michałowice, należący do Przewłockiego. Bandydzi, zauważeni przez służbę, która stawiała im opór, zostali zmuszeni do ucieczki. Policja zorganizowała natychmiastowy pościg. W pobliżu wsi Uzdzieje otoczono

no uciekających, przyczem wywiązała się obustronna strzelanina, w czasie której ciężką ranę odniósł herszt bandy był dywersant Piotr Dumniewicz. Dwóch jego towarzyszy, Michała Naremiarza i Konstantego Dudzika, ujęto. Stanał on przed sądem doraźnym. Herszt bandy zmarł.

Min. Benesz o stosunku do Polski

Praga, 2. 4. (PAT). Min. spraw zagr. Benesz na zarzut Hajna, iż stosunki Czechosłowacji z Polską aczkolwiek poprawne, nie są jednak dostatecznie serdeczne oświadczył, iż zdaniem jego stosunki między obu krajami są bardzo dobre i jak najzupełniej przyjazne.

Co się tyczy Rosji, Benesz dał wyraz swojemu głębokiemu przekonaniu, iż stosunkowo tylko bardzo mała ilość ludzi rzeczywiście pragnie interwencji przeciwko Rosji.

Straszne skutki ciemnoty

Wilno, 2. 4. (PAT). We wsi Lachowickie Bory zachorował na świerzb syn mieszkanki tej wsi Anny Szymnowej. Ponieważ żadne środki, stosowane przez Szymnową nie pomagały, skorzystała ona z porady sąsiadki, napaliła w piecu i wysmarowanego dziegiem chłopca wsadziła do pieca, w którym miał przebywać 5 minut. W międzyczasie Szymnowa musiała na chwilę odejść, a gdy powróciła z pieca wydobywały się ciche jęki. Wydobyto z pieca dziecko, które miało całe ciało pokryte strasznymi ranami od spalania i wkrótce zmarło. Szymnową aresztowano.

Porażony podczas prześwietlania

Tryjest, 2. 4. (PAT). Podczas radiologicznego badania niejakiego Pawła Signoris w laboratorium radiologicznym szpitala miejskiego, z niewiadomych powodów nastąpiło błyskawiczne wyładowanie prądu z aparatu. Pacjent, porażony prądem, zginął na miejscu, a dyrektor laboratorium prof. Gorth, jego dwaj asystenci profesor d'Este i Cabiglio odnieśli ciężkie obrażenia.

Znów niezatwierdzenie 5 radców

Gniezno, 2. 4. (Tel. wł.). Wojewoda poznański nie zatwierdził znów 5 radców miejskich.

Przypominamy, że rada miejska, na posiedzeniu w dniu 22 października r. ub., wybrała 6 radców miejskich, a mianowicie pp.: Józefa Zakrzewskiego, inż. Józefa Śmieleckiego, Maksymiljana Waberskiego, Walentego Kostenczkiego, Bernarda Kropidłowskiego i dr. Stanisława Krukowskiego. Otóż wszystkich prócz Kropidłowskiego wojewoda nie zatwierdził. Wymienionych radców wysunęto z inicjatywy Narodowego Bloku Gospodarczego. (br.)

Zjazd rektorów

Kraków, 2. 4. (Tel. wł.). Od dwóch dni odbywają się poufne narady rektorów wszystkich wyższych uczelni.

Dotyczą one, poza sprawami nauki, zagadnień budżetowych uniwersytetów w związku z olbrzymimi redukcjami wydatków rzeczowych i personalnych.

Zjazd ma powziąć doniosłe uchwały, dotyczące systemu studjów na wyższych uczelniach, przyczem mają być rozpatrzone rygory co do studentów, którzy nie złożyli w przepisany termin egzaminów. Uchwały rektorów będą następnie przedłożone ministerjum W. R. i O. P. (w)

Zarządzający diecezją pińską

Pińsk, 2. 4. (KAP). Odbyło się plenarne zebranie kapituły katedralnej, na którym obrano wikariuszem kapitularnym diecezji pińskiej, czyli zarządcą diecezji do czasu mianowania biskupa-ordynariusza, ks. prałata dr. Witolda Iwickiego.

Odczyt prof. Z. Wojciechowskiego

Dziś, w sobotę, 2 kwietnia, odbył się staraniem Stow. Pań Św. Wincentego a Paulo, dzielniccy Św. Łazarz, bardzo zajmujący odczyt p. prof. Zygmunta Wojciechowskiego pod tyt. „Żydzi w Polsce”.

Wstęp tylko 50 gr; początek o godzinie 20 (sala 17 Coll. Minus).

Leon Hałas przed sądem

Dalszy ciąg procesu

Po zeznaniach świadków i odrzuceniu wniosków obrony zamknął przewodniczący przewód sądowy o godz. 13.55. Następnie zabrał głos prokurator, który podtrzymał akt oskarżenia, wysuwając z swej strony jako okoliczności łagodzące motyw zbrodni (miłość), przyznanie się i dobre prowadzenie się po zbrodni.

Obronca adw. Galiński przedstawił Hałasa jako ofiarę nieszczęśliwej miłości a nie zbrodniarza.

W chwili, gdy piszemy, przemawia adw. Galiński.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 2. 4. 1932 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była nieco żywsza. Obróty były również nieco większe, przyczem kursy były utrzymane. Z pożyczek państwowych poszukiwano w dalszym ciągu 5 proc. pożyczkę konwers. po 38% proc., również płacono za 4 proc. pożyczkę inwest. 92 proc., jednakże nie było oddawców. Z papierów lokacyjnych P. Z. K. doznały małejwyżki 8 proc. listy dol. stare, notując 67½% w transakcjach, zaś za 4 proc. listy zast. konwert. płacono 28½ proc., natomiast 6 proc. listy żytnie handlowano po 13½ w oddaniu.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych poszukiwano Bank Polski po 84% W obrotach nieoficjalnych płacono za 4 proc. premjówki dolarowe 48 oraz za 3 proc. pożycz. bud. 39.

Z dniem 1 kwietnia r. b. uruchomiliśmy w naszej fabryce wyrobów metalowych nowy dział

jedyny w Polsce

całkowitej fabrykacji

igieł gramofonowych szprych rowerowych i nypli

Igły gramofonowe „Centra” wykonane przez pierwszorzędnych specjalistów na nowoczesnych automatach i maszynach i kontrolowane przy użyciu specjalnych aparatów, dających możność badania każdego ostrza przy 36-krotnem powiększeniu

są niezrównane.

Szprychy stalowe z nyplami mosiężnymi „Centra” I-a niklowane dostarczamy w jakości bezkonkurencyjnej.

Z tą samą nieustającą energią, z którą stale doskonalimy nasze wyroby — baterje — elementy — anody „Centra” — dopilnujemy wzorową obsługę w naszych nowych wyrobach.

Centra.

W. Tomaszewski i S-ka
Fabryka Elementów i Baterji
Szprych Rower. Igieł Gramofon.
Poznań.

Pw 11 916-C. 156

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

(Kurs w procentach nominalu):

5% Pożyczka konwersyjna 38½% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt.
67½% +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt.
28½% P.
(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kredytowego
13.50 O.

Akcje bankowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Bank Polski I em 84.— P.
Tendencja nieco żywsza.

Urzędowa cedula Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 2. 4. 1932 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy w obliczeniu ćwierć litrowego gęstościomierza: 1) żyta poznańskiego 71.3 kg (121 f w h.); 2) żyta pomorskiego 69.95 kg (119.1 f w a.); 3) pszenicy poznańskiej 74.8 kg (127.1 f w h.); 4) pszenicy pomorskiej 74.35 kg (126.4 f w h.); 5) jęczmienia poznań i pom.: a) 64 do 66 kg., b) 62 kg.; 6) owsa poznań i pom. 43.55 kg. (74.1 f w h.).

Ceny orientacyjne.

Zyto 25,75— 26,00
Usposobienie stałe.
Pszenica 26,50— 27,00
Usposobienie stałe.
Jęczmień 64—66 kg. 20,50— 21,50
Jęczmień 68 kg 21,50— 22,50
Usposobienie spokojne.
Jęczmień browarowy 23,75— 24,75
Usposobienie spokojne.
Owies nadający się do siewu 22,50— 23,00
Owies zwykły 20,75— 21,25
Usposobienie stałe.
Maka żytnia 65% wł. work. 39,00— 40,00
Usposobienie stałe.
Maka pszenna 65% wł. work. 40,00— 42,00
Usposobienie stałe.
Otręby żytnie 16,25— 16,75
Otręby pszenne 15,00— 16,00
Otręby pszenne (grube) 16,00— 17,00
Rzepak 32,00— 33,00
Gorczyca 30,00— 35,00
Wyka latowa 22,50— 24,50
Peluska 26,00— 28,00
Groch Victoria 23,00— 26,00
Groch Folgera 32,00— 36,00
Łubin niebieski 11,50— 12,50
Łubin żółty 16,00— 17,00
Seradela 32,00— 34,00
Koniczyna czerwona 160,00—210,00
Koniczyna biała 320,00—480,00
Koniczyna szwedzka 130,00—150,00
Koniczyna żółta odluszczona 150,00—170,00
Przełot 260,00—300,00
Tymoteusz 40,00— 55,00
Rajgras angielski 45,00— 50,00

Ogólne usposobienie stałe.

Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 85 tonn, pszenicy 160 tonn, maki żytniej 61 000 kg., maki pszennej 60 300 kg., otrab żytnich 48 tonn, gryssiku pszennego 4 200 kg., kaszy owsianej 700 kg.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.89½ zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.91 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100

mk niem w dewizach — zł. gotówką — zł. za 100 guld. gd. w dewizach 173.91 do 174.17 zł., gotówką 173.57 zł.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 2. 4. 1932 r.

Waluty **Gotówka**
Dolary St. Zjedn.: tr. 8.89½, sp. 8.91½, kup. 8.87½.

Dewizy:

	trans	sprzed	kup.
Belgia	124,80	125,11	124,49
Holandja	360,70	361,60	360,80
Londyn	83,95	84,13	83,81
Nowy Jork			
kabel	8,921	8,941	8,901
Faryż	85,13	85,22	85,04
Praga	26,42	26,48	26,36
Szwajcaria	173,50	173,93	173,07
Włochy	46,30	46,53	46,07
Berlin	212,25		

Tendencja niejednolita.

Papiery wartościowe i obligacje:

3% pożycz. bud.	38,00
5% pożycz. konw.	39,00
4% pożycz. dolarowa	49,25 49,50
6% pożycz. dol.	60,50 60,50
7% pożycz. stabil.	59,00 58,50
10% pożycz. kolejowa	103,00

Tendencja mocniejsza.

Akcje w złotych:

Bank Polski	85,00— 84,50
Modrzejów	0,00— 3,50
Lilpop	0,00— 16,00

Tendencja utrzymana.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona olejiste za 1000 kg reszta za 100 kg

Berlin, 2. 4. 1932 r.

Pszenica march 75—76 kg.	255,00—257,00
Tendencja spokojna.	
Zyto march 72—75 kg. . .	199,00—201,00
Tendencja stała	
Zyto rosyjskie cif Berlin tr. i sp.	195,00
Tendencja stała.	
Jęczmień brow	183,00—190,00
Tendencja utrzymana.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	170,00—180,00
Tendencja utrzymana.	
Owies march.	157,00—163,00
Tendencja spokojna.	
Maka pszenna	31,25—34,75
Tendencja cicha.	
Maka żytnia 70%	26,50—27,90
Tendencja cicha.	
Ospa pszenna	11,00—11,20
Tendencja utrzymana.	
Ospa żytnia	10,10—10,70
Tendencja cicha.	
Groch Victoria	18,00—25,00
Groch drobny jadalny	21,00—24,00
Groch pastewny	15,00—17,00
Peluska	16,50—18,50
Bób	15,00—17,00
Wyka	16,00—19,50
Łubin niebieski	11,00—12,00
Łubin żółty	15,00—17,00
Seradela nowa	31,00—37,00
Kuchy linae 37%	11,80 12,00
Kuchy z orzecha ziemnego 13,10—13,30	
Kuchy mielone (maczka) . .	13,00
Wytloki suche paryt Berlin 9,20— 9,30	
Płatki ziemniaczane	17,00—17,30
Srót Soja ekstrahowany 46% loco Hamburg	12,30
Srót Soja ekstrahowany 46% loco Szczecin	12,30
Ogólna tendencja ospała.	

Zjazd Tow. Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych

Dnia 2 i 3 kwietnia br. odbywa się w Warszawie doroczny walny zjazd delegatów Tow. Naucz. Szkół Śred. i Wyż., które należy do najpoważniejszych i najwydatniej pracujących zrzeszeń w kraju.

W ostatnim roku, jak stwierdza starannie opracowane sprawozdanie za rok 1931/32 (stron 72), liczba kół wynosiła 191, a liczba członków 6024. W roku poprzednim było 6652 członków, czyli o 600 zgórą więcej. Ubytek ten jest jedną z pamiętek tłumnych usuwa pracowników z państwowych szkół średnich, a w pewnej części, jak stwierdzają listy występujących, niemożności płacenia składek z powodu zmniejszenia plac.

W sprawozdaniu, które daje dokładny przegląd prac z ostatniego roku, czyta się m. in. o sprawie ustawy o ustroju szkolnym, przeprowadzonej w r. bież.

„Jednakże tempo prac Ministerstwa nad projektem ustawy, spowodowane postanowieniem przeprowadzenia jej przez Izby Ustawodawcze jeszcze w ciągu bieżącej sesji budżetowej, tj. przed końcem roku szkolnego 1931/32, stało się przyczyną, że Ministerstwo nie dotrzymało obietnicy, iż projekt ustawy zarząd główny T. N. S. W. wraz z innymi organizacjami nauczycielskimi otrzyma do przedyskutowania i przedstawienia swej opinii przed jego złożeniem w Radzie Ministrów, względnie, że zostanie przedtem zwolana w ministerstwie konferencja przedstawicieli organizacji nauczycielskich i społecznych w sprawie nowej ustawy“ (str. 17).

Zarząd główny T. N. S. W. przeprowadzał w dalszym ciągu pracę nad wynikami ankiety o przeciążeniu młodzieży szkolnej, dokonanej w grudniu 1929 i styczniu 1930, na którą otrzymano 30.000 odpowiedzi, obecnie porządkowanych. Zajmujące są dane o zbiorce szkolnej na okręt, mający być darem szkoły polskiej:

„Pleniadze, wpływające ze zbiórki, inkasował w okresie sprawozdawczym Komitet Floty Narodowej, ustawowo powołany do zbierania ofiar na rozbudowę polskiej floty. Jednakże rozsyłane do szkół wraz z nalepkami czeki na rachunek komitetu Floty Narodowej (konto P. K. O. Nr. 30) opatrzone były nadrukami: „Dar Szkoły Polskiej“. Nadto Komitet Floty Narodowej obowiązany był wpływy ze zbiórki na okręt, dar szkoły polskiej, oddziennie księgować, co zapewniło całkowite wyodrębnienie zebranych na ten cel funduszy z ogólnych funduszy Komitetu Floty Narodowej. Na 15 lutego b. r. suma zebranych na okręt, dar szkoły polskiej, składek wynosiła ponad 102 tysiące złotych.

„W styczniu b. r. Komitet Floty Narodowej zmuszony był przekazać ministerstwu przemysłu i handlu przeszło 360.000 zł., jako zwrot subwencji, udzielonej przez ministerstwo przemysłu i handlu toruńskiemu Komitetowi Floty Narodowej pożyczki na kupno okrętu szkolnego: Dar Pomorza. Wśród sum, przekazanych przez Komitet Floty Narodowej ministerstwu przemysłu i handlu znalazły się także sumy, zebrane na okręt, dar szkoły polskiej. W związku z tem oraz w związku z zapowiedzianą likwidacją Komitetu Floty Narodowej komitet zbiórki na okręt, dar szkoły pol-

skiej, wysłał delegację do p. ministra przemysłu i handlu dr. Zarzyckiego i do prezesa Komitetu Floty Narodowej p. marszałka Sejmu dr. Świątalskiego. Delegacje przedstawiły wymienionym dygnitarzom państwowym, że sumy, zebrane na okręt, dar szkoły polskiej, były inkasowane przez Komitet Floty Narodowej tylko ze względów technicznych, nie były jednak w jego bezpośredniej rozporządzalności i winny być traktowane jako depozyt. Ten punkt widzenia ma wszelkie widoki przyjęcia przez czynniki miarodajne, a zbiórka na okręt, dar szkoły polskiej, prowadzona będzie w dalszym ciągu nawet w razie likwidacji Komitetu Floty Narodowej w jego dotychczasowej postaci. O załatwieniu tej sprawy, po jej ostatecznym zdecydowaniu przez władze państwowe i o stronie technicznej dalszego prowadzenia zbiórki komitet zbiórki wyda w najbliższym czasie komunikat“ (str. 21—22).

Bardzo ogłędne to sprawozdanie odnosi się do niepięknej sprawy Komitetu Floty Narodowej, która miała burzliwy odgłos w Sejmie w czasie ostatniej sesji. W odcinku szkolnym widać najlepiej skutki lekkomyślności i dowolności w prowadzeniu tych spraw. Pożyteczna składka szkolna, mająca duże znaczenie w kształceniu zmysłu morskiego młodzieży, została poważnie zagrożona.

Gorliwie zajmował się zarząd główny T. N. S. W. sprawą usuwa nauczycieli ze szkół średnich, nowelizacją ustawy emerytalnej itd.

Wobec coraz częstszej dowolności w niezatwierdzeniu przez władze dyrektorów prywatnych szkół średnich, co w części obszaru państwowego już było zasadniczo możliwe wedle istniejących przepisów, ale było nadużywane, zabiegi T. N. S. W. osiągnęły ważny wynik po daremnych próbach porozumienia się z ministerstwem oświaty:

„W czasie wakacji r. 1931 słusność poglądów zarządu głównego co do braku podstaw prawnych odmowy zatwierdzania dyrektorów w szkołach średnich prywatnych potwierdził wyrok Najwyższego Trybunału Administracyjnego w sprawie p. M. P. w Warszawie, uzyskany na skutek skargi, wniesionej przez syndyka T. N. S. W. Najwyższy Trybunał Administracyjny uchylił decyzję ministerstwa, nie uwzględniającą odwołania się p. M. P. od decyzji kuratorium okręgu szkolnego warszawskiego w sprawie niezatwierdzenia go na stanowisku dyrektora szkoły średniej prywatnej w Warszawie. Najwyższy Trybunał Administracyjny w motywach wyroku stał na stanowisku, że swobodne uznanie władzy nie może być w tych wypadkach nieograniczone, że orzeczenia władzy w sprawie niezatwierdzenia nauczycieli na stanowiskach dyrektorów prywatnych szkół średnich winny zawierać uzasadnienie, a ponadto akty sprawy powinny dawać podstawę do oceny, czy władza nie przekroczyła granic swobodnego uznania, względnie, czy zajęte przez władzę stanowisko nie jest zupełnie dowolne“ (str. 33).

Jak wiadomo, w nowej ustawie o szkołach prywatnych ministerstwo postarało się o zapewnienie sobie jak najdalej idącej dowolności.

Przeciwko masakrom uciekinierów z Rosji Sowieckiej

Rumunja zaprotestuje w Lidze Narodów przeciwko masakrowaniu uciekinierów z Rosji sowieckiej na granicy rumuńsko - sowieckiej

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“.)

Bukareszt, 31. marca.

Wszystkie niemal pisma świata zamieszczają w obecnym czasie wiadomości o straszliwym mordowaniu uciekinierów, którzy przez granicę sowiecko-rumuńską usiłują opuścić Rosję sowiecką. Wiadomości te wydawały się europejskiej opinii publicznej poprostu fantastyczne i z palca wyssa- ne. W ostatnich czasach jednak zostały potwierdzone i dają prawdziwy obraz gwałtów dokonywanych przez sowiecką straż graniczną nad Dniestrem. Dniestr tworzy granicę pomiędzy rumuńską Bessarabią (do której

Sowiety roszczą sobie pretensje) a sowieckim terenem ukraińskim, zamieszkałym przez t. zw. Moldawian. Teren ten zorganizowany został w roku 1924 (12 wrz.) jako t. zw. „Moldawska socjalistyczna republika“. Kraj ten rozciągał się na obszarze 8288 km kw. i zamieszkiwały był przez 527 000 mieszkańców. Organizując tę republikę, chodziło sowietom o to, by oddziaływać na ludność Bessarabji, oraz ażeby wytworzyć ośrodek przyciągający ludność z drugiej strony Dniestru. W obliczeniach swych Sowiety zawiódli się srodze. Republika, która miała być

oparciem dla ich agitacji w Rumunji, stała się ośrodkiem propagandy antykomunistycznej, zwłaszcza między ludnością narodowości rumuńskiej. Nędzne życie tej ludności stawalo się coraz bardziej nie do wytrzymania.

Próby ucieczki na drugą stronę Dniestru powtarzały się coraz częściej, a w roku ubiegłym i bieżącym zwłaszcza w zimie, kiedy rzeka zamarznięta, próby takie były na porządku dziennym. Dlatego też Sowiety postanowiły zlikwidować moldawską republikę, przenieść ludność rumuńską na Syberję, a kraj skolonizować przez osadzenie tam godnych zaufania komunistów. Zarządzenie takie napotkało na opór ze strony ludności miejscowej, tak, że władze sowieckie poczęły posługiwać się gwałtem. Starcia z moldawianami są stałym zjawiskiem. Prześladowani są zwłaszcza uciekinierzy, którzy usiłują przedostać się na drugą stronę Dniestru. Moldawianie uciekają w grupach liczących niekiedy nawet 20 osób i często strzela się na nich z karabinów maszynowych. Z tak licznych grup na granicę rumuńską dostaną się trzy lub cztery osoby. Reszta znajduje śmierć od kul sowieckich strażników na łodzie Dniestru lub w nurtach rzeki.

W tych dniach masakry na Dniestrze dostały się przed forum parlamentu rumuńskiego. Przywódca georgistów Jerzy Bratianu wystosował do rządu rumuńskiego nagłą interpelację, na którą premier Jorga odpowiedział, że masakry na Dniestrze nie znajdują przykrydu na kontynencie europejskim. Bezpośrednia interwencja w Moskwie jest niemożliwa, ponieważ Rumunja nie utrzymuje z Rosją sowiecką stosunków dyplomatycznych. Dopiero po inicjatywie francuskiej Związek Sowiecki i Rumunja starały się zawrzeć pakt o nieagresji. Sowiety jednakowoż zakwestjonowały Bessarabię, tak, że rokowania stały się bezprzedmiotowe. tembardziej, że Sowiety nie chciały zgodzić się na żadną rumuńską formułę kompromisową, roszczać sobie stałe pretensje do Bessarabji. Rząd rumuński stoi na stanowisku, że Bessarabia nie jest prowincją zdobytą przez Rumunję z bronią w ręku, lecz dobrowolnie powróciła do swej macierzystej

Stosuj

ODOL

dwa razy dziennie —

Odwiedź swego lekarza —

denkując dwa razy rocznie!

Tw 944

ziemi, od której oderwana została barbarzyńskim aktem starej dyplomacji. Czasy te już nie mogą powrócić. Premier Jorga oświadczył dalej, że Rumunja ma przed sobą jedyną drogę wyjścia: zwrócić się do Ligi Narodów i do całego cywilizowanego świata i ukazać, jak postępuje Rosja sowiecka. Wobec Ligi Narodów Rosja sowiecka zajmuje podwójne stanowisko: nie uznaje jej i krytykuje ją. W obradach genewskich bierze udział, jedynie dlatego, aby agitować na terenie międzynarodowym. Rumunji nie pozostaje nic innego, jak tylko wniesić do Ligi Narodów memoriał, w którym w imieniu ludzkości zaprotestuje przeciwko masakrom na Dniestrze.

Oświadczenie premiera Jorgi przyjęły z zadowoleniem wszystkie stronnictwa polityczne. Również socjalni demokraci poparli stanowisko Jorgi. Ich przywódca Mirescu oświadczył, że kierownictwo rumuńskiej partii socjalno-demokratycznej uważa za swój obowiązek protestować przeciwko barbarzyństwu Sowietów. Trzeba jednak dążyć do tego, aby ostatecznie uregulowane zostały stosunki pomiędzy Rumunją a Związkiem Sowieckim, tylko wówczas bowiem można będzie zapobiec podobnym krwawym czynom sowietów.

C. S.

„Cieszyn” wpadł na skały podwodne

Wypadek zdarzył się w nocy na wysokości Hangoe — Ze- wsząd śpieszą z pomocą statki — Utrudniona akcja ratownicza

Helsinki, 2. 4. (PAT). Parowiec „Cieszyn” w piątek wieczorem o godzinie 10 na wysokości Hangoe najechał na skały podwodne. Wypadek zdarzył się w czasie gęstej mgły. „Cieszyn” rozesał radiowe sygnały, wzywając pomocy.

Na miejsce wypadku wyruszył z Hangoe łamacz lodu „Sampo” oraz statek ratowniczy „Protektor”.

Helsinki, 2. 4. (PAT). Morze w okolicach, gdzie znajdują się skały podwodne, na których osiadł „Cieszyn” jest wzburzone, co może utrudnić akcję

Starania fińskich władz morskich — Bliższe szczegóły o katastrofie, nadesłane z „Cieszyna”

Helsinki, 2. 4. (PAT). Burza oraz niepomyślne warunki atmosferyczne nie pozwoliły dotychczas łodolamaczowi „Sampo” oraz statkowi ratunkowemu „Protektor” dotrzeć do „Cieszyna” ani też określić dokładnie miejsce, w którym uległ katastrofie.

Poselstwo polskie w Finlandji zabiega usilnie o użycie wszystkich środków w celu niesienia pomocy „Cieszynowi”. Fińskie władze morskie czynią co jest w ich mocy, aby uratować statek oraz jego załogę.

Helsinki, 2. 4. (PAT). Dziś o godz. 7 rano statek „Cieszyn” nade-

ratunkową.

Z Abo wyruszył parowiec ratunkowy w odpowiedzi na sygnały S. O. S.

Helsinki, 2. 4. (PAT). Finlandzka Ag. Telegr. donosi, iż „Cieszyn” doznał poważnych uszkodzeń. Morze jest bardzo wzburzone, co nie pozwoliło na opuszczenie łodzi ratunkowych.

Łamacz lodów ma się znajdować w pobliżu, ale gęsta mgła utrudnia akcję ratunkową. Agencja potwierdza wiadomość o wyruszeniu parowca ratunkowego z Abo.

siał radio-depeszę następującej treści:

W odległości 1 i pół mili na zachód od Utce osiedliśmy na skale. Dno statku zerwane. Prosimy o pomoc. 15 ludzi załogi znajduje się na wyspach reszta na pokładzie. Maszyny i akumulatory były całą noc pod wodą, wskutek czego radio było nieczynne. Obecnie jest naprawione.

Łodolamacz „Sampo” melduje mniejszą siłę wiatru i że wyruszy na miejsce wypadku, gdy tylko powietrze będzie przejrzystsze oraz lepsza pogoda.

Cud wielkopiątkowy

Citta del Vaticano, 2. 4. (KAP). Wielkopiątkowy cud w Andrii, jaki wydarzył się przy relikwii wienca cierniowego, powtórzył się jeszcze w dwóch innych miejscowościach we Włoszech, gdzie przechowywane są relikwie korony cierniowej Chrystusa Pana.

W małej miejscowości San Giovanni pod Bergamo cud nastąpił w pierwszy dzień Wielkanocy o godz. 23 min. 10 po całodziennych żarliwych modłach zgromadzonych. Cud ten został formalnie potwierdzony przez ordynariusza.

W tym samym dniu podobny cud wydarzył się w Monte Fusco koło Nocery.

Echa masakry nad Dniestrem

Paryż, 2. 4. (PAT). Wedle informacji paryskich, mieszana komisja sowiecko-rumuńska, mająca uregulować ostatnie wypadki graniczne, zbiera się 12 kwietnia. Ze strony Rumunji w rokowaniach weźmie udział dwóch ministrów. Rosja wysłała w charakterze delegatów kierownika G. P. U. Mienżyńskiego, oraz dwóch jego współpracowników.

Komisja zbada uciekinierów, świadków zbiorowej masakry nad brzegami Dniestru. Jak zapewniają, rząd rumuński wystąpi z propozycją zaproszenia na tę konferencję również i delegata Ligi Narodów.

Tylko w własnym gronie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Warszawa, 1 kwietnia.

Wystąpienie prezesa Sławka na posiedzeniu klubu B. B. niechybnie musi skupić na sobie więcej uwagi. Wyprzedziła się w ten sposób czynnik kierowniczy „sanacyjny”, dzisiaj całkowicie odpowiedzialny za stan rzeczy w państwie. Sami zdają sobie sprawę z tej odpowiedzialności, gdyż p. Sławek podkreślił tę odpowiedzialność B. B., podzielił ją do spółki z rządem. Na jedno wychodzi. Odpowiedzialność pełną ponosi obóz rządzący.

Stwierdził prezes B. B., że przeżywamy dzisiaj okres „wojny gospodarczej”, którą musimy wygrać. Przyczyną jej widzi w dwu faktach: przeżywaniu się ustroju liberalnego kapitalizmu oraz w życiu ponad stan, jakie prowadziliśmy. Trudno jest prorokować, czy obecny ustrój się przeżywa, jakkolwiek w tem wypowiedzeniu się czołowego przedstawiciela „sanacji” widać, że koła rządzące nastawione są w tym kierunku i ich polityka pójdzie i idzie w tem nastawieniu. Widać to zresztą w stosunku sfer rządzących do zagadnień kartelowych i etatystycznych.

Rzecz inna — osądzenie naszej gospodarki, jako gospodarki ponad stan. Okres rządów „sanacyjnych” posiadał najlepsze konjunktury gospodarcze. W tym właśnie czasie nikt inny, tylko właśnie opozycja, przestrzegała najsilniej przed gospodarowaniem zbyt hojnym, nawołując do gospodarki planowej i metodycznej i produkcyjnej. Przed pięcioma, czterema laty na ten temat toczyły się przecie bardzo uporczywe dyskusje pomiędzy przedstawicielami obozu rządzącego i narodowego. Po wyborach roku 1928 Klub Narodowy zaczął nawoływać do gospodarki oszczędnościowej, przed wyborami ostatnimi wystąpił z otwartymi hasłami, występującymi przeciwko budżetowi przekraczającemu trzy miljardy, zgłaszał w komisji budżetowej szereg poprawek, dążących do kompresji oszczędności, wytykał nieproduktywne inwestycje. Ale wtedy tę akcję wyszydzano ze strony przedstawicieli „sanacyjnych”, a poprawki oszczędnościowe traktowano jako kramikarstwo. Dominująca była opinia, wygłoszona w jednym z znanych wy-

wiadów: że pieniądze są po to, żeby je wydawać!

I istotnie staraliśmy się je wydawać — w tym samym czasie, kiedy gdzieś indziej np. we Francji gromadzone bogate rezerwy państwowe, które pozwoliły jej dominować ponad wszystkimi innymi państwami.

Tego faktu, że przesilenie obecne jest jednocześnie przesileniem panującego systemu, prezes Sławek nie dostrzega. Gdzieś indziej np. w Anglii postąpiono zgoła inaczej. Odwołano się do całego narodu i dokonano konsolidacji obozów politycznych. U nas inaczej. Prezes Sławek kategorycznie odrzuca myśl podzielenia się odpowiedzialnością z kimkolwiek innym, utrzymując, że tylko obóz „sanacyjny” może kryzys obecny przełamać. Front ten ogranicza tylko do swego własnego grona.

Apeluje on do klubu B. B., żeby postawie upowszechnili hasło konieczności, jak najdalej posuniętych ofiar wśród najszerzych sfer społecznych. W ten sposób poniekąd stawia sam kwestię zaufania społeczeństwa do kół rządzących i panującej grupy. Więc i w tej dziedzinie przechodzi na punkt widzenia obozu narodowego, który widzi jeden z głównych czynników obecnego kryzysu w kwestii zaufania.

Pozostanie teraz zagadnieniem, jak społeczeństwo odpowie na apel prezesa partii rządowej i w jakim stopniu okaże owo zaufanie. Ze sytuacja jest poważna, widać to z faktu zwołania konferencji byłych premierów. Doniosłość tej konferencji polega przede wszystkim na tem, że taka narada się odbyła, i że odbyła się w tem gronie przy tak istniejących stosunkach pomiędzy jej uczestnikami.

Już w niedalekiej przyszłości, w ciągu trzech tygodni, ma odbyć się dalsza narada. Będzie to w momencie, kiedy będziemy znali już zestawienie budżetowe za miesiąc marzec i kiedy zorientujemy się, jak płyną wpływy skarbowe. Doświadczenie lutowe jest bardzo zastanawiające.

Zapewne na pierwszego maja klub B. B. znów zbierze się na posiedzenie. Czy prezes Sławek będzie przemawiał w tym samym tonie, co teraz?

H. W.

We Francji przeciw sojuszwowi z Polską

Korespondent „Kurjera Warsz.” otrzymał od p. Pfeiffera, wybitnego radykalisty francuskiego, b. sekretarza jeneralnego partii radykalno - społecznej, który niedawno wystąpił przeciw odnawianiu sojuszu polsko - francuskiego, następujące oświadczenie:

„Opinia polska myli się bardzo poważnie, sądząc, że wystąpienia moje odzwierciedlają jedynie mój osobisty punkt widzenia, i poddając w wątpliwość autentyczność uchwały partii radykalno - społecznej, wymierzonej przeciwko zasadzie aljansów antagonistycznych.

„Otóż przede wszystkim pragnę dostarczyć panu paru szczegółów, niewątpliwie mało znanych w Polsce. Zagadnienie przymierza polsko - francuskiego było już niejednokrotnie poruszane na naszych zebraniach, jak i na szpaltach „Republique”. W numerze specjalnym z dnia 4 listopada 1930, wydanym przeciwko wojnie, zabrał głos ówczesny prezes naszej partii, p. Daladier, i dał wyraźnie do zrozumienia, że jest zasadniczo wrogo ustosunkowany do odnowienia sojuszu z Polską. W tym samym duchu wielokrotnie wypowiadali się w naszym piśmie posłowie Gaston Berger i Pierre Cot. 21 i 22 grudnia ukazały się w „Republique” dwa moje obszernie artykuły, w których poruszyłem niebezpieczeństwo istnienia „korytarza pomorskiego”.

„W kwietniu roku ubiegłego zasiadał w Atenach kongres t. zw. „Porozumienia międzynarodowego partii radykalnych i demokratycznych”. Na kongresie tym nie było tym razem Polaków, chociaż do porozumienia naszego należał pp.: Thugutt, Motz, Graliński i inni. Wzajemnie delegacja francuska składała się z pięciu wybitnych parlamentarzystów lewicowych, nie licząc mojej własnej osoby. Otóż kongres ateński uchwalił jednomyślnie — aczkolwiek w nieobecności delegacji polskiej — rezolucję, w której „kwalifikuje, jako niezgodną z ideałem pokoju, wszelkie konwencje i traktaty, skłonne zawrócić Europę od dawnej polityki tajnej dyplomacji i aljansów antagonistycznych”. W ten spo-

sób — jak to podkreśliłem w swoim przemówieniu — kongres zdecydowanie potępił zarówno metody dyplomatyczne, które omal nie doprowadziły do „Anschlussu”, jak i zasady przymierza francusko - polskiego.

„W miesiąc później (20 maja), egzekutowa partii radykalno - społecznej na posiedzeniu, poświęconem wyłącznie polityce zagranicznej, włączyła do

swych rezolucyj całą in extenso uchwałę kongresu ateńskiego, co już nie wymaga chyba komentarzy.

„Dodam jeszcze — mówi w dalszym ciągu p. Pfeiffer, — że pod koniec roku 1930 organ Ligi praw człowieka i obywatela zamieścił artykuł swego wiceprezesa, wypowiadający się rezolutnie przeciwko „wszelkiemu sojuszwowi między Francją a Polską” (dénouant toute alliance entre la France et la Pologne).

„Wreszcie przypomnę panu namietny pojedynek oratorski, pamiętny w kołach dyplomatycznych Paryża, jaki rozegrał się na trybunie izby deputowanych między śp. Briandem a Franklin-Bouillonem, à propos aljansów Francji z Polską, z Rumunją, Jugosławiją etc. Briand oświadczył wówczas dosłownie, „że dawne aljanse zaczęły jak i obronne są już poza nawiasem trosk narodowych; wzamian — zawołał — wielkim awanżem Ligi Narodów jest to, że inauguruje nowe metody dyplomatyczne, czyli, że powrót do systemu aljansów byłby dzisiaj rzeczą niemożliwą i żaden naród nie zgodziłby się na powrót do polityki, która w przeszłości niejednokrotnie doprowadzała do wojny”. Oto dosłowna cytata z odpowiedzi Brianda, udzielonej Franklin - Bouillonowi.

„Przytoczyłem panu umyślnie wszystkie powyższe szczegóły dlatego, ażeby opinia polska nie popadła jeszcze raz w błąd, ażeby nie została wyprowadzona jeszcze raz w pole i głównie, ażeby nie sądziła, że akcja moja (p. Pfeiffer użył wyrazu „akcja”), jest działalnością izolowaną w całokształcie francuskiej polityki zagranicznej lewicy.

„Równie błędnie postąpiłaby opinia polska — broni się p. Pfeiffer — gdyby mnie posadziła nie wiem o jaką polonofobię. Sad taki byłby dla mnie nie tylko niesprawiedliwy, lecz przykry i bolesny. Jestem bowiem przyjacielem Polski (j'aime la Pologne). W roku 1922 objechałem Polskę wzdłuż i wszerz w charakterze uczestnika misji gospodarczej, wystanej do Polski przez p. Poincarégo. Rząd polski zaszczylił mnie wówczas odznaką wstęgi „Polonia Restituta”. Muszę jednak otwarcie wyznać panu, że stosunki wewnętrzne między narodami nie powinny być rozpatrywane przez pryzmat uczuciowości. Jeżeli stanąć na gruncie polityki realnej, łatwo będzie przekonać się, że duża część opinii publicznej we Francji jest stanowczo wrogo usposobiona nawet wobec samej zasady aljansów, wychodząc z założenia, że podział Europy na dwa bloki antagonistyczne był już niejednokrotnie powodem wojny, że nie należy więc rozpoczynać na nowo podobnych eksperymentów.

„Zwracam na koniec pańską uwagę, że nawet wśród Francuzów, którzy wierzą jeszcze w pożytek aljansów, duża część ich jest zdania, że umowy polsko-francuskie załamywały stosunki francusko-niemieckie, tak samo jak układy z Jugosławiją popszyły nasze stosunki z Wło-

chami. Publicysta prawicowy tej miary, co Jacques Bainville, napisał kiedyś w „Action Française” zdanie, które może Polskę urazić, ale które dla ścisłości informacji muszę panu przytoczyć: „Jeżeli mamy już mieć aljantów — pisal Bainville — to lepiej wybrać spośród nich najsilniejszych”.

„Stwierdzony oddawna jest fakt, że liczni Francuzi obawiają się, słusznie czy niesłusznie, iż spór pomorski może ostatecznie sprowokować wojnę. Dlatego też należy zapytać się, czy nie leżałoby w interesach Europy i przede wszystkim samej Polski, poszukiwanie kompromisu w tej drażliwej sprawie? We Francji zdajemy sobie zresztą doskonale sprawę, że w obecnych warunkach, opinia polska jednomyślnie odrzuciłaby wszelką próbę kompromisu w sprawie Pomorza.

„Pozatem stwierdzam z zadowoleniem — mówi p. Pfeiffer, — że jeżeli stosunki między Warszawą a Berlinem znajdują się w stałym napięciu i tem samem przyczyniają się do niepokoju Europy, nastąpiło wzamian odprężenie w stosunkach między Warszawą a Moskwą, co jest wypadkiem godnym największego uznania. Z równem zadowoleniem stwierdzam istnienie doskonałej harmonii we wzajemnych stosunkach polsko - włoskich. Osobiście jestem bowiem zwolennikiem naprawy stosunków francusko - włoskich i nie ustaję w wysiłkach, aby doprowadzić do zbliżenia między Rzymem a Paryżem. Wszelka pomoc Polski w tej dziedzinie byłaby dużą zasługą dla pokoju.

„Proszę darować mi — kończy p. Pfeiffer, — że w rozmowie z panem wyrażałem się często brutalnie, miejscami nawet cynicznie. Jestem szczery! I uważam, że obydwie nasze kraje powinny być dokładnie poinformowane o tem, co każdy z nas myśli w Warszawie i w Paryżu. Jedni i drudzy, Polska i Francja, jesteśmy dzisiaj zbyt izolowani w Europie; tkwi tedy w naszym wspólnym interesie, ażeby patrioci francuscy, do których się zaliczam, jak i patrioci polscy pracowali wedle swych sił i możliwości, wyteżali i skupiali wszystkie swe wysiłki w kierunku zmiany sytuacji, która sprawia, że jesteśmy razem najwięcej izolowanymi w Europie narodami”.

Oświadczenie p. Pfeiffera wymaga specjalnego omówienia. Dziś tylko zaznaczamy, że szereg niepokojących objawów — jak trudności z uzyskaniem drugiej transzy pożyczki kolejowej we Francji, oraz wyeliminowanie Polski z narad nad federacją naddunajską — nakazują potraktować wywody p. Pfeiffera z całą powagą.

Czy jesteś już członkiem T. C. L.? Jeśli nie, zapisz się zaraz w biurze T. C. L. przy ul. św. Marcina 37 albo w redakcji pisma naszego!

Z polskich filmów

Ułani, ułani, malowane dzieci, niejedna paniąka za wami polecii

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Leon Hałas przed sądem

Rozprawa ma przebieg niezwykle dramatyczny — Hałas przyznaje się do zbrodni — Zeznania rzeczoznawców i świadków

Proces Hałasa wywołał w Poznaniu, jak było do przewidzenia, niezwykle zainteresowanie publiczności. Już na długo przed rozpoczęciem rozprawy gmach sądu okręgowego był obleżony przez tłumy ciekawych, którzy za wszelką cenę chcieli się dostać do sądu, by uczestniczyć w dzisiejszej rozprawie. Wzmocniony posterunek policji z trudem tylko utrzymywał porządek, wpuszczając do gmachu sądu jedynie osoby, mogące się wylegitymować odpowiednim upoważnieniem. Na korytarzach sądowych panował bardzo ożywiony ruch. To też i tam posterunki policji miały znaczne trudności z utrzymaniem porządku.

Na sali sądowej wszystkie miejsca zajęte. Ławy dziennikarskie zajęte przez sprawozdawców, przed nimi miejsce zajęli psychiatrzy i rzeczoznawcy sądowi.

Na stole przed trybunałem znajdują się rzeczowe dowody zbrodni oskarżonego. Góruje nad wszystkim kościół zamordowanego, obok którego leżą deski, które mi trup był przybity we wnęce przy ul. Półwiejskiej, cały szereg młotków, siekier, gwoździ itd.

O godz. 9 wchodzi na salę w asyście policji oskarżony Leon Hałas, zajmując miejsce za obrońcami, adwokatami dr. Krzyżankiewiczem i Galińskim.

O godz. 9.05 wchodzi na salę sąd w składzie dr. Cyprjan — przewodniczący, oraz sędziowie pp. Kwasek i Kłos. Oskarża prokurator Hrabek.

Na samym wstępie przewodniczący wywołuje świadków Marcina i Marię Jankowiaków, rodziców zamordowanego, następnie Marię Krakowskiego, komisarza policji śledczej Nowakowskiego i aspiranta Przemszę. Nie zjawili się na rozprawę świadkowie Skibiński, Wasiak i żona oskarżonego, Franciszka Hałasowa. Po pouczeniu przez przewodniczącego świadków o donosłości zeznań, świadkowie udają się do poczekalni, poczem na wniosek obrony obecni na sali Michałina Hałasowa i Stanisław Hałas opuszczają również salę ze względu na możliwość powołania ich na świadków.

Następnie przystępuje przewodniczący do zbadania personalii oskarżonego i odczytuje akt oskarżenia. (Treść aktu oskarżenia podajemy osobno.)

W czasie odczytywania aktu oskarżenia oskarżony płacze.

Po odczytaniu aktu oskarżenia, zwraca się przewodniczący do oskarżonego z zapytaniem, co ma do powiedzenia w sprawie aktu oskarżenia. Hałas stoi przez kilka chwil nieruchomo, poczem nagle wybuch gwałtownym płaczem, przechodzącym chwilami w spazmatyczny atak.

Pytanie przewodniczącego, czy oskarżony może odpowiadać, pozostaje bez odpowiedzi.

Przewodniczący po dłuższej chwili: Czy tak było, jak mówi akt oskarżenia?

Osk. Hałas: Nie, tak nie było.

Oskarżony mówi: 28 czerwca zostałem zwolniony z wojska. Żona moja chciała się na gwałt pobrać, gdyż była już w piątym miesiącu. Miałem trochę zbieranych pieniędzy, jednakże za mało, aby wystarczyć na ślub. Jankowiaka znałem, ale nie wiedziałem, gdzie pracuje, dowiedziałem się dopiero wówczas, kiedy pokazywał akcje w domu mojej żony. Chciałem pożyczyc pieniądze na ślub, jednakże nigdzie pożyczki nie dostałem. Wieczorem poszedłem z żoną do kina i tam powiedziałem Frani, że nie mam pieniędzy i że nie możemy się pobrać. (Oskarżony znów płacze.)

Żona odpowiedziała mi, że w takim razie nie pozostaje nic innego, jak iść się utopić. Rozmawialiśmy długo, aż doszliśmy do ul. Bukowskiej. Frania nie chciała mnie puścić do domu, bojąc się, by jej nie napadnięto. Przenocowałem się u nich, śpiąc na kanapie. Nie mogąc usnąć, zacząłem myśleć, skąd wydobyc pieniądze. Nie wiedziałem, że Jankowiak ma pieniądze. Rano pojechałem razem z Jankowiakiem do miasta, on poszedł do banku, a ja czekałem na niego w plantach i tam wykombinowałem sobie sprawę bezpieczników w sklepie. Mówiłem mu, że potrzebuje pieniędzy na ślub i nakłaniałem go, żeby poszedł ze mną zabrać bezpieczniki,

ażeby je sprzedać. Po drodze poszliśmy na wódkę do Zapłaty i tam wypiliśmy 4 kolejki, jednak Jankowiak wypił tylko 2 wódki, a ja wypilem 6. (W tym czasie wskutek panującego na sali tłoku mdleje jedna z niewiast, którą wprowadzają.)

Stamtąd poszliśmy św. Marcinem, Półwiejską do sklepu przy ul. Półwiejskiej. Jankowiak położył przed sobą na ziemię tekę z pieniędzmi, które ja postanowiłem zabrać. Jankowiak zauważył to i rzucił się na mnie. Powstała bójka; uderzyłem Jankowiaka kilka razy bokserem w skroń, poczem pobiegiem do mieszkania, zabrałem młotek i, wróciwszy, uderzyłem leżącego kilka razy w głowę.

Hałas ponownie poczyną płakać, wobec czego przewodniczący zwraca się do rzeczoznawcy dr. Łaguna z zapytaniem, czy nie ma jakiegoś środka uspokajającego.

W tym momencie Hałas zwraca się do przewodniczącego z płaczem: Proszę wysokiego sądu, proszę o karę śmierci, ja go zabiłem, ja go zabiłem z miłości.

Przy głębokiej ciszy obrońca adw. Galiński prosi o przerwanie rozprawy, wobec czego przewodniczący zarządza przerwę.

Po przerwie Hałas zeznaje dalej: Akeje, które Jankowiak miał przy sobie, podarłem na kawałki, młodek wrzuciłem do Warty, gdzie również umyłem ręce. Następnie poszedłem do Paryzka, ażeby mi wystawił kwit na sprzedaną maszynę za 2 miliony marek, za co mu dałem 50 tys. Następnie poszedłem na ul. Bukowską do restauracji, i tam w puszcze od śledzi ukryłem resztę pieniędzy. Poszedłem do żony, opowiedziałem jej o sprzedaży maszyny i dałem jej milion marek na zakupy. Potem poszedłem do stolarza Wojciechowskiego, gdzie zamówiłem deski, ażeby zabić nie mi trupa we wnęce piwnicy. Wieczorem powiedziałem żonie, że idę do cukierni po ciastka, siadłem w tramwaj i pojechałem na ul. Półwiejską. Ponieważ deska była za długa, przyciąłem ją ręczną piłką, poczem zabiłem deski gwoździami.

Obrońca: Czy to prawda, że matka zabitego oglądała ubranie i bieliznę oskarżonego?

Oskarżony: Tego nie wiem. Wiem tylko, że kiedyś się rano obudził, Jankowiaka oglądała moje ubranie. Następnie napisałem list, który dałem koledze, ażeby, pojechawszy do Zbąszynia, stamtąd go wysłał do Poznania. Sam nawet chciałem jechać.

Przewodn.: A czemu oskarżony zamordował Jankowiaka, kiedy miał zbierane dolary?

Oskarżony tłumaczy w sposób niedość jasny, że kwota, jaką posiadał, była za mała, że nie miał gwarancji, czy będzie miał po ślubie zajęcie itd.

Przewodn.: Czemu oskarżony inaczej zeznaje o zabiciu, niż zeznał w śledztwie?

Oskarżony opowiada o perypetyjach, jakie przechodził podczas transportu z Francji do Poznania. 18 godzin — poowiada — stałem podczas śledztwa, byłem przemęczony, namawiano mnie, abym się przyznał. Dziś mówię tak, jak było naprawdę.

Następnie zadaje p. sędzia Kwasek kilka pytań oskarżonemu, poczem następują pytania prokuratora, który wnosi o odczytanie protokołu ze śledztwa u prokuratora.

Wnioskowi sprzeciwia się adw. Krzyżankiewicz, prosząc następnie przewodniczącego o zezwolenie na zadanie oskarżonemu pytania co do szczegółów podróży i śledztwa.

Oskarżony opowiada o podróży z Francji do Poznania, poczem przechodzi do śledztwa. Zeznaje, że do rana pytał go p. prokurator i p. komisarz Nowakowski, którzy następnie poszli do domu, a przesłuchania prowadzili na zmianę trzej policjanci, z których dwóch na zmianę spało, a jeden przesłuchiwał. Oskarżony zeznaje, że grożono mu laaniem wody na głowę, gdyby próbował usnąć, obiecywano mu żelazny list, amnestję, bezkarność, byle tylko się przyznał do winy.

Prokurator wykazuje oskarżonemu,

że nieprawdą jest, jakoby oskarżony przez 18 godzin stał w śledztwie bez pożywienia, udowadniając oskarżonemu wypadek po wypadku, kiedy i jak długo siedział, kiedy co jadł itd.

Adw. Galiński: Czy pan, jadąc do Polski, był przygotowany na to, że się przyzna, czy też nie chciał się pan przyznać?

Oskarżony: Nie, ja nie chciałem się przyznać.

Adwokat: A dlaczego?

Oskarżony: Nie chciałem, no, bo nie chciałem się przyznać.

— A czy oskarżony myślał kiedy przy aresztowaniu o tem wszystkim?

— Nie.

— A kiedy oskarżony przypomniał sobie szczegóły zamordowania Jankowiaka, o których mówił dzisiaj?

— Jak pan adwokat był u mnie i zwrócił mi uwagę, że zeznania muszą być jak najbardziej szczegółowe, napisałem w ciągu trzech dni te szczegóły, które tutaj złożyłem.

Przewodn.: To znaczy, że zmiana w zeznaniach nastąpiła dopiero po rozmowie z adwokatem.

— Tak.

Przewodniczący dr. Cyprjan prosi o zaprotokółowanie tego.

Adw. Galiński stawia wniosek o przesłuchanie go w charakterze świadka pod przysięgą na okoliczność, że nie tylko nie wpływał na zmianę zeznań oskarżonego, ale ostrzegał go przed jakimikolwiek nieprawdziwymi szczegółami.

Wniosek nie został przyjęty, wobec czego Hałas w dalszym ciągu opowiada o sobie, o wypadkach, jakie mu się wydarzyły podczas pracy na kolei, podczas odbywania służby wojskowej w armii niemieckiej na froncie francuskim: mówi o sobie, że jest człowiekiem niezwykle nerwowym i gwałtownym. Ale jak tylko — mówi oskarżony — Frania na mnie spojrzała, to od razu łagodniałem.

Następnie mówi oskarżony o stosunku swoim do żony, kiedy ją poznał, o tem, że ślub miał się odbyć 5 miesięcy przedtem, że żona zerwała z nim stosunki podczas narzeczeństwa, że chciał z tego powodu popełnić samobójstwo itd.

Prokurator wnosi powtórnie wobec sprzeczności w zeznaniach o odczytanie protokołu z przesłuchania oskarżonego przez prokuratora, czemu sprzeciwia się adw. dr. Krzyżankiewicz.

Sąd po naradzie przychylił się do wniosku prokuratora i p. sędzia Kłos odczytał protokół z zeznań oskarżonego co do szczegółów zamordowania śp. Jankowiaka.

W dalszym ciągu sąd przystąpił do badania świadków.

Jako pierwszą wezwano na salę żonę oskarżonego Franciszkę Hałasową, która, korzystając z dobrodziejstwa ustawy, odmówiła wszelkich zeznań. Po porozumieniu strony rzekają się świadków Jankowiaków i Krakowskiego.

Następnie składa swe orzeczenie lekarz dr. Łaguna, który wystąpił z czaszką denata w rękę.

Badania jego polegały na ustaleniu przedewszystkiem tożsamości. Po uło-

Przy zepsutym żołądku, zaburzeniach trawienia, niesmaku w ustach, bólu w skroniach, gorączce, zaparciu stolca, wymiotach lub rozwolnieniu już jedna szklanka naturalnej wody gorzkiej „Franciszka-Józefa“ działa pewnie, szybko i do-
datnio. Zadać w aptekach i drogeriach.
nw. 9613

zeniu w anatomicznym porządku kości, stwierdzono, że należą one do mężczyzny wzrostu około 170 cm. Kości te należały dalej do osobnika, którego wiek wynosił mógł 15 do 16 lat. Dalszy ciąg badań lekarskich ustalał przyczynę śmierci, i w jakiej pozycji zadano denatowi ciosy w czaszkę. Rzeczoznawca stwierdza na podstawie doświadczeń, że pierwsze dwa ciosy zadane zostały z tyłu w pozycji stojącej, dopiero dalsze uderzenia zadano Jankowiakowi, gdy leżał na ziemi, mając czaszkę opartą o twardą podstawę. Obrażenia wszystkie były niewątpliwie śmiertelne.

Do wywodów tych przyłącza się w całej rozciągłości prof. dr. St. Horoszkiewicz.

Obrona zadaje rzeczoznawcy cały szereg pytań, co do charakteru obrażeń, czy one zostały zadane przed, czy też po śmierci, na co szczegółowo odpowiedział rzeczoznawca, dowodząc, że wszelkie wnioski opiera na pewnych zasadach.

Następują zeznania świadków.

Urzędnik śledczy p. St. Skibiński w zeznaniach stwierdza, że w 1923 r. wpłynęło dochodzenie przeciwko Józefowi Jankowiakowi o sprzeniewierzenie. Matka zaginionego syna zapewniała świadka, że został on niewątpliwie zabity, przyczem mówiła świadkowi, że podejrzuje o zabójstwo Hałasa. Badany w tej sprawie wówczas Hałas wszystkiego się wyparł, twierdził, że był on z Jankowiakiem w piwnicy, gdzie rąbałi drzewo. Potem jednak młody Jankowiak zabrał tekę i wyszedł, poczem już ślad za nim zaginął.

Świadek kom. A. Nowakowski był obecny w czasie przesłuchania Hałasa przez prokuratora Hrabkę. Hałas — mówi świadek — początkowo wypierał się winy, ale w końcu przyznał się do popełnienia zbrodni przyczem oświadczył, że uczynił to z miłości dla żony, którą bardzo kochał. Świadek był także obecny z Hałasem w piwnicy przy ul. Półwiejskiej.

Pytania obrony szły w tym kierunku, czy Hałasa badano przez cały dzień i noc i czy pozwolono mu się przespać. Świadek mówi, że o ile sobie przypomina, to istotnie badania trwały niemal całą dobę, a oskarżony zdaje się, rzeczywiście nie spał.

Następny świadek Bronisław Przemsza, kom. pol., zeznaje, że działalność jego szła w kierunku ustalenia przedmiotowej i podmiotowej istoty czynu przestępczego. Przeprowadzał on łącznie z brygadą oględziny w piwnicy.

Sąd zarządza po przesłuchaniu tego świadka 15 minutową przerwę.

Ciąg dalszy sprawozdania podamy w jutrzejszym wydaniu porannem „Kurjera Poznańskiego“. (z)

Przed biegiem na przełaj o puchar „Kurjera Poznańskiego“

Jutrzejszy bieg na boisku „Sokoła“ zapowiada się jako nie-lada atrakcja wiosenna

Jeden już tylko dzień dzieli nas od tradycyjnego już w Poznaniu, biegu przełajowego o puchar redakcji „Kurjera Pozn.“. Bieg ten, którego trasę prowadziła początkowo, przez kilka pierwszych lat, ulicami naszego miasta, stał się wiosenną atrakcją nie tylko licznych rzesz sportowych, nie tylko młodzieży, ale również starszego społeczeństwa, które tłumnie przyglądało się zawsze ciekawie przebiegowi wyścigu.

To też jutrzejszy wyścig zapowiada się jako pierwszorzędną atrakcją, tembardziej, że na starcie znajdują się najlepsi zawodnicy Poznania i prowincji.

Start zawodników do walki o prymat na trasie przełajowej odbędzie się o godz. 12 na boisku „Sokoła“ przy Drodze Dębińskiej. (Dojazd tramwajem nr. 3).

Kierownictwo biegu objął wiceprezes POZLA p. Ryszczński, sędzia

głównym jest p. Szyć, a starterem p. por. Lapiński. Mierzą czas pp.: Ługowski, Prytyś, Sobkiewicz i Suppert; przy celowniku będą pp.: S. Weselik i Bujakiewicz; funkcje torowych objęli pp.: Gładysz, Krygier, Kultys, Lange, Mallow, Przychodzki, Słupski, Tilgner, Zakrzewski oraz F. i L. Zaranowie; jako lekarze będą czynni: dr. Paczkowski, dr. Śniegocki i dr. Spychała; sanitariuszem jest p. Jakób; gospodarzem — p. T. Weselik; sekretarzami pp.: Szwarc i Wasiak; wywoływaczem — p. red. B. Piotrowski.

Zawodnicy stawiają się do badania lekarskiego najpóźniej o godz. 11 w wielkiej hali na boisku „Sokoła“.

Obok biegu, odbędzie się o godz. 11 zajmujące spotkanie w koszykówkę pomiędzy mistrzem Polski, poznańskim „AZS“, a doskonałą drużyną „Warty“. Ponadto zmierzają się w hazenie dwa doborowe żeńskie zespoły „Warty“.

Prócz przechodniego puharu dla zwycięzcy biegu przeznaczyła redakcja specjalne żetony dla dalszych zwycięzców, a prócz tego jest szereg nagród przeznaczonych dla zwycięzców poszczególnych klubów czy gniazd sokolich.

Jak więc widzimy bieg zapowiada się ciekawie pod każdym względem, przypuszczając więc należy, że całe społeczeństwo podaży gremjalnie, tembardziej, że opłata za bilet wstępu jest bardzo niska.

Przypominamy, że nagrody wystawione są w firmie Frankowski przy ul. Franciszka Ratajczaka 1 a tort dla pierwszego „Sokoła” z Łazarza w cukierni wiedeńskiej p. Ruprycha przy ul. Marsz. Focha 35.

KALENDARZYK

Sobota, 2 kwietnia 1932.

Słońce: wschód 5,25 — zachód 18,27 — długość dnia 13 godzin 2 min; Księżyc: wschód 4,36 — zachód 14,35 — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według sprostżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 5 st. C. Pochmurno. Wiatr południowo-wschodni. Ciśnienie atmosferyczne niskie 740 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 15 st. Cels., najniższa plus 4 st. Cels. Ilość opadu nieznaczna.

Przewidywania pogody na niedzielę: Pogoda zmienna, częściowo zachmurzenie i skłonność do opadów, w ciągu dnia ciepło.

Kal. rk.: Franciszek — jutro Ryszard. Kal. słow.: Sudomir — jutro Mnożyław.

Lekarska Poradnia Przedsiębiorstwa Polskiego Tow. Eugenicznego, św. Marcina nr. 59, 1 p. r. udziela porad bezpłatnie. — **Kobiety** w poniedziałki od godziny 17—18; mężczyźni: we wtorki od godziny 17—18.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Kwartalne walne zebranie Tow. św. Wincentego a Paulo** (Konferencja mężczyzn) odbędzie się w niedzielę, dnia 10 bm. o godzinie 18 w złotej sali Domu św. Wojciecha przy Alejach Marcinkowskiego 22. Sprawozdanie z działalności zda Konferencja Najśw. Serca Jezusowego (Jezyce). Referat wygłosi ks. prałat dr. K. Rolewski. Rano o godz. 8 msza św. i wspólna komunja św. w kaplicy Przemienienia Pańskiego przy placu Bernardyńskim. O liczny udział członków i zwolenników proszą Zarząd Rady Wyższej archidiecezji gnieźnieńsko-poznańskiej.

— **Ze Stow. Żeńskiej Młodzieży Kupieckiej.** Zebranie plenarne, połączone z przyjęciem nowych członków, odbędzie się we wtorek, dnia 5 bm. o godzinie 7,15 wiecz. na sali Domu Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1.

— **Walne zebranie Stow. Polaków z Ameryki** odbędzie się w poniedziałek, dn. 4 bm. w sali restauracji „Pod Strzechą” na Placu Wolności nr. 7. Początek o godzinie 8 wieczorem. Wszyscy Polacy i Polki z Ameryki, zamieszkali w Poznaniu i okolicy, proszeni są o przybycie.

— **Baczność Tow. Powst. i Wojaków Poznań, Stare Miasto.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, dn. 4-go kwietnia o godz. 7,30 wieczorem w Domu Katolickim na Śródcie. Ze względu na ważność spraw bądących na porządku obrad, prosimy o liczne i punktualne przybycie. Zarząd.

— **Ze Komitetu Tow. Dzielnicy Willeckiej.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, dnia 4 bm. o godz. 19,30 w lokalu pani Kasprzakowej przy ul. Kilińskiego 15.

— **Z Wolnego Cechu Obuwicznego.** Zebranie odbędzie się we wtorek, dnia 5 bm. o godz. 20 w Domu Rzemieślniczym.

— **Z Tow. Abstynenckiego pod wezw. św. Kazimierza.** Zebranie odbędzie się w poniedziałek, dnia 4 bm. o godz. 8 wieczorem na sali Drukarni i Księgarni św. Wojciecha. Wykład wygłosi ks. rektor Cieszyński p. t.: „Masoni a Rotarjanie”.

— **Ze Zw. Inwalidów.** Nadzwyczajne plenarne zebranie członków okręgowego Koła Związku Inwalidów Wojennych R. P. w Poznaniu, odbędzie się we wtorek, dnia 5 bm. o godz. 18 w sali Królowej Jadwigi, Al. Marcinkowskiego 1. Wstęp tylko za okazaniem legitymacji.

WYKŁADY

— **Choroby weneryczne i ich zwalczanie** — temat II niedzielnego „poranku eugenicznego”, który się odbędzie w niedzielę, dn. 3 kwietnia o godz. 12,15 w Coll. Medicum, ul. Fredry 10 — jest niestety tematem zawsze na czasie i wzbudza bez wątpienia, jak zawsze dotychczas, głębsze zainteresowanie. Wstęp jest, jak w innych latach, bezpłatny.

— **Trzydniowy cykl wykładów o naukowej organizacji w przemyśle chemicznym** (34. z kolei cykl Instytutu Naukowej Organizacji) odbędzie się w Warszawie w dniach 9—11 kwietnia rb. Biuro Instytutu Naukowej Organizacji (Warszawa, Mokotowska 53) udziela bliższych informacji i wydaje programy.

— **Zagadnienie imigracji wśród naszego wychodźstwa** — o temat ostatniego wykładu z podróży po Stanach Zjednoczonych, który wygłosi ks. rektor Cieszyński w środę, dnia 6 bm. o godz. 20 w sali Śniadeckich Coll. Medicum, ul. Fredry 10.

dry. Wykłady, bogato ilustrowane, ściągają wielu słuchaczy. Wstęp 25 gr, młodzieży 10 gr. Bezrobotni mają wstęp bezpłatny. Czysty dochód przeznaczają się na czytelną dla dzieci bezrobotnych.

WYSTAWY

— **Wystawa grupy artystów wielkopolskich „Plastyka”** w salonie Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych przy pl. Wolności nr. 18 zakończy się w niedzielę 3 bm. — W wystawie tej udział biorą następujący artyści: Dziurzyńska - Rosińska, Hannycki, Samlicki, Serwin Walkowski i Wysocki. Salon otwarty w dniu powszednim od godziny 11—17, w niedzielę i święta od godz. 12—15. — Dnia 10 b. m. odbędzie się uroczyste otwarcie jubileuszowej wystawy Leona Wyczółkowskiego. Skład komitetu honorowego i bliższe szczegóły podamy jeszcze do wiadomości.

ŻYCIE SOKOLE

— **Tow. Gimn. „Sokół” Poznań IV.** Św. Łazarz obchodzi 30-lecie swego istnienia w niedzielę, dnia 3 bm. O godzinie 8,15 zbiórka wszystkich druhow, o godz. 11 uroczysta akademja w sali „Belwederu”. Wieczorem zabawa taneczna na sali „Belwederu”.

— **Sokół Poznań I (Śródmieście).** W dniu 3 kwietnia rb. bierzemy udział w uroczystości 30-lecia istnienia gniazda Łazarz. Zbiórka wszystkich druhow u-mundurowanych i nieumundurowanych w dniu 3 bm. o godzinie 8,15 przy rynku Łazarzskim.

— **Sokół Luboń.** Zebranie plenarne gniazda męskiego odbędzie się dziś 2 bm. o godzinie 19,30 w świetlicy sokolej na boisku. Z powodu ważnych spraw, uprasza się o przybycie wszystkich członków.

WYCHOWANIE, KURSY

— **Kurs gospodarstwa domowego** Zw. Kat. Stow. Kobieta Prac. rozpocznie się w pierwszych dniach bm. Kurs trwa trzy miesiące i obejmuje programem praktyczne gotowanie, pieczenie, towaroznawstwo, porządku domowe oraz wiadomości o racjonalnym odżywianiu zdrowych i chorych. Lekcje odbywają się dwa razy w tygodniu w godzinach wieczornych. Zgłoszenia przyjmuje biuro Związku Kobieta Pracujących, Poznań, Al. Marcinkowskiego 1, codziennie od godz. 13—14, w czwartki od godz. 17—18.

WIECZORY, KONCERTY

— **Z Narodowej Organizacji Kobieta, Koło prawy brzeg Warty.** Doroczna uroczystość dzielenia się jankiem święconem odbędzie się w najbliższym wtorek, d. 5 bm. o godzinie 7 wieczorem na salce Domu Parafjalnego na Śródcie.

— **Uroczystość 25-letniego jubileuszu** obchodzi Stow. Kat. Służby Żeńskiej p. w. M. B. Różańcowej w niedzielę 3 bm. — Rano o godz. 9 w Kolegiale Farnej nabożeństwo z poświęceniem sztandaru, po południu o godz. 5 na sali „Boulevard” przy pl. Nowomiejskim 5, uroczysta akademja.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Licytacja psów bapańskich.** W środę, dnia 6 bm. o godz. 10 odbędzie się na dziedzińcu taboru miejskiego przy ulicy Wolności 1, publiczna licytacja psów następujących: 4 niem. owczarków, 3 polowczyków, 2 foksterjerów, jamnika (czarnego), 2 szpiców (białych), 3 mieszańców, dobermana.

— **Komisja turystyczna Automobilklubu Wielkopolskiego** zwraca uwagę na pierwszą wycieczkę w tym sezonie, w niedzielę 3 bm. do Wągrowca, gdzie nastąpi spotkanie się z Pomorskim Automobilklubem. Odjazd z przed lokali przy ul. Matejki 50, o godz. 14. Równocześnie przypomina się o odczycie p. inż. Trzosa z firmy Vacuum Oil Company w dniu 4 bm. o godz. 20,30.

— **Ostrzeżenie.** Magistrat ogłasza: Doniesiono nam, że pewien osobnik nieznanego nazwiska obchodził właścicieli nowobudujących się domów i w imieniu Magistratu, wydziału rozbudowy miasta, ściągając zaliczki na załatwianie wniosków o pożyczki budowlane. Ponieważ Magistrat nie pobiera tego rodzaju opłat, nikogo więc nie upoważniał do ściągania tychże. Uprasza się w razie stwierdzenia faktu, danego osobnika oddać natychmiast w ręce władz bezpieczeństwa z powołaniem się na niniejsze ogłoszenie.

PODZIĘKOWANIA

— **Podziękowanie.** Wdowa po śp. Bolesławie Erzepkim p. Róża Erzepki złożyła 100 zł na Tow. Pomocy Naukowej im. Marcinkowskiego zamiast podziękowania za wszystkie dowody współczucia w ciężkiej żałobie.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Przebieg pogody w marcu r. b.** podług obserwacji na stacjach Uniwersytetu Poznańskiego: Ubiegły miesiąc marzec oznaczał się pogodą słoneczną i suchą, lecz w większej swej części miał jeszcze zimowy charakter i nawet okazał się zimniejszy od poprzedzającego stycznia i grudnia. Temperatura powietrza w Poznaniu wahała się w granicach od 15 stopni mrozu do 15 stopni ciepła, średnio zaś wyniosła 0,1 stopnia mrozu i wypadła o 2,5 stopnia za niską. Śnieg, rzadziej deszcz, padały skapo i przyniosły w 14 dobach ogółem 17 milimetrów wody, co stanowi zaledwie 29 procentów nor-

malnej ilości opadu w marcu. Słońce świeciło ogółem 181 godzin czyli przez 148 procentów zwykłego czasu usłonecznienia w tym miesiącu.

W obserwatorium meteorologicznym w Gołębiniu temperatura powietrza była niższa niż w śródmieściu średnio o 0,5 stopnia. Najniższą temperaturę, 18 stopni mrozu, zanotowano 12 marca. Trwały mróz panował w 4 dobach (norma 3 doby). Zaledwo 3 doby były wolne od mrozu (normalnie 16). Powłoka śnieżna do 9 centymetrów grubą leżała na polach w 14 dobach (normalnie 3).

Można oczekiwać, że i bieżący miesiąc kwiecień będzie przeważnie chłodny i suchy.

— **Ze Zrzeszenia Aplikantów Zawodów Prawniczych.** Od października zeszłego roku wznowiło swą działalność Zrzeszenie Aplikantów Zawodów Prawniczych w Poznaniu. Zrzeszenie to skupia w swych szeregach aplikantów sądowych i Prokuratury Generalnej R. P. Terenem jego działania jest obwód Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, a celem działalności poza reprezentacją aplikantów i obroną ich interesów jest pogłębianie wiedzy prawniczej wśród członków organizacji, wzajemne zżywanie, wreszcie utrzymywanie kontaktu z innymi organizacjami prawniczymi. Najbliższym zadaniem zrzeszenia jest stworzenie funduszu zapomogowego dla nieuposażonych aplikantów. Zarząd Zrzeszenia zwraca uwagę prawnikom zamierzającym wstąpić do służby sądowej, że informację udziela wiceprezes Zrzeszenia w lokalu Seminarjum Historji Prawa (Zamek) w godzinach urzędowych seminarjum.

— **Konferencja męska św. Wincentego a Paulo przy parafji św. Wojciecha** urządziła święconkę dla ubogich. W Wielką Sobotę zebrali się ubodzy na salce parafjalnej, gdzie ks. wikariusz Klimkiewicz w zastępstwie ks. radcy Putza poświęcił dary i w serdecznych słowach pocieszył ubogich. Po zwykłej modlitwie przystąpiono do rozdania święconego. Obdarowano razem 79 osób (15 rodzin, 3 sieroty i 15 starców). Wszystkim Dobroczyncom, którzy ofiarowali swoją starl niejedną lę, składa Konferencja serdeczne „Bóg zapłać”.

— **Święcono w Uczelni im. Dąbrowski.** Z prawdziwą radością stwierdzić należy, że młodzież nasza nie ustosunkowuje się jedynie do biednych, lecz wedle sił i możliwości stara się ulżyć ich doli. W ubiegłą sobotę rozdano święcone w Uczelni im. Dąbrowski w Poznaniu — Uczennice z gwarem i radością wykonały dekorację stołów. Czegóż tam nie było! Mąka, cukier, jaja, kielbasa, duże struclę, a nawet żywa kura, przyniesiona przez jedną z młodszych uczennic. Nie zabrakło także cukierków, czekoladowych zajączków i jajek. Po chwili przybyły dzieci z parafji św. Wojciecha. Po poświęceniu oraz krótkiej przemowie księdza prefekta Krupnika, przystąpiono do rozdania darów Uczennice z rozjaśnio-

nemi twarzami pakowały towary, a niejedno z obdarowanych dzieci miało lzy radości w oczach. — Podobna uroczystość odbyła się w Uczelni im. Dąbrowski już po raz 16, gdyż Uczelnia obdarowuje biedne dzieci już od 8 lat i to na święta Bożego Narodzenia i Wielkiej Nocy. Akcją tą kierują p. Dropińska, przewodnicząca Koła Samarytanek, oraz p. Walikowska. Usilnie popierają tę akcję pp. dyr. Marja i Konstancja Swinarskie, wyrabiając w ten sposób poczucie moralnego obowiązku społecznego w młodych duszach.

KRONIKA POLICYJNA

— **Pod zarzutem niemoralnych czynów z nieletnimi.** Pod zarzutem deprawowania nieletnich dziewcząt aresztowała policja Marcina Grzeszkowiaka (ul. św. Czesława 10) i Kazimierza Stefańskiego (Za Bramką 7). Pierwszy był kiedyś garderobianym w jednej z kawiarni poznańskich, drugi trudni się handlem ulicznym cytrynami. Obaj pod pozorem różnych obiecań i drobnych podarunków udawali „Wujków” i zwabiali nieletnie dziewczęta do bram domów i zaułków. „Wujków” odstawiono do więzienia sądowego. (k)

KRONIKA SĄDOWA

— **Rok więzienia za krzywoprzysięstwo.** Lucja Schwandtkę z Cichej Góry w powiecie Nowotomyskim, w pewnym procesie zeznała, że posterunkowy, przeprowadzając u niej rewizję, powalił ją z całą bezwzględnością na ziemię. Ponieważ zeznała pod przysięgą nieprawdę, wytoczono jej proces, który odbył się w sądzie okręgowym w Poznaniu. Za zbagatelizowanie przysięgi, sąd jej wymierzył karę ciężkiego więzienia przez jeden rok. (z)

— **Szajka złodziei śremskich w po-trzasku.** W Śremie grasowała w końcu ub. roku szajka złodziejska, która z niesłychanym tupetem dokonała całego szeregu włamań do składów i mieszkań miejscowego obywatelstwa. Łupem złodziei stała się porcelana, bielizna, odzież, towary kolonialne, delikatesy i t. p. Zdobyć nabywali paserzy za bezcen. Po mozolnych wysiłkach udało się wytopić gniazdo dolinarzy, których ujęto i osadzono w areszcie. W czwartek stanęli przed sądem. Wszystkie wytrawni złodzieje, którzy na sumieniu mają mnóstwo wypraw złodziejskich. Jan Stypa był hersztem szajki. Za różne przestępstwa był już karany 9 razy. Obok niego Józef Wojtyszak i Jan Nowaczyk, podobne typy kryminalne. Wreszcie paserzy i paserki Katarzyna i Franciszek Guenterowie, K. Fraczak, M. Pawelczykowa i Michalina Fraczak. Stypa skazany został na 4 lata więzienia, Wojtyszak i Nowaczyk każdy na 2 lata ciężkiego więzienia. Pozostałym wymierzono karę więzienia po 3 miesiące. (z)

Nasi korespondenci donoszą

JARMARKI

— **Ostroróg.** W czwartek 7 bm. odbędzie się jarmark na konie, bydło i towary kramarskie.

Z WIELKOPOLSKI

— **Bydgoszcz.** (Jeszcze sprawa Kosznika.) W związku z aresztowaniem przed miesiącem i osadzeniem w więzieniu w Chojnicach gospodarza Kosznika z Zielenia w pow. kościerskim, podejrzanego o otrucie swej trzeciej żony, dokonano ostatnio w Poznaniu analizy zawartości żołądka zmarłej. Analiza doprowadziła do ujawnienia śladów strychniny. Wskutek tego władze postanowiły dokonać ekshumacji zwłok dwu pierwszych żon Kosznika, których szybka śmierć w kilka zaledwie tygodni po ślubie, zdaje się przemawiać za tem, że zostały one otrute.

— **Chodzież.** (Z P. Cz. K.) Polski Czerwony Krzyż zakupił niedawno z funduszu organizacji ekipunek dla drużyny ratowniczej, który składa się z 3 par noszy, torebek aptecznych, torby lekarskiej, 20 masek gazowych, maski tlenowej, ubrań przeciwperytowych i in. — W najbliższym czasie P. C. K. wyśle kandydata na kurs instruktorów drużyn ratowniczych, urządzany przez okręg w Poznaniu. Na ostatnim zebraniu postanowiono również zorganizować akcję pomocy na wypadek powodzi.

— **(Kradzież z włamaniem.)** W nocy na sobotę dokonano włamania do składu rzeźniczego p. Luecka przy ulicy Grudzińskich. Skradziono ze składu około pół centnara serwelatki i kilka butelek wina. Następnego nocy również ci sami złodzieje zakradli się do tegoż składu, gdzie jeszcze znajdowało się kilka centnarów wędlin i smalcu. Właściciel jednak, przeczuwając ponowny powrót złodziei, zaczął się z dwoma synami, którzy spłoszyli rabusiów. Oddano przytem kilkanaście strzałów, z których jeden zranił jednego złodzieja. Policja podjęła energiczne śledztwo.

— **(Katastrofa samochodowa.)** W ub. tygodniu samochód firmy „Merkur” jechał do Poznania po towar. Pod Murwaną Gośliną, chcąc wyminąć jadącą na przeciwko furmankę, pod wpływem gwałtownego skrętu wpadł do rowu. Szofer wraz z dwoma pasażerami odnieśli lekkie obrażenia, samochód zaś uległ zniszczeniu. (jm)

— Czarnków. (Kryzys gospodarczy.)

Obecny kryzys gospodarczy daje się dotkliwie odczuć kupcom i rzemieślnikom, mianowicie tutaj na granicy. Ruch kupujących w ostatnich dniach przed świętami, a zwłaszcza w niedzielę palmową, zwaną przez kupców zwykłe „złota niedziela”, który po inne lata był zawsze ożywiony, obecnie prawie zupełnie zamarł. Natomiast mimo zupełnie zanikających obrotów podatki i świadczenia te same, a nawet niektóre wzrosły.

— **Grodzisk.** (Z posiedzenia Rady miejskiej.) Na ostatnim posiedzeniu Rady miejskiej p. burmistrz Czeszewski oświadczył, że ustępuje ze stanowiska burmistrza miasta Grodziska i prosił Radę miejską o uchwalenie mu 6-miesięcznej odprawy. Rada miejska przyjęła ustąpienie p. Czeszewskiego i uchwaliła mu 3-miesięczną odprawę. Dnia 24 marca odbyło się drugie posiedzenie, na którym uchwalono rozpisć konkurs na posadę nowego burmistrza. Termin do zgłoszenia się kandydatów wyznaczono do 15 kwietnia rb.

— **(S. M. P.)** Stow. Młodych Polek w Grodzisku urządziło przedstawienie amatorskie sztuki p. t. „Marja Magdalena”. Sala była tak przepełniona, że nie mogła wszystkich pomieścić, to też na prośbę publiczności przedstawienie zostanie powtórzone dnia 10 kwietnia rb.

— **Gasawa.** (Dlaczego niema dzwonnów?) W r. 1918 Niemcy z naszej parafji zabrali 2 dzwony. Po 14 latach parafianie nie zdobyli się jeszcze na ufundowanie dzwonnów, na które starczyłaby suma 1500 zł.

— **(Nowi obywatele.)** W ostatnich dniach nabył piętrową kamienicę za 17500 zł od p. Paszkewicza przy ulicy Leszka Białego, p. Cyganek, który przybył do Gasawy jako reemigrant z Francji i założył w nabytej posiadłości skład kolonialny i restaurację. Ponadto rolnik p. Wiczeorek z pobliskiego Biskupina kupił od wdowy p. Wiśniewskiej dom partetowy przy Rynku za 5500 zł.

— **(Przed zjazdem śpiewaczym.)** Miejscowe Koło Śpiewackie, które na ostatnim zjeździe okręgowym Kół Śpiewackich zdobyło pierwsze miejsce w kategorii III, rozpoczęło intensywne przygotowania do zjazdu, który w tym roku odbędzie się w czerwcu i to prawdopodobnie w Skokach zamiast w Wągrowcu. (cg)

Dzieje ponurej zbrodni przy ul. Półwiejskiej w Poznaniu

Przed sądem okręgowym w Poznaniu toczy się dzisiaj rozprawa przeciw Leonowi Hałasowi o zabójstwo ś. p. Jankowiaka, dokonane w roku 1923. Przebieg rozprawy podajemy osobno. Poniżej referujemy obszernie dzieje tej strasznej zbrodni, według stenogramu z aktu oskarżenia, odczytanego na dzisiejszej rozprawie.

Plan zbrodni

Oskarżony mieszkał w roku 1923 w Poznaniu — w domu rodziców swoich przy ul. Półwiejskiej nr. 20. W tym czasie zaręczony był z Franciszką Jankowiakówną, zamiesz. w m. ul. Bukowska nr. 31, która była biuralistką bankową. Oskarżonego łączyły z Franciszką Jankowiakówną w okresie narzeczeństwa bliższe stosunki — owo-
cem czego było, iż Franciszka Jankowiakówna w lipcu 1923 r. znajdowała się w piątym miesiącu ciąży.

Oskarżony — z zawodu robotnik — nie miał wówczas pracy, a starania jego o jakiekolwiek zajęcie uwieczczone zostały — uzyskaniem przyrzeczenia, iż otrzyma od 17 lipca 1923 r. stanowisko w Drukarni Polskiej.

Stan macierzyństwa stwarzał dla Franciszki Jankowiakówny sytuację bez wyjścia. Z jednej strony groziło jej wydalenie z posady, z drugiej wstyd przed rodziną i otoczeniem. W rozmowach z oskarżonym Franciszka Jankowiakówna coraz silniej nalegała na niego, by wziął z nią ślub, tłumacząc mu, iż obowiązkiem oskarżonego jest wystarać się o pieniądze, które można by pokryć koszty weselne. Oskarżony tłumaczył swej narzeczonej, iż nie posiada dostatecznych środków pieniężnych, iż jest bez pracy, spotkał się jednakże z kategorycznym poleceniem: „Leon, rób ty co chcesz, ja jestem w odmiennym stanie — musimy się żenić”.

Natarczywość narzeczonej przekonała oskarżonego, który postanowił uczynić zadość jej życzeniu i zdobyć niezbędne pieniądze. Skąd — nie wiedział dokładnie. — Było to tydzień przed zabiciem śp. Jankowiaka. Trzydniowe rozmowy z oskarżonym nie zrodziły w nim żadnych planów ani co do źródła ani sposobu uzyskania pieniędzy.

Czwartego dnia po wyżej prowadzonej rozmowie z narzeczoną oskarżony przyszedł na obiad przez jej rodziców. — Po obiedzie brat Franciszki Jankowiakówny, 16-letni Józef Jankowiak, pracujący w charakterze chłopca do posyłek w Centrali Żyrowej Kas Oszczędnościowych w Poznaniu, wyłożył na stół z teczek akcje, które z polecenia banku miał doręczyć pod wskazane adresy, a których nie zdążył oddać przed obiadem. Młody chłopak chętnie się przed matką, iż posiada akcje, za które — po spieniężeniu — można by otrzymać sporo pieniędzy. „Oprócz akcyj — mówił Józef Jankowiak — mam przy sobie i znaczną gotówkę.”

Słowa Józefa Jankowiaka usłyszał oskarżony, którego przedmiotem zainteresowań ostatnich dni było zagadnienie, skąd wziąć pieniądze? Widząc u Józefa Jankowiaka teczkę, pełną papierów wartościowych i pieniędzy — oskarżony powziął plan przywłaszczenia sobie tych pieniędzy — drogą zgłodzenia brata swej narzeczonej. Oskarżony wiedział bowiem, że chłopak dobrowolnie mu pieniądze nie odda, a kradzież mogłaby się nie udać.

Ś. p. Jankowiak i Hałas w piwnicy domu przy ul. Półwiejskiej 20

Od tej chwili począł oskarżony działać z wyraźnie określonym celem, zabicia Jankowiaka i zabrania sobie pieniędzy, jakie zabity będzie przy sobie posiadał.

Jako miejsce zbrodni obrał oskarżony jedną z piwnic domu przy ul. Półwiejskiej nr. 20. Piwnicę tę obejrzał dokładnie w piątek 6. 7. 1923 r. i stwierdził, iż jako niezajęta przez nikogo nadaje się na miejsce popełnienia przestępstwa, a oprócz tego posiada od strony ulicy wnękę, gdzie bezpiecznie ukryć można zwłoki bez obawy, iż mogą być znalezione. W toku rozmów, pozornie blahych, prowadzonych z śp. Józefem Jankowiakiem, dowiedział się oskarżony, iż Józef Jankowiak będzie miał większą ilość pieniędzy w poniedziałek 9. lipca 1923 r. wobec czego oskarżony postanowił odczekać do poniedziałku.

Zamiar zabicia Jankowiaka tak silnie przeniknął oskarżonego, iż obawiając się, że Józef Jankowiak po odebraniu w poniedziałek z banku pieniędzy może mu zniknąć z oczu, postanowił w nocy z niedzieli 8. 7. 1923 r. na poniedziałek 9. 7. 1923 spać w domu swej narzeczonej, aby od samego rana w dniu 9. lipca 1923 r. móc towarzyszyć Józefowi Jankowiakowi. W wykonaniu tego postanowienia oskarżony spędził niedzielę w świątecznym, smokin-gowym ubraniu u swej narzeczonej i tam też istotnie nocował.

Dnia 9. lipca 1923 r. oskarżony wstał razem z Józefem Jankowiakiem przed godz. 8 rano, spożył śniadanie i tramwajem nr. 8 pojechał wraz z denatem do przystanku przy Teatrze Wielkim, gdzie obaj wysiedli. Józef Jankowiak udał się do banku, obiecując na prośbę oskarżonego o wyjściu z banku spotkać się z nim na plantach przed Teatrem Wielkim, gdzie oskarżony miał na swą ofiarę oczekiwać.

Po godzinnej oczekiwaniu oskarżonego nadszedł Józef Jankowiak, mając przy sobie teczkę koloru czarnego, wypełnioną jakimiś papierami i razem z oskarżonym ruszył powolnym krokiem w stronę ulicy Wjazdowej. W tym momencie puściła się oskarżonemu nosem krew, którą oskarżony zahamował chusteczką. Oskarżony opowiadał Józefowi Jankowiakowi o swym bliskim ślubie, o swoich kłopotach finansowych, wspominając mimochodem, celem pozyskania zaufania chłopca, że na weselu między innymi zaprosi przyjaciela Józefa Jankowiaka, niejakiego Kazimierza Długowskiego.

W toku rozmowy oskarżony dowiedział się od swego towarzysza, iż w teczce znajduje się 12.000.000 marek. Chodziło zatem teraz tylko o zwabienie Józefa Jankowiaka do piwnicy przy ul. Półwiejskiej nr. 20.

Oskarżony widząc, iż ma do czynienia z młodym i niedoświadczonym chłopcem, zaproponował Józefowi Jankowiakowi łatwe uzyskanie pieniędzy, którymi obaj mieli się podzielić, a oskarżony pieniędzmi, uzyskanymi w ten sposób, pokryć miał — jak mówił Jankowiakowi — koszty ślubu. Oskarżony opowiadał Józefowi Jankowiakowi, iż w piwnicy domu przy ul. Półwiejskiej nr. 20 znajduje się tablica z bezpiecznikami do światła elektrycznego. Bezpieczniki te — mówił oskarżony — posiadają platynę, a tablica nie jest niczem chroniona. Niema nic łatwiejszego, jak bezpieczniki wykreć i spieniężyć, a platyna — drogocenny metal — pozwoli im uzyskać znaczną gotówkę. Plan ten podobał się ni-czego nie podejrzewającemu Jankowiakowi, który wyraził zgodę na współuczestnictwo w proponowanej przez oskarżonego kradzieży.

Zwawo ruszyli tedy obaj ul. św. Marcina w stronę pl. św. Krzyskiego. Oskarżony, dla dodania sobie odwagi, tudzież dla podniecenia Józefa Jankowiaka, wstąpił z nim razem do restauracji Zapłaty przy ul. św. Marcina i tam wypili po 4 kieliszki wódki, za którą zapłacił oskarżony.

Po kilku minutach znaleźli się obaj w sieni domu przy ul. Półwiejskiej nr. 20. Oskarżony polecił Józefowi Jankowiakowi stanąć na schodach, wiodących z sieni do piwnicy w ten sposób, aby Jankowiaka nikt nie zauważył. Co też Jankowiak uczynił. Sam zaś oskarżony udał się do mieszkania swoich rodziców, mieszczącego się na II. piętrze, gdzie zastał tylko małoletnią swą siostrę Wandę, która specjalnej uwagi na brata nie zwracała. W mieszkaniu zdjął oskarżony surdut smokingowy i powiesił go w szafie, a wdział jakę w kratę, poczem ze skrzyni, umieszczonej w komórcie za kuchnią, wziął młotek, który znalazł był swego czasu nad Wartą w czasie prac przy budowie łazienek. Młotek ten ukrył oskarżony w wewnętrznej górnej kieszeni jak i wyszedł z mieszkania na dół do piwnicy.

U wejścia do piwnicy stał Józef Jankowiak. Oskarżony pchnął z lekka Jankowiaka i począł schodzić z nim w głąb piwnicy. Po zejściu do przed-sionka piwniczego okazał oskarżony Jankowiakowi tablicę z bezpiecznikami i polecił mu je wykreć. Z sieni padało na tablicę słabe światło.

Józef Jankowiak położył u swych nóg teczkę z pieniędzmi, nasadził głęboko czapkę na głowę i skierował ręce w stronę tablicy. Oskarżony stanął za

Jankowiakiem i widząc, że stosowna chwila do działania nadeszła, szybkim ruchem wydobł młotek z zanadru i wymierzył morderczy cios w głowę Jankowiaka. Jankowiak z jękiem osunął się na ziemię. Wówczas oskarżony zadał denatowi drugi cios, który również spowodował załamanie czaszki. Jankowiak umilkł.

Wówczas oskarżony schwycił teczkę, wydobł z niej pieniądze i schował je do kieszeni jakiej. Następnie, nie wypuszczając młotka z ręki, schwycił ko-nającego Jankowiaka za nogi i zawłókł go z przedsionka, gdzie zadane były pierwsze dwa ciosy do upatrzonej poprzednio piwnicy, mieszczącej się w odległości jednego do półtora metr. Gruba warstwa miała węglowego wchłaniała ślady krwi.

W piwnicy rzucił oskarżony śp. Jankowiaka we wnękę wiodącą ku ulicy, przyczem denatowi spadła z głowy czapka.

W tym momencie posłyszał oskarżony ciche rżenie swej ofiary, która w agonii wydawała ostatnie tchnienie. Nastąpiło trzecie straszliwe uderzenie w odkrytą głowę. W piwnicy zapana-wała zupełna cisza.

Hałas zaclera ślady zbrodni

Oskarżony przymknął drzwi do piwnicy, schwycił teczkę, włożył w nią okrwawiony młotek i pobiegł szybko na górę do mieszkania. Tam z po-tem wdział smoking, przełożywszy pieniądze z jakiej do surduta i zabrawszy ze sobą drewniany metr, wyszedł z teczką z domu. W teczce prócz młotka znajdowały się jeszcze jakieś akcje czy weksle, otrzymane przez zabitego Jankowiaka z banku. Oskarżony zeszedł ponownie do piwnicy, gdzie leżał trup Jankowiaka i tam wziął miarę szerokości i wysokości wnęki, w której postanowił ukryć zwłoki zabitego.

Następnie udał się oskarżony do stolarza Wojciechowskiego, któremu zlecił wykonać dwie deski w podanych przez siebie wymiarach, najdalej do godz. 8 wieczorem, placąc mu zaraz tytułem wynagrodzenia 25.000 marek. Od Wojciechowskiego oskarżony poszedł nad Wartę, gdzie wydobł z teczeki młotek i wrzucił go do rzeki, następnie podał w strzępy znajdujące się w teczce akcje i rozrucił je na brzegu, a samą teczkę wrzucił w wysoko rosnącą trawę, poczem umył ręce krwią owalane, otarł je drugą brudną chusteczką, jaką miał przy sobie i wrzucił ją do rzeki.

Z nad Warty udał się oskarżony do swego znajomego krawca Paryzka, którego prosił, aby ten wystawił oskarżonemu kwit tej treści, iż prawdą jest, że Paryzek pożyczył oskarżonemu 2 miliony marek. Oskarżony tłumaczył Paryzkowi, iż sprzedał dwie maszyny do pisania a nie chce, by o tem wiedziała jego narzeczone, która niewątpliwie pytać go będzie, skąd ma pieniądze. Kwitem Paryzka — mówił oskarżony — miał zamiar wykazać się wobec narzeczonej, iż pieniądze pochodzą z pożyczki. Paryzek, nie przeczuwając podstęp, żądany kwit wystawił, za co oskarżony wręczył mu 50.000 marek.

Było już około południa, gdy oskarżony pojechał na ul. Bukowską, zawiadomić narzeczoną, iż ma już pieniądze i że nic już nie stoi na przeszkodzie, aby urządzić wesele. Zainterpelowany, skąd posiada pieniądze, okazał oskarżony kwit Paryzka na dowód, że pieniądze pożyczył, poczem ofiarował swej narzeczonej 1.000.000 marek na koszty jej ubioru weselnego.

Po obiedzie Franciszka Jankowiakówna pojechała z siostrą swą i oskarżonym do miasta poczynić zakupy ślubne. Oskarżony pożegnał się z nią przed „Esplanadą“ i poszedł na lody, nie chcąc przeszkadzać narzeczonej w swobodzie ruchów przy zakupnie i nie chcąc kłępować jej swą obecnością. W „Esplanadzie“ przebył oskarżony około godziny — poczem poszedł do restauracji Braci Dawidowskich, gdzie spożył kolację. Po kolacji pojechał oskarżony tramwajem na ul. Bukowską do swej narzeczonej i bawił tam do godz. 8 wieczorem.

O 8-mej powiedział domownikom, że wychodzi po ciastka do cukierni Raczkowskiego. Zamiast jednakże iść po ciastka, oskarżony pojechał szybko tramwajem na ul. Półwiejską, gdzie od stolarza Wojciechowskiego odebrał sporządzone już według zamówienia deski i zaniósł je, przez nikogo nie zauważony, do piwnicy. Następnie poszedł oskarżony do mieszkania swych rodziców, wziął ze skrzynki szewski młotek ojca — kilka gwoździ, czernidło do butów, kawał szmaty oraz świeczkę i udał się do piwnicy, gdzie leżały zwłoki śp. Józefa Jankowiaka.

Okazało się, że jedna z desek nie przylegała szczelnie do ścian wnęki z powodu zesuniętej cegły, wobec czego oskarżony wziął, udawczy się poraż który do mieszkania rodziców, małą tępa piłkę do drzewa, którą w piwnicy odpiłował zawiadający kawałek deski. Następnie ustawił zwłoki śp. Jankowiaka w lewej wnęcie w pozycji pionowej, podtrzymał je ręką i wylot wnęki założył desk. mi. Zabraniami z ojcow-skiego mieszkania gwoździami przy-mocował oskarżony deski do ścian, przyczem głosy uderzeń młotka głuzył turkot przejeżdżających tramwajów. Czernidłem posmarował oskarżony deski, aby nie zwracały uwagi swą świe-żością, czapkę denata wrzucił w prawą wnękę i pozostawiwszy młotek, który przwbił gwoździe, na schodach piwnicy, wsiadł w tramwaj i pojechał do narzeczonej, kupiwszy po drodze ciastka dla rodziny Jankowiaków.

W domu ś. p. Jankowiaka — Niepokój matki — Slingowany list — Wystawny ślub — Wyjazd do Francji

Nadszedł wieczór. Józef Jankowiak nie wracał do domu. Oskarżony był świadkiem niepokoju matki Józefa, która nie mogła wytłumaczyć sobie przyczyny nieobecności swego dziecka. Niespokojne zachowanie się oskarżonego zwróciło nań uwagę Marji Jankowiakowej, która zauważyła na rękawie oskarżonego krew. Oskarżony tłumaczył się wówczas, że są to ślady krwi, która szła mu przed południem z nosa i okazał nawet skrwawioną chusteczkę na dowód, iż mówi prawdę. W nocy matka zamordowanego, przeczuwając w oskarżonym sprawcę zbrodni, prze-głądała jego ubranie i bieliznę, szuka-jąc dalszych śladów krwi, co oskarżony widział, albowiem ze zdenerwowania nie mógł zasnąć.

Zrabowane pieniądze ukrył oskarżony w puszcze od śledzi w ustępie restauracji, mieszczącej się naprzeciw kasyna oficerskiego przy ul. Bukowskiej i tam trzymał je do czasu ślubu, który odbył się w 12 dni po popełnie-niu zbrodni w myśl życzeń Franciszki Jankowiakówny wystawnie i bez liczenia się z groszem

Jeszcze przed ślubem oskarżony, widząc zdenerwowanie matki Józefa, spowodowane tajemniczym zniknięciem jej syna, postanowił wprowadzić przyszłych swych teściów w błąd i w tym celu sam napisał list do rodziców zabitego, jakoby pochodzący od Józefa Jankowiaka, w którym to liście rzekomo Józef Jankowiak zawiadamia swych rodziców, że wyjeżdża zagranicę i prosi ich, aby nie martwili się jego nieobecnością. List ten postanowił oskarżony wrzucić do skrzynki pocztowej w Zbąszyniu. Po napisaniu listu w poczekalni I. klasy na dworcu kolejowym w Poznaniu, oskarżony zauważył swego znajomego z czasów wojskowych, od którego dowiedział się, iż właśnie jedzie do Zbąszynia. Znajomy ów na prośbę oskarżonego wziął od niego list, aby go wrzucić w Zbąszyniu, wzamian za co oskarżony poczęstował go szklanką piwa.

List ten po otrzymaniu go przez Jankowiaków przekazany został policji, która na skutek doniesienia dy-rekcji banku, w którym pracował zabity śp. Józef Jankowiak, prowadziła przeciw zamordowanemu dochodzenie o sprzeniewierzenie. W toku dochodzeń oskarżony był również badany przez policję. Przeprowadzono nawet w mieszkaniu jego rewizję, opierając się na domysłach matki zamordowanego. Dla braku jednak dostatecznych, a raczej wszelkich dowodów, oskarżonego wówczas uwolniono i dochodzenie zakończono z wynikiem negatywnym. Po rewizji oskarżony wydobł pieniądze z owej puszeki od śledzi i umieścił je w swojej szafie w mieszkaniu swoich rodziców przy ul. Półwiejskiej 20, dokąd często zachodził, biorąc pieniądze na bieżące wydatki. Koszty ślubu pochłonęły bowiem tylko połowę zrabowanych pieniędzy.

W miesiąc po ślubie oskarżony na skutek niesnasek, panujących między żoną jego a teściową (matką zamordowanego), wyprowadził się wraz z żoną do mieszkania swoich rodziców na ul. Półwiejską 20 i tam mieszkał do roku 1926. Ciężkie warunki finansowe skłoniły oskarżonego do wyjazdu do Francji wraz z rodziną, dokąd też oskarżony w roku 1926 wyjechał, uzyskując posadę robotnika fabrycznego w Bourg en Bresse.

Wykrycie zbrodni po 8 latach

Powyższy stan faktyczny potwierdził oskarżony w całej rozciągłości w przyznaniu się do winy, złożonem do protokołu prokuratorskiego, dnia 12 lu-

tego 1932 oraz protokołu sędziego śledczego dnia 13 lutego 1932.

Przyznanie się oskarżonego zasługuje na wiarę, albowiem zostało całkowicie potwierdzone wynikami dochodzeń oraz śledztwa.

W szczególności w dniu 2 września 1931 r. przy naprawianiu płyt betonowych przed domem na ul. Półwiejskiej nr. 20 znaleziono zbutwiałe szczątki szkieletu człowieka, którego czaszka wykazywała ślady trzech uderzeń tępego narzędziem, a pośród zgnitych resztek ubrania znaleziono portmonetkę, a w niej wezwanie sądu powiatowego w Poznaniu, adresowane do Józefa Jankowiaka, zamieszkałego w m. ul. Bukowska 31.

Ojciec zamordowanego Marcin Jankowiak rozpoznał po butach, a zwłaszcza gumowych, dobrze jeszcze zachowanych obcasach oraz strzępach ubrania zwłoki swego syna Józefa, a ponadto oględziny zwłok, przeprowadzone przez biegłych prof. dr. Stefana Horoszkiewicza i dr. Stanisława Łagu, wykazały, iż znaleziony kościć należy do osobnika płci męskiej o wzroście około 170 cm w wieku około 16—18 lat. Biegli orzekli, że charakter obrażeń znalezionej czaszki wykazuje, iż zostały one zadane za życia tego osobnika i że stały się bezpośrednią przyczyną jego śmierci. Stan zwłok — zdaniem biegłych — pozwalał przyjąć, iż znajdowały się one w miejscu ich znalezienia od kilku lat. Ponadto stwierdzili biegli na prawej kości ramiennej owego osobnika charakterystyczne zgrubienia (bliznę kostną), powstałą po złamaniu ręki, co zupełnie potwierdza prawdziwość przyznania się oskarżonego, albowiem śp. Jankowiak jako dziecko istotnie uległ złamaniu prawej ręki. Badani rodzice zamordowanego zeznali, iż syn ich Józef, mając przy sobie w czarnej teczce znaczną gotówkę, nie wrócił w dniu 9 lipca do domu. Zeznali dalej, że krytycznego wieczoru oskarżony, bawiąc u nich w mieszkaniu, miał rzeczywiście rękaw zakrwawiony i tłumaczył się wówczas, że skaleczył się przy rąbaniu drzewa. Potwierdzili też otrzymanie w kilka dni po zaginięciu syna listu ze Zbąszynia, pochodzącego rzekomo od zaginionego, który zawiadamiał ich o swym wyjeździe zagranicę. Wreszcie zeznali, że policja przeprowadzała u oskarżonego 1923 r. rewizję, przyczem oskarżony tłumaczył się z posiadania przez siebie pewnej kwoty tem, że pieniądze pożyczyl od jakiegoś swego znajomego, a nawet pokazywał wywiadcom jakiś kwit. Te ostatnie okoliczności potwierdził również świadek Skibiński, który z ramienia wydziału śledczego P. P. przeprowadzał u oskarżonego w roku 1923 rewizję.

Wreszcie już w toku badania oskarżonego okazał się prawdziwym szczegół, dotyczący wypilowania przez niego kawałka deski, celem należytego umocowania jej we wnęce, albowiem jedna z desek, znalezionych we wnęce istotnie wykazuje ślady wypilowania. Ponadto młotek szewski, zajęty we wrześniu 1931 r. w czasie rewizji w mieszkaniu rodziców oskarżonego, okazał się identyczny z młotkiem, którym oskarżony przybijał gwoździe do ściany wierzorem 9 lipca 1923 r. przy ukrywaniu zwłok śp. Józefa Jankowiaka. (z)

IV Sejmik przeciwalkoholowy w Poznaniu

We wtorek 29 marca rozpoczęły się dwudniowe obrady IV Sejmiku przeciwalkoholowego. Pierwsze zebranie plenarne zgromadziło licznie zgromadzonych przedstawicieli władz i organizacji społecznych prezes Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej prof. dr. Eug. Piasecki wyrażając przeświadczenie, że uczestnicy Sejmiku zaoferują z obrad sejmikowych świeżej otuchy i zapału do pracy tak bardzo obecnie utrudnionej. Na uwagę zasługiwało sprawozdanie przemówienie kierownika centrali. Zwrócił bowiem uwagę na to, iż obecnie mamy alkoholizm z dobrobytu, ale za to jesteśmy świadkami daleko groźniejszych przejawów alkoholizmu z nędzy, wiodącego wielu alkoholików do zupełnego zapaść, a nieraz do samobójstwa. Dlatego podkreślił pilną potrzebę opieki nad alkoholikami w czasach obecnych. Następnie uzasadnił potrzebę i ważność akcji przeciwalkoholowej jako niezbędnego warunku odrodzenia gospodarczego, politycznego i religijnego. Ogólny bilans jest mimo obecnego kryzysu dodatni pod względem ideowo-organizacyjnym, natomiast mniej pomyślny pod względem finansowym. Apellem o dalszą życzliwość i poparcie z strony całego społeczeństwa zakończył swe sprawozdanie. Przemawiali potem przedstawiciele władz i to nasamprzód delegaci księży biskupów: ks. dyr. Sprusiński za ks. kard. Kakowskiego, ks. kan. Cząstka za ks. bisk. No-

waka z Przemyśla, ks. kan. Kamiński za ks. bisk. Przeździeckiego z Podlasia, ks. prof. K. Kowalski za ks. bisk. Laubitzę z Gniezna, następnie przemawiali p. Malecki w imieniu starosty krajowego, p. Trafas w imieniu dyrektora Urzędu Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego. Poza tym byli obecni p. dr. Grossmannówna, poseł na Sejm, p. dr. Godycki, delegat Kuratorium Okręgu Szkolnego w Poznaniu, ks. prof. Krystosik delegat ks. bisk. Wetmańskiego z Płocka. Zgodnie z przyjętą już zasadą Sejmików przedstawiciele organizacji społecznych nie przemawiali. Podano tylko do publicznej wiadomości, iż przybyli na Sejmik oprócz delegatów organizacji przeciwalkoholowych z licznych miejscowości Poznańskiego, Śląska, Pomorza, Warszawy (10!) i Rzeszowa przedstawiciele następujących zrzeszeń: Zjednoczenia Młodzieży Polskiej, Związku Harcerstwa Polskiego, Tow. Czytelników Ludowych, Stow. Urzędników Poznańskiego Samorządu Wojewódzkiego, Związku Kat. Tow. Robotników Polskich, Katolickiego Związku Polek, Narodowej Organizacji Kobiet, Wydziału Okręgowego Sokoliki, Związku Absolwentów Kat. Szkoły Specjalnej w Poznaniu, Akademick. Koła Miastologicznego przy U. P., Związku Młodzieży Polskiej w Łodzi, Związku Młodych Polek w Poznaniu, Okręgu poznańskiego „Caritas”, Konferencji męskiej św. Wincentego a Paulo par. Bożego Ciała. W końcu odczytano z licznych telegramów z życzeniami tylko nazwiska, które świadczą o żywym zainteresowaniu się Sejmikiem w wszystkich stronach Polski. Życzenia nadesłali m. in. ks. metropolita Szeptycki ze Lwowa, ks. arcybiskup Nowowiejski z Płocka, księży biskupi Adamski z Katowic, Jasiński i Kubicki z Sandomierza, Szeląg z Łucka, Sokolowski z Siedlec, Szlagowski z Warszawy, ponadto rektor Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i i. Na podaniu kilku komunikatów zakończyło się zebranie inauguracyjne, poczem obradowały przez 2 dni poszczególne związki. Nazajutrz wieczorem odbyło się II zebranie plenarne. Wygłoszono krótkie sprawozdanie o uchwałach związków, a następnie powzięto rezolucję wspólnie Sejmiku o treści następującej:

1) IV Sejmik przeciwalkoholowy uważa za swój obowiązek katolicki, by potępić jak najenergiczniej niesłychany projekt prawa małżeńskie, zupełnie sprzeczny z zasadami nauki Chrystusowej i nadzwyczaj niebezpieczny w swych następstwach dla narodu i państwa naszego.

2) IV Sejmik przeciwalkoholowy stwierdza, iż wobec ciężkiego kryzysu gospodarczego, w obliczu głodu i nędzy coraz liczniejszych współbraci, obowiązkiem jest każdego obywatela ograniczać swe wydatki osobiste na przedmiot tak zbytekowny i szkodliwy, jakim są napoje alkoholowe. Sejmik zakończył się w miłym, serdecznym mnastroju pięknymi przemówieniami ks. dyr. Sprusińskiego z Warszawy oraz przewodniczącego Sejmiku p. prof. Piaseckiego.

Strajki w Polsce

Według ostatnich danych statystycznych, w ciągu III kwartału r. ub. zanotowano w Polsce 119 strajków, które objęły 299 zakładów pracy. Liczba strajkujących wynosiła 29 272 osób, ilość straconych dni roboczych zaś — 172 963. Z ogólnej liczby strajków 100 miało charakter ekonomiczny.

Liczba strajków, które wybuchły w rolnictwie, wynosiła 10, w górnictwie 2, w przemyśle mineralnym 17, hutniczym 6, metalowym 13, chemicznym

W imieniu wszystkich Moich poddanych „Ogrodu Zoologicznego” usilnie proszę Obywatelstwo Stołeczne Miasta Poznania o liczny zakup kart abonamentowych, aby Królestwu Mojemu zapewnić byt,

a Waszej młodzieży urozmaicenie.

2, włókienniczym 30, papierniczym 1, garbarskim 1, drzewnym 14, spożywczym 3, odzieżowym 4, budowlanym 11, poligraficznym 1, w zakładach użyteczności publicznej 2, w zakładach widowiskowych 1, w szkolnictwie 1.

Strajki ekonomiczne objęły 24 060 pracowników. Największą ilość pracowników, mianowicie 12 219 osób strajkowała w przemyśle włókienniczym, najmniejsza zaś 25 osób w przemyśle poligraficznym. W zakładach użyteczności publicznej strajkowało 51 osób, w zakładach widowiskowych 50 osób.

Z spółdzielni krawieckiej w Poznaniu

W lokalu spółdzielni „Krawiectwo Poznańskie” — odbyło się roczne walne zebranie, któremu przewodniczył prezes Rady Nadzorczej p. Franciszek Drabętowicz. P. Drabętowicz przedłożył sprawozdanie z działalności spółdzielni. Z referatu dowiadujemy się, że młoda ta placówka po przezwyciężeniu trudności związanych z jej założeniem, weszła w fazę normalnego rozwoju, mimo ciężkiego kryzysu, który dotyka szczególnie boleśnie nasze krawiectwo.

O rozwoju spółdzielni świadczy choćby fakt, że spółdzielnia dostarczała warsztatom krawieckim towaru za około 200 tys. zł. Odbiorcami dobrego i korzystnego towaru, są oczywiście samodzielnicy krawcy. W ten sposób przez stworzenie spółdzielni, krawcom nastęrcza się okazja nabywania towaru przedewszystkiem z taniego źródła.

Nad sprawozdaniem potoczyła się żywa i rzeczowa dyskusja, poczem po zatwierdzeniu bilansu na dzień 31. 12. 1931 roku, udzielono zarządowi absolutorium Następnie uzupełniono skład Rady Nadzorczej, do której weszli jako nowi członkowie pp. Ludwik Właszcak, Ignacy Jarmuż, Stefan Kozanecki i Władysław Głanz. Pozostali nadal pp.: Fr. Drabętowicz i W. Nowakowski.

Zarząd składa się z panów M. Jarosławskiego i J. Latanowicza. (z)

SPORT

Przeszło 100 zawodników zgłosiło się do biegu „Kurjera Poznańskiego”

Jutro zatem o godz. 12 odbędzie się doroczny bieg na przełaj o puchar wędrowni redakcji „Kurjera Poznańskiego”. Start i meta — na boisku Sokola.

Do biegu zgłosiło się przeszło 100 zawodników, co wymownie świadczy o dużym zainteresowaniu tą imprezą. Przypominamy raz jeszcze, że wszyscy startujący powinni stawić się o godz. 11 w hali na boisku do badania lekarskiego. Dla publiczności, aby uniknąć natłoku, kasy będą otwarte od godz. 10 rano. Piękne nagrody można jeszcze oglądać w oknie wystawowym fir. St. Frankowski przy ul. F. Ratajczaka.

Lekka atletyka

Oddział lekkoatletyczny K. S. „Warta” donosi swym członkom, że od 4 kwietnia r. h. treningi odbywać się będą na własnym

boisku przy ul. Rolnej w poniedziałki, środy i piątki od godz. 17 pod kierownictwem trenera PZLA p. Klumberga. Wszystkich członków prosi się o pilne korzystanie z nadarzającej się sposobności i rad znakomitego trenera.

Gry sportowe

„Pierwszy krok” koszykówki. W niedzielę rozegrane zostaną spotkania wyznaczone na dzień 28 marca które nie odbyły się z powodu świąt.

Piłka nożna

„Cracovia” i „Warta”. Pierwsze spotkanie ligowe w tegorocznym sezonie piłkarskim wywołało niezwykle zainteresowanie wśród tutejszych sportowców. Jak się dowiadujemy, drużyna „Cracovii” przyjeżdża w pełnym składzie. „Warta” wystawia następujący zespół: Fontowicz — Nowicki i Scherfke I — Ofierzyński, Wojciechowski i Przykucki — Radojewski, Prósiński, Scherfke II, Nowacki i Andrzejewski. Zawody zapowiadają się bardzo interesująco i niewątpliwie ściągają tłumy publiczności. Początek meczu o godz. 16 na stadionie miejskim przy Błoniach Wildeckich. Przeprowadzą bilety w sekretarjacie klubu Al. Marcinowskiego 26.

Pływanie

Treningi oddziału pływackiego K. S. „Warta” odbywać się będą od 4 bm. co poniedziałek i czwartek od godz. 18 do 19 na boisku klubu. Przybycie wszystkich członków i członkiń jest obowiązkowe.

Pięściarstwo

Międzyklubowe zawody w sali ośrodka (przy ul. Marcelesińskiej) urządza dziś „Warta” z udziałem czołowych zawodników „Sokola” i „HCP” oraz „Druż. Błękitnych”. Ogółem spotyka się 12 par a specjalne zainteresowanie budzi walka Majchrzyckiego z Rogowskiem. Początek o godz. 20.

Wyjazd „Goplanji” do Lwowa w dniu 10 bm. nie może nastąpić ze względu na trudności urlopowe. Natomiast 16 kwietnia przybywa do Inowrocławia zespół „Pol. Kl. Sport.” z Katowic z mistrzem Polski Wystrachem na czele.

Koniec sezonu „Goplanji” zapowiada się ruchliwie. „Goplanja” walczy zatem 24 b. m. w Warszawie ze „Skra”, 8 maja przybywają do Inowrocławia „Zjednoczeni” z Łodzi, 16 maja występuje „Goplanja” w Łodzi by zmierzyć się z „Geyerem”.

Różne

„Wiadomości Sportowe” dorocznym zwyczajem rozpoczynamy wydawać i w tym sezonie. Pierwszy numer ukaże się w poniedziałek 4 bm. rano i będzie do nabycia w naszych filjach oraz u kolporterów po cenie 10 gr. Znajdą tam czytelnicy wynik biegu „Kurjera Poznańskiego”, pierwszych rozgrywek ligowych i wszystkich ważniejszych wydarzeń sportowych.

Hala Ośrodkowa

Dziś, sobota, godzina 20 lokalne zawody bokerskie Warty z udziałem zawodników Sokola, HCP. i drużyny Błękitnych.

Stadion Miejski

Niedziela, 3 kwietnia, godz. 16 pierwszy mecz o mistrzostwo Ligi PZPN. Cracovia Kraków.-Warta Poznań dw 3 208

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

BIBLIOTEKARZ ŻYCZLIWY I SZCZODRY

(Ze wspomnień o ś. p. ks. drze Henryku Likowskim)

Niespodziewaną i wprost tragiczną nazwać można śmierć ś. p. ks. Henryka Likowskiego. Odszedł w zaświaty człowiek w sile wieku, właśnie kiedy zebrał sobie ogromny zasób wiadomości, ustalił metodę naukową i zasiadł na katedrze w stolicy kraju, aby szkolić badaczy dziejów kościoła polskiego.

Z odpustowej, dewocyjnej legendy wyluskiwać ziarno szczerzej prawdy naukowej, trzeźwo opisać, jak się sprawa miała, rzeczywiście, to było jego usiłowanie. Wszelako nie historyka, hagiografa, czy profesora wspominać dziś pragniemy. Poświęćmy kilka słów ks. Likowskiemu jako zasłużonemu bibliotekarzowi.

Zmarły przyjął urząd w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu 1 listopada 1919 r., opuścił ją 30 września 1927 r. Pracował zatem blisko ośm lat, najpierw jako bibliotekarz naukowy, a potem jako zastępca dyrektora. Wobec tego, że ówczesny dyrektor Biblioteki dr. Edward Kuntze jako przewodniczący komisji rewizyjnej na długie okresy czasu wyjeżdżał do Moskwy, pozycja ks. Likowskiego była trudna. Zwłaszcza w czasie powojennym dla kierownika tak poważnej instytucji nastrożać się rozliczne kłopoty administracyjne. Spadek waluty, brak funduszy skłonił dyrektora do skasowania intruzów i własnej, a oprawiać książki na mieście nie było za co. Trzeba było szkolić świeżo zaangażowany personel polski, gdy Niemcy ustąpili. Kto wie, co to znaczy być bibliotekarzem, jak każdy ruch musi być przemyślny, umiejętnie i dokładnie wykonany, ten snadnie pojmie, jak ciężkim jarzmem było dla zmarłego zastępcstwo dyrektora przy tak skomplikowanym warsztacie, gdy się nie miało za sobą długoletniej praktyki bibliotekarskiej.

Założona trzydzieści lat temu w celach germanizacyjnych, przechodziła Biblioteka Uniwersytecka za ks. Likowskiego proces spolszczenia, który jeszcze się nie skończył. Polska jako osobowość dziejowa wcale nie istniała w katalogu niemieckim. Wymieniona była tylko jako część Rosji. Są liczne ślady, że niektórzy bibliotekarze niemieccy nawet języka polskiego nie rozumieli. Z nienawiści i pogardy do Polski nie uważali widocznie za wskazane choćby w celach naukowych nauczyć się naszego języka. Nieraz spotyka się książki polskie, których karty tytułowe są przetłumaczone na język niemiecki. Nad każdym słowem polskim dopisano ówkiem znaczenie niemieckie. Zapewne bibliotekarz pomagał sobie słownikiem w zrozumieniu dzieła. Nie zawsze mu się to udawało i nieraz przez nieuctwo bardzo pocieszne robił pomyłki.

Ks. Likowski zabrał się przede wszystkim do wskrzeszenia Polski w Bibliotece. Zostało po nim 27 kart folio własnoręcznie pisanych, których do dziś używamy jako schematu do systematyzowania historii polskiej. Z zadowoleniem przytaczał ś. p. Zmarły pochwałę znakomitego fachowca p. dr. Kuntzego, który ten system nazwał rzetelną robotą bibliotekarską.

Ciężki kłopot sprawiali kierownikowi Biblioteki jej czytelnicy. Ich poziom kulturalny bardzo się obniżył w porównaniu z przedwojennym. I tu okazało się, jak ks. Likowski troskliwie dbał o dobro publiczne, które jego pieczy powierzono. Zostało. Gdy popołita gawiedź rzekomo w celach naukowych cisnęła się do katalogu, czytać w nim spustoszenia, uzależnił dostęp do niego od osobnego pozwolenia dyrektora. Gdy wiele książek w Czytelnicy Głównej „padło ofiarą wprost bezprzykładnego wandalizmu”, gdy „nieznani barbarzyńcy” — używamy słów kurendy urzędowej — „kradli obrazki z książek, wydzielali karty tekstu objaśniającego, zanieczyszczali książki podkreślaniami tekstu i gryzmoleniem”, ks. Likowski, doprowadzony do ostateczności, zaprowadził rewersy nawet dla książek stojących w Czytelnicy Głównej. Chociaż to zarządzenie sam uznał za uczciwe, to jednak słusznie zaznaczył, że zawsze wygoda osobista musi ustąpić, jeżeli ogół przez to szkodzi.

Z dwóch rozpraw z zakresu bibliotekarstwa, które pozostawił, jedna z roku 1922, drukowana w odcinku „Dziennika Poznańskiego”, ma tytuł: „Biblioteki i archiwa poznańskie”. (Wykład wygłoszony na kursie prze-

wodników po Poznaniu). Jest to rzeczowa, wyczerpująca i wybornie ujęta rozprawa uczonego i obywatela, który wyciągał z ogromnej liczby grabieży polskich książek i dokumentów, albo barbarzyńskie ich niszczenie. Zarzuca Niemcom z Warchauerem w stosunku do pomników kultury polskiej, obojętność i nieuctwo. („Gleichgültigkeit und Ignoranz”).

W drugiej rozprawie pod tytułem: „Polska w Europie i wśród Słowian-szczyn na podstawie statystyki bibliotecznej”, drukowanej w „Kurjerze Poznańskim” (1924), zbija twierdzenia E. Sparna, że Polska ma tylko 14 bibliotek zawierających 50 tysięcy i więcej tomów, gdy w rzeczywistości ma ich najmniej 27. Wykazuje niezbicie, że Polsce należy się pierwszeństwo wśród Słowian i że przodowała oddawna w bibliotekarstwie. Zaznacza, że bibliotekę Załuskich w Warszawie otwarto dla publiczności 1747 roku, na 6 lat przed otwarciem British Museum w Londynie. Rosjanie nie wchodzą wcale w rachubę jako współzawodnicy, gdyż zawdzięczają znaczną część swoich zasobów grabieży bibliotek polskich.

Z not umieszczonych w obu rozprawach można by wnosić, że Zmarły zamierzał do końca życia poświęcić się bibliotekarstwu. Umyślił mianowicie „w dalszej przyszłości opracować dokładną historię bibliotek w Poznaniu jak i województwie Poznańskim”, oraz pragnął opisać stan bibliotek w całej Słowiańszczyźnie, prosząc o przesyłanie mu dokładnych danych.

Jako kierownik Biblioteki miał ś. p. ks. Likowski liczne zalety. Był ułożony, taktowny, koleżeński, spokojny i nie unosił się łatwo. Nie był bibliotekarzem-skąpcem, który się martwi, że mu książek na półkach zabraknie, ale bibliotekarzem życzliwym i szczodrym, który się raduje, że książki ruszają się po świecie, rozszerzają światło i wypełniają swe przeznaczenie. Gdy go kto przez uprzejmość tytułował dyrektorem, poprawiał go skromnie, że jest tylko „zastępcą”.

Bibliotekarstwo jak i studia mólne, którym się poświęcał, łatwo wyjąławiają i wysuszają duszę. Można nigdy nie wznieść się nad poziom zbieracza, szperacza lub erudyty. W badaczach często uwiędnę człowiek, a dusza jego nigdy, nawet na wiosnę, soków nie puści. Przez pewien czas zdawało się, że i zmarłemu grozi to niebezpieczeństwo. Przewycięził je i zaczął usilnie zabiegać o katedrę profesorską. Zaprzagnął nietylko w martwe książki, ale w żywe dusze ludzkie siać nasienie swoje. Szkoda, że tak niespodzianie i nagle tę siejebę przerwać musiał.

Dziś, gdy kościół katolicki w Polsce odpięra na wszystkich frontach tak licznych i niebezpiecznych wrogów, gdy woła na cały głos o akcję katolicką, gdy episkopat polski wszczyna tak mnożące procesy kanonizacyjne i beatyfikacyjne świętych patronów narodu, gdy nawet cudzoziemcy wyprzedzają nas, ogłaszając naukowo opracowane monografie o kościele polskim, szkoda wielka dla naszej nauki, że ubył jej pracownik, który tej arcyważnej dziedzinie życie poświęcił.

Niech odpoczywa w pokoju!

Dr. Ludwik Posadzy.

Pisma nadesłane

„Świat Ogrodniczy”. Nr. 6. Treść: „Uprawa warzyw”. — J. Drzewiecki: „Kwiaty letnie do wysiewu w inspekt umiarkowany”. — A. Sandowski: „Które pomidory są najwcześniejsze?”. — J. Sz.: „Rośliny miodonośne uprawiane”. — R. Bieżyński: „Śliwy”. — Piechocki: „Dlaczego drzewa owocowe chorują?”. — J. Kowalczyk: „Pielegnacja palm do pokoju”. — O czym należy pamiętać? — Skrzynka zapytań. — Adr. Red.: Poznań, św. Marcina 34.

„Orleń”. Nr. 6. Treść: Rok czwarty. — S. Ruszczyński: „O nas”. — T. Olasek: „Szyf”. — J. Grabowski: „Rzeczywistość czy utopia?”. — Z. Barański: „Obrazek z miasta”. — R. Padlewski: „O Chopinie”. — T. Strojny: „Kolonie polskie”. — Z. Rob.: „Kola, kółka, kółeczka...”. — B. Krenz: „Refleksje pokornawalowe”. — „Pastoralki” w Teatrze Szkolnym. — Młodzież szkolna w hołdzie Wyspiańskiemu. — Wieczór najmłodszej poezji. — J. Mierniczak: „Północy o nienapisanej noweli”. — Harcerstwo. — Kronika sportowa. — Kronika szkolna. — Odpowiedzi redakcji. — Adr. Red.: Poznań, Focha 100.

ŻYCIE KULTURALNE

NOWA SZTUKA ROSTWOROWSKIEGO PRZYGOTOWUJE SIĘ W POZNANIU

Teatr Polski przystąpił do prób z najnowszej sztuki Karola Huberta Rostworowskiego. Nosi ona tytuł „U mety” i zamysł, jak już donosiliśmy, cykl, otwarty „Niespodzianką” i poprowadzony dalej „Przeprowadzką”.

Dyr. Szczurkiewicz udał się temi dniami do Krakowa, aby omówić z Rostworowskim szczegóły obsady i inscenizacji, przez siebie zaproponowane. „U mety” ma czterech wziętych obrazy, a kończy się niezwykle ujętym epilogiem.

MUZYKA

Henryk Opieński w Polsce. Z Warszawy donoszą nam: Przybył tutaj z małżonką p. Lydją Barblan-Opieńską dr. Henryk Opieński, który stale przebywa w Morzes, przywiózł ze sobą dwie arcydzieła produkcyjne. Pierwszą był koncert orkiestrowy, poświęcony muzyce polskiej XVIII wieku. Poprzedziła go prelekcja Opieńskiego, który skreślił charakterystykę tej muzyki, jako niedocenionej w naszym ogólnym dorobku. Program przyniósł lwyjanki z opery Kamińskiego „Nedza uszczęśliwiona”, mianowicie uwerturę i szereg pieśniów w wykonaniu p. Lydji Barblan, dalej symfonię Alberta Dankowskiego. Jest to kompozytor, o którym biograficznie tyle tylko wiadomo, że we Lwowie, za dyrekcji Bulli, a pod batutą Elsnera był członkiem orkiestry lwowskiej w końcu XVIII wieku. Następna produkcja przyniosła pieśni wielkopolskie w wykonaniu p. Lydji Barblan, więc przedewszystkiem staropolskie, oraz włoskie (Pergolesi) i niemieckie (W. Chr. Franck), poprzedzone również prelekcją Opieńskiego.

Opieński przybył z Katowic, gdzie wygłosił odczyt o pieśni ludowej francuskiej, szwajcarskiej, belgijskiej i polskiej, ilustrowany przykładami w wykonaniu p. Barblan. We Lwowie miał koncert w Kasyńce i Kole literackim, poświęcony dawnym pieśniom francuskim. Obecnie wraca pp. Opieńscy przez Poznań do Szwajcarii. (t. w.)

NAUKA

Konkurs ekonomiczny Akademii Umiejętności. Z Krakowa donoszą nam: Zrzeszenie pracowników Banku Polskiego zebrało 8.000 złotych na nagrody za prace naukowe na tematy ekonomiczne. Temat pierwszy: „Handel terminowy walutami i dewizami po wojnie”, temat drugi: „Organizacja rynku pieniężnego w Polsce”. Akademia Um. rozpięła konkurs. Prace winny mieć mniej więcej 10 arkuszy druku. Termin nadsyłania: najpóźniej do 31 marca 1933 r. Nagród dwie: 5.000 i 3.000 złotych. Prace nagrodzone stają się własnością Akademii, która będzie miała prawo ogłosić je drukiem. (kt)

Z Lwowskiego Tow. Naukowego. Wydział historyczno-filozoficzny odbył posiedzenie naukowe, na którym prof. O. Balzer przedstawił pracę dr. W. Hejnosza pt. „Przyczynę do sprawy stosunku chłopów do ziemi w dawnej Polsce”; prof. S. Zakrzewski — pracę dr. M. Andrusiaka pt. „Józef Szumlański, pierwszy biskup uniwersytecki (1667—1708). Zarys biograficzny”; prof. R. Longchamps — pracę prof. K. Przybyłowskiego pt. „Materiałowe wyznaczniki małżeństwa w międzywojennym prawie prywatnym”.

Polskie towarzystwo Matematyczne. Koło lwowskie odbyło posiedzenie naukowe z następującym programem: prof. Sierpiński „O pewnych twierdzeniach równoważnych hipotezie continuum” i prof. Kuratowski „O pewnym zagadnieniu geometrycznym w związku z hipotezą quasi-ergodyczną”.

KRAJOZNAWSTWO

Oddział lwowski P. T. K. Pisza nam ze Lwowa: Polskie Tow. Krajoznawcze zakłada już dwa razy we Lwowie swoje oddziały, mianowicie w r. 1922 i 1926. Po pewnym czasie zapadał oddział w drzemkę, z której przebudził się łagodnie w zgon. Do trzech razy sztuka. Może założona obecnie „filia” będzie żyła. Lwów, jako punkt węzłowy wspaniałych wycieczek (dość wspomnieć Podole, zagłębie naftowe, Karpaty wschodnie) może odegrać w krajoznawstwie ogromną rolę. (lk)

POLONICA WŁOSKIE

Wystawa książki we Florencji. W czasie od 20 kwietnia do 15 maja odbędzie się we Florencji czwarta już z rzędu międzynarodowa wystawa książki. W poprzednich wystawach, a zwłaszcza w pierwszej i drugiej wzięła Polska bardzo zaszczytny udział, który nie ma chwały przysporzył naszej kulturze książki. Obecnie sprawy układały się o tyle pomyślnie, że zorganizowaniem działu polskiego chciał się zająć nasz wybitny specjalista i twórca coraz głośniejszej w świecie bibliofilów oficyny florenckiej p. S. Tyszkiewicz. Jego współpraca zapewniała nowy i skromny, ale skuteczny sposób do osiągnięcia sukcesu w tym szlachetnym wyścigu narodów na polu kultury książki. Niestety Towarzystwo Szerzenia Sztuki Polskiej wśród Obcych, od którego w pierwszym rzędzie decyzyja w tej mierze zawisała, zdecydowało, że Polska oficjalnego udziału w tej wystawie nie weźmie. (P.)

ZE ŚWIATA MUZYKI

POZŁACANA NĘDZA PARYSKIEJ OPERY

Paryż, 30 marca.

Jakób Rouché, dyrektor Wielkiej Opery od lat piętnastu, podał się do dymisji. Sądzi, że do chwały narodowej w tym zakresie dosyć już dopłacił. Trudno mu nie przyznać racji, jeżeli się wie, w jakich warunkach pełni swój zaszczytny, ale bardzo kosztowny urząd, który nazywa się dyrektorem, ale jest dzierżawcą. Rząd, który liczy Operę do czterech teatrów subwencjonowanych (Komedia Francuska, Opéra, Opera i Opera Komiczna) daje rocznie 4.800.000 franków. Miasto otwiera kiesę do wysokości aż 600.000 rocznie, przyczem ściągają w podatkach i różnych daninach 1.200.000 czyli jeszcze raz tyle, przez co subwencja staje się rzeczą nieczęstą, źródłem dochodów miejskich. Rząd przyrzekł zwiększyć zasiłek o milion, lecz subwencja p. Rouchégo nie jest również do pogardzenia. Dopłacił on z prywatnej szkatuły w ciągu lat 15-tych okragle osiemnaście milionów franków.

Nawet na entuzjastę opery i baletu nie jest to suma skromna. P. Mario Roustan, minister oświecenia ogłosił wprowadzić w rozmowie z „Temps”em, że p. Rouché winien do tego rachunku wstawić, po stronie „habet”, różne zaszczyty jakich dostąpił, lecz i to niezbyt apetyczne przypomnienie wygłada trochę wątpliwe, jeżeli wziąć w rękę ołówki. Istotnie, p. Rouché jest członkiem Akademii Sztuk Pięknych, jest też komandorem Legii honorowej. Wszelako do Akademii wchodzi z reguły dyrektorzy wielkich teatrów reprezentacyjnych, komandorja dostaje się przemysłowcom i kupcom, a żaden z nich nie opłaca tych zaszczytów osiemnastu milionami, dodanymi do zasług, jakie p. Rouché istotnie położył zrazu przy utrzymaniu Opery na poziomie artystycznym, i później zaś przy podniesieniu tego poziomu bardzo wydawnie.

Mimo to frekwencja spada zastraszająco. Nie pomaga modernizacja repertuaru. Raczej przeciwnie, szkodzi. Najlepiej jeszcze kalkulują się opery dawne, ograne, np. „Faust” który jest specjalnością Opery albo „Rigoletto”. Ale i te pewniaki kasowe zawiodą w ostatnim czasie znajomości. Jeżeli w marcu 1931 „Faust” przynosił 65.000 franków do kasy, to w marcu 1932 zdobył ledwie 42.000. Z „Rigolettem” jest jeszcze gorzej. Dał ledwie 17.000. Zdaje się, że kona nietylko Wielka Opera, lecz opera jako taka. — Francuzi chodzą rzadko, teraz są oszczędniejsi niż kiedykolwiek. Cudzoziemców coraz mniej. A koszt są ogromne. Trzeba utrzymywać szkołę baletową: przeciętne urzędowe tytuły Opery brzmi: „Akademia narodowa muzyki i tańca”. Chóry, komparsy, orkiestra, to wielkie ciężary. Personal wynosi razem 700 osób. Prawda, że z nich tylko 40 pobiera płacę wyższą nad 1.800 franków miesięcznie, lecz to rezultatu nie zmienia. Za czasów Gaillarda dostawała Opera 800.000 fr. subwencji i wiązała koniec z końcem. Teraz otrzymuje więcej i bez p. Rouchégo niewiedomo co by z nią było.

A co będzie? Rząd obiecuje zwiększyć subwencję o milion. Mówi się także o połączeniu w jednym gmachu, przy jednej orkiestrze, chórach itd., Opery Komicznej z Wielką, przyczem subwencja także by się zesumowała. Niewielka to pociecha. Opera, czy sama, czy wspólnie z Komiczną, potrzebowałaby mniej więcej dwunastu milionów franków na rok, aby pokryć deficyt. P. M.

Nowa kompozycja Jerzego Fitelberga. Orkiestra Drezdeńskiej Filharmonii pod dyktando Fritza Mahlera wykonała niedawno po raz pierwszy nową (drugą) „Suitę orkiestrową” Jerzego Fitelberga, syna warszawskiego dyrygenta. (z)

Lwów Haydnowi. Pisza nam ze Lwowa: Dwóchsetlecie urodzin Haydna uczciło Polskie Tow. Muzyczne wykonaniem „Czterech pór roku”. Słynne to oratorium przygotował i dyrygował dyr. Adam Soltys. solą odśpiewali pp. Kisielewska, Szymanowicz i Mossakowski. Szkoda, że publiczność nie zjawiała się licznie. (lk)

Książki nadesłane

W J. Locke: „Kuglarz”. Z upoważnienia autora przełożyła H. Jel Warszawa 1932. Towarzystwo Wydawnicze „Rój”.

Gustaw Morcinek: „Wyrulany chodnik”. Powieść nagrodzona na śląskim konkursie literackim r. 1931. Część II. Cieszyń. Nakładem księgarni „Dzielnictwo”.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Plamy na słońcu

Plamami na słońcu nazwałby można bólaczki w życiu gospodarczym bankiera świata: Francji. Pisałismy niedawno temu o wspaniałych sukcesach Francji na polu politycznym i finansowym, to też dla skompletowania opisu uważamy za wskazane ukazanie czytelnikowi drugiej, ciemnej strony błyszczącego medalu francuskiego.

Kryzys gospodarczy nawiedził Francję stosunkowo późno, bo dopiero w drugiej połowie ub. roku. Kataklizm, którego ofiarami padły prawie wszystkie państwa europejskie, musiał — siłą rzeczy — odbić się i na Francji. — Najsilniej ucierpiał dwa potężne przemysły: turystyczny i przemysł wyrobów zbytku.

Wiadomo, jak olbrzymie zyski Francja ciągnie z przybytku gości zagranicznych. Obecnie, pod wpływem kryzysu, ilość turystów spada bardzo znacznie. Podsekretarjat stanu dla spraw turystycznych oblicza ubytek wpływów francuskiego przemysłu turystycznego na około 75 proc. Szczególnie zawiedli goście angielscy, którzy z podziwu godnym poczuciem narodowego obowiązku w stosunku do funta szterlingów, wstrzymali się od zwykłego pobytu na „słonecznej wierzandzie Albionu”, jak nazwano lazury wybrzeże.

Poważne straty zanotował również przemysł wyrabiający słynne wyroby zbytku, jak jedwabie, perfumy, „articles de Paris” itp. cenione w całym świecie artykuły eksportowe.

Wskutek powyższej przyczyny pogłębił się deficyt bilansu handlowego, którego stały wzrost zaczął przybierać niepokojące obrazy, tembardziej, że konkurencja przemysłów zagranicznych, potęgowana dumpingiem walutowym i socjalnami, poczęła się stawać coraz dotkliwsza. Do tego dołączył się deficyt budżetu, który załatać z wielkimi trudnościami, dalej poszło w parze — bezrobocie, które w pierwszej linii odbiło się na pracownikach-cudzoziemcach, a wreszcie — dała się we znaki drożyzna będąca następstwem nagromadzenia wielkiej ilości kapitałów we Francji.

Ilość „plam na słońcu” wzrastała niepokojąco. Ale opinia francuska zbyt jest wytrawna, by poddać się defetyzmowi. Starym zwyczajem wzięto się do stworzenia formuły, wyrażającej najskuteczniejszy środek wyrębnienia z sytuacji. Formuła ta — u znana oficjalnie za kategorię imperatyw — brzmi mniej więcej następująco:

„Kryzysów różnych było w historii świata wiele, ale cechą ich wspólną było to, że musiały się one wykończyć same przez się, co jest do ich zupełnego zlikwidowania warunkiem sine qua non. I teraz więc trzeba się oprzeć na dwóch zasadach działania, po pierwsze: trzeba dozwolnić się zlikwidować wszystkim warsztatom produkującym, opartym na zasadach niezdrównej kalkulacji, lub nawet dobrej, ale tylko w czasach pomyślności, i — po drugie: należy z całym rygiorem przeprowadzić deflację kredytową”.

Oto — słonecznie jasna, francuska formuła anty-kryzysowa.

Z ZAGRANICY

(z) W Szwajcarii bronią się przed obcymi robotnikami. Polskiej sezonowej emigracji rolnej do Szwajcarii grozi ostatnio znaczna redukcja. Dwa kantony, zatrudniające największą ilość polskich robotników rolnych, zapowiedziały na skutek interpelacji socjalistycznych w parlamentach kantonalnych, jaknajdalej idące utrudnienia przy udzielaniu pozwoleń na wjazd robotnikom cudzoziemskim. Należy się spodziewać, że liczba Polaków, przewidziana na podstawie zgłoszeń pracodawców zredukowana zostanie do połowy.

(z) Wiedź niezależnia się od zagranicznego dowozu mięsa. Rolnictwo austriackie zdołało ostatnio pokryć zapotrzebowanie Wiednia odnośnie do wołów w 90 proc., zaś co do świń mięsnych w 75 proc. W najbliższym czasie należy się spodziewać dalszego wzrostu podaży na rynkach krajowych, tak że czasowo okaże się zupełnie zbyteczny dowóz wołów i świń mięsnych z zagranicy. Należy się jednak liczyć z tem, że z rozpoczęciem się okresu paszy zielonej zmniejszy się dowóz krajowy. Chłopi austriaccy czynią starania celem zwiększenia produkcji drobiu i jaj, a dalsza akcja polega na zwiększeniu konsumpcji żyta i na równoczesnym zmniejszeniu konsumpcji pszenicy.

Książki handlowe

Nowela do ustawy o podatku przemysłowym wprowadziła nowe lub utrzymała stare stawki ulgowe pod warunkiem prowadzenia prawidłowych ksiąg handlowych. Przedsiębiorstwa, które obrotów swych nie udowodnią książkami, z ulgowych stawek korzyścić nie będą. Zasada ta przeprowadzona konsekwentnie w ustawie wywołuje zagadnienie księgowości dla świata przemysłowo-handlowego na jedno z miejsc naczynych.

Dotychczasowy stan w tej dziedzinie jest pod wielu względami niezadowolający. Ilość płatników podatkowych, prowadzących książki jest bardzo mała. Opierając się na statystyce z roku 1929, gdyż późniejszej nie ogłoszono, na ogólną ilość płatników podatku obrotowego około 600 tysięcy, zaledwie 32 tysiące, a więc trochę ponad 5 procent, prowadzi książki, z czego wypada na przedsiębiorstwa przemysłowe 10 tys., a handlowe — 22 tys., w tem zaś połowę stanowią przedsiębiorstwa obowiązane do publicznego ogłaszania sprawozdań, które w ogromnej przewadze są spółdzielnie. W rezultacie takiego stanu rzeczy nie budzą większego zdziwienia paradoksy, że na przeszło tysiąc przedsiębiorstw handlu hurtowego w Polsce, wykupujących świadectwa I kat., 200 przedsiębiorstw tj. około 20 proc. nie prowadzi ksiąg wogóle, a z 236 przedsiębiorstw I kat. przemysłowej, tj. zatrudniających ponad tysiąc robotników, 12 przedsiębiorstw także ksiąg nie prowadzi.

Składa się na to szereg przyczyn, przedewszystkiem zaś prymitywizm gospodarczy, panujący w niektórych częściach Polski i stosunek władz podatkowych do ksiąg handlowych. — Prymitywizm połączony z tradycją b. zaboru rosyjskiego nieujawniania prawdy wobec skarbu państwa, jest szczególnie zakorzeniony w naturze ludności żydowskiej.

Drugą a bodaj ważniejszą przyczyną jest stosunek władz skarbowych, pozostawiający bardzo wiele do życzenia, gdyż jego punkt wyjścia tkwi w psychologii rewidenta skarbowego i całej reszty administracji skarbowej traktowania płatnika, prowadzącego książki, z dużą nieufnością, tak jakby prowadzenie ksiąg miało ułatwiać ukrywanie wobec fiskusa stanu interesów, a nie, co w rzeczywistości decyduje, ułatwić prowadzenie interesu i zabezpieczyć się przed wymiarem w drodze szacunku, niezależnie od tego, czy dokona go urzędnik skarbowy, czy komisja podatkowa. Znałe metody badania ksiąg i odrzucanie ich z zupełnie nieuzasadnionych powodów w coraz większej ilości sprawiają, że ilość prowadzących książki wzrasta bardzo powoli.

Środkiem przeciwdziałającym takiemu stanowi rzeczy jest materialne uprzywilejowanie podatników prowadzących książki, przez przyznanie im niższej stopy podatku obrotowego. — Przedsiębiorstwa hurtowe, prowadzące książki, opłacają pół procent od obrotu, podczas gdy nieprowadzące — 2 proc., przedsiębiorstwa detaliczne od 1933 r.: pierwsze — 3/4 proc., drugie — 1 procent. Ułga od 1934 roku dla przedsiębiorstw przemysłowych obejmuje tylko przedsiębiorstwa prowadzące książki; także komis, eksport i transakcje giełdowe muszą być uodwodnione księgami.

Drugim ułatwieniem już formalnej natury jest upoważnienie ministra skarbu do 1) określenia pojęcia prawidłowych ksiąg handlowych oraz zasad w przedmiocie ich prowadzenia, badania i oceny oraz 2) ustalenia kategorii lub rodzajów mniejszych przedsiębiorstw i zasad uproszczonej księgowości, której prowadzenie będzie uzasadniało przyznanie wszelkich ulg, przewidzianych dla prowadzących prawidłowe książki handlowe.

W wykonaniu takiego przepisu ministerstwo skarbu opracowało projekt rozporządzenia, który za prawidłowe i korzystające z ulg uznaje: 1) księgi odpowiadające kodeksowi handlowemu, 2) księgi odpowiadające przepisom rozporządzenia i 3) księgi uproszczone.

Księgi odpowiadające przepisom rozporządzenia mają na celu jakby ujednolicenie przepisów o prawidłowych księgach na obszarze całego państwa, przynajmniej dla podatku przemysłowego. Rozporządzenie przewiduje obowiązek sporządzania corocznie inwentarza i bilansu, uznaniu zaś przedsiębiorstwa pozostawia ilość i rodzaj ksiąg handlowych. Natomiast bardzo szeroko rozbudowano przepisy formalne, nie pomijając obowiązku numerowania stron i przekreślania próżnych miejsc linją ukośną. Przepisy te dla ziem, na których obowiązują kodeksy handlowe niemiecki i austriacki, kryją w sobie duże niebezpieczeństwo, gdyż przepisy kodeksowe są znacznie liberalniejsze od przepisów projektu rozporządzenia, w odróżnieniu od województw wschodnich, dla których rozporządzenie przynosi znaczne złagodzenie, gdyż miejscowe prawo handlowe reguluje kwestię ksiąg w sposób niezwykle rygorystyczny.

Uproszczone książki będą mogły prowadzić tylko niektórzy podatnicy. Uproszczenie to jest jednak uciążliwe i w gruncie rzeczy dość problematyczne, gdyż rozporządzenie zobowiązuje do prowadzenia 4-ech ksiąg: kasy, towarów, weksli, oraz dłużników i wierzycieli, nadto zaś wymaga od prowadzących książki uproszczone zachowania większości warunków formalnych, przewidzianych dla ksiąg wyżej omówionych. Szczególnie uciążliwy jest obowiązek prowadzenia księgi towarowej, w której wykazywanie rozchodu towarów jest dla małych detalicznych zakładów sprzedaży tak bardzo skomplikowane, że prawie niemożliwe.

Nie można wreszcie pominąć tego, że rozporządzenie nie przewiduje poza prawem podatnika do żądania odpisu protokołu z rewizji ksiąg żadnych środków obrony dla podatnika przed rygorystyczną oceną ksiąg przez rewidentów skarbowych.

Rezultaty tych „ulgowych” przepisów o księgach ujawnia się za rok. — Przewidywać należy, iż duża ilość ksiąg może być odrzucona. Dla tego trzeba przestrzec, iż kto po ukazaniu się rozporządzenia, książki założy, musi dokładać wszelkich wysiłków w kierunku uczynienia zadość materialnym i formalnym postanowieniom rozporządzenia, inaczej bowiem narazi się na jednorazowe dopłacenie różnicy podatku pomiędzy stopą ulgową dla prowadzących książki, według której opłaca zaliczki, a stopą ogólną.

P. S.

swoim czasie oddane w wyłączne rozporządzenie Syndykatu eksporterów trzody. Wniosek Państwowego Instytutu Eksportowego pozostaje w związku z poważnymi niedomaganiem organizacji Syndykatu.

(k) Centralizacja zakupów Kas Chorych? Wielkie zaniepokojenie wywołuje w handlu artykułów aptecznych nowy projekt, przewidujący scentralizowanie w jednej instytucji zakupów dla kas chorych. w Polsce. Sprawa powołania do życia centrali ma być postanowiona na specjalnej konferencji, zwołanej na dzień dzisiejszy do min. przemysłu i handlu. Jest to nowa próba etatyzacji. Koszty tego posunięcia będą znowu płać firmy prywatne. Niedawno powołano do życia przy prezydium rady ministrów centralę dla zakupów rządowych i samorządowych. Krok ten spotkał się już wówczas z głośnym potępieniem ze strony handlu. Tworzenie jeszcze jednej centrali zakupów, wbrew przestrogom i przedstawieniom organizacji kupieckich, świadczy dosadnie o stanowisku kół miarodajnych w sprawie „niekrępowania swobody handlu”.

(k) W sprawie ceny spirytusu. Jak nam donosi Związek Fabrykantów w Poznaniu na podstawie informacji zasięgniętych u źródeł miarodajnych, pogłoski, jakoby z dniem dzisiejszym miała być obniżona cena spirytusu monopolowego, są przedwczesne i narazie nieaktualne.

(k) Zorganizowanie giełdy zbożowo-towarowej w Łodzi. Toczące się od dłuższego czasu prace nad utworzeniem w Łodzi giełdy zbożowo-towarowej weszły w stadium decydujące w związku z przychylnym stanowiskiem min. przemysłu i handlu oraz min. rolnictwa. Odbyte ostatnio posiedzenie plenarne komitetu organizacyjnego uchwaliło statut giełdy, który został przesłany do Warszawy celem zatwierdzenia przez oboje ministerstwa. Min. przemysłu i handlu obiecało sprawie zatwierdzenia statutu załatwić w pierwszej połowie kwietnia, tak, że jeszcze w tym miesiącu giełda będzie mogła rozpocząć swą działalność.

(k) Z przemysłu obuwniczego. Poinformowano nas, iż znana firma obuwicza „Bata”, posiadająca w Polsce 46 oddziałów, sprowadziła przed kilku tygodniami większą partję lakierowanych półbutków z Gdańska, z firmy Julius Boilles A. G. Biorąc pod uwagę wrogą politykę Gdańska wobec Polski oraz kryzys i bezrobocie, panujące w polskim przemyśle i rzemiośle obuwniczym, należy wyrazić zdziwienie, iż firma „Bata”, opierająca swą egzystencję w Polsce na konsumpcji krajowej, zaopatruje się w towar zagraniczny, mimo iż mogłaby z łatwością znaleźć źródła taniego zakupu w kraju.

(k) Statut przedsiębiorstwa „Państwowe Zakłady Przemysłowo - Zbożowe”. W numerze „Monitora Polskiego” z dnia 30 bm. minister spraw wewnętrznych ogłosił jednolity tekst statutu przedsiębiorstwa „Państwowe Zakłady Przemysłowo - Zbożowe”.

Z RYNKÓW NABIAŁU

Ubiegły tydzień sprawozdawczy od 25 do 31. 3. 32. dzieli się na dwa odrębne okresy, z których przedświąteczny odznaczał się częściowo nawet gorączkową aktywnością, poświęcając natomiast charakterystycznym spokojem. Ze względu na znaczne lokalne zapotrzebowanie uległy dostawy zmniejszeniu, niepokrywając częściowo nawet zapotrzebowania, zgłaszanego przez wielkie centra konsumcyjne. Ceny jednakowoż utrzymały się przeważnie na poziomie zł. 3.90 za kg., a tylko w wyjątkowych wypadkach osiągnięto cenę zł. 4.00 za kg. w hurcie. Również ceny detaliczne w Poznaniu pozostały bez zmiany na zł. 4.40 za kg. Poświadczenie zapotrzebowanie stosownie do przewidywań znacznie się zmniejszyło, a ogólna niepewność zwiększyła raptowne obniżenie ceny detalicznej zarówno w Warszawie, w Łodzi, jak i w Poznaniu, gdzie cena detaliczna wynosi chwilowo zł. 4.00 za kg. W przystosowaniu do nowej sytuacji opadły również ceny hurtowe, utrzymując się chwilowo na poziomie ca. zł. 3.65 za kg. za wyborowy gatunek.

Na rynku niemieckim panował w ostatnim czasie wyraźny spokój, co spowodowało berlińską komisję notowań do obniżenia notowania o 8 marek na mk. 118 per 50 kg. franko stacja odbiorcza za I gat., mk. 111 per 50 kg. za II gat., mk. 101 per 50 kg. za III gat. przy spokojnej tendencji. Notowanie to utrzymało się do końca tygodnia sprawozdawczego. Zastępuje na uwagę, że w wyniku rokowań polsko - niemieckich zniesione będzie z dniem 1 kwietnia rb. antypolskie cło bojowe w wysokości mk. 170 za kwintal, natomiast znajdzie zastosowanie stawka autonomiczna w wysokości mk. niemieckich 100 za kwintal. Tem niemniej pozostanie rynek niemiecki przy obecnej sytuacji bez praktycznego znaczenia dla polskiego eksportu masła.

Na rynku angielskim minął tydzień sprawozdawczy spokojnie, ponieważ ze względu na święta Wielkanocy City była nieczynna od czwartku dnia 24 bm. do wtorku dnia 29 bm. Sprzedaże masła duńskiego na Anglię lekko zwiększyły na 100 względnie 102 sh per cwt fob, co jednak nie wpłynęło na dzisiejsze notowanie rozliczeniowe w Kopenhadze, które pozostały bez zmiany, na koron 170 za 100 kg.

KRONIKA GOSPODARCZA

PRZED TARGAMI POZNAŃSKIMI

(t) Zbyt wełny na Targach Poznańskich. Już od dłuższego czasu czynnik zainteresowany przy poparciu min. rolnictwa, min. przemysłu i handlu oraz innych zainteresowanych ministerstw, zajmują się sprawą organizowania produkcji i sprzedaży wełny krajowej. Chodzi o to, by w odstęпах periodycznych 4 razy do roku odbywały się w jednym miejscu sprzedaże wełny ze strzyżby tych okresów. Celem poparcia zbytu wełny krajowej, min. spraw wojskowych stawia jako warunek zakupu sukna i kocy, użycie pewnego procentu wełny krajowej przy dostawach dla wojska. Wynika stąd, że firmy posyłające agentów skupujących po wsiach i majątkach w drobnych ilościach wełnę, która mając charakter różnolity, wymaga później sortowania i częstokroć część zakupu nie nadaje się do tego użytku, na jaki jest specyficznie przeznaczona. Ustalenie pewnych norm klasyfikacji, porównanie gatunków i cen, wreszcie zaktęczenie się sił podaży i popytu z ujawnieniem cen, wszystko to są czynni-

ki normalizujące obrót wełną krajową i ułatwiające rolnikowi zbyt tak trudny obecnie. Targi Poznańskie w roku bieżącym, przy pomocy Banku Rolnego, Izby Rolniczych Poznańskiej i Pomorskiej oraz oddolnych Związków dla popierania hodowli, organizują w czasie trwania Targów w dniu 1 maja Targi na wełnę. Inicjatywa ta spotyka się z jak najżywczejszym przyjęciem tak u hodowców jak producentów, jak i u przemysłu włókienniczego, jako odbiorców. Poznań, słynny ongiś ze swych targów na wełnę, podejmuje przerwana nie odwiecznej tradycji w czasach, w których trudno lepiej zasłużyć się Polsce, jak przyjąć z pomocą jej rolnictwu.

Z KRAJU

(k) Czy nastąpi rozwiązanie Syndykatu eksporterów trzody? Państwowy Instytut Eksportowy wystąpi do ministerstwa przemysłu i handlu z wnioskiem o cofnięcie Syndykatowi monopolowego udzielenia zezwoleń na wywóz trzody. Jak wiadomo, udzielenie zezwoleń na wywóz zostało w

Zamieranie życia w przyrodzie i jego zmartwychwstanie

Regularna zmiana, jakiej podlegają porę roku, wrzyna się głęboko w wszelkie życie organiczne naszej strefy. Tak zanika w zimie prawie całe życie roślinne i zwierzęce i wytwarza się stan, przypominający dawną minioną epokę lodowatą. Lecz zamarcie to jest tylko pozorne. Przyroda nie zamiera, lecz jest tylko uśpiona, i czeka na przebudzenie. Organizmy ratują się przez czas zimny, uniemożliwiającej im normalną egzystencję, za pomocą różnorodnego dostosowania się do warunków klimatycznych. U wielu roślin obumierają części nadziemne, a wszelkie ich życie cofa się do korzeni i innych części podziemnych. U innych roślin, np. u zbóż zimowych, które w stosunku są mało wrażliwe, ustają w czasie mrozu przejściowo wszelkie funkcje życiowe. Drzewa i krzewy, nie mogące się schronić w głąb ziemi, muszą zmniejszyć ogólną przemianę materii. Dla tego te żubią co jesieni swoje liście, które najmniej są odporne i które odgrywały poważną rolę w procesie przemiany materii i odżywiania. W korze zaś gromadzą się tłuszcze, które, jak u pewnych zwierząt, chronią drzewo przed zamarznięciem. Rośliny tropikalne marnieją już przy nieznacznych mrozach, ponieważ nie potrafią się w ten sposób przed nimi obronić. Zarodki nowego życia otulone są w grube nieraz żywicą przesłknięte powłoki. Rośliny, których okres wegetacyjny trwa tylko przez jedno lato, zimą jako nasiona, wytrzymujące bardzo niskie temperatury.

W podobny sposób przeżywają zimę także liczne zwierzęta. Niektóre owady zimą, podobnie jak rośliny w postaci nasion, w stadium już lub poczwerek. Na inne odmiany zimno nie wywiera żadnego wpływu, ponieważ ich funkcje życiowe prawie zupełnie ustają. Pierwszy nasz zwiastun wiosny, żółty motyl, zimuje w śniegu, przyczepiony do dolnej strony liścia. Tylko pszczoła nie zna właściwego spoczynku zimowego, gdyż w każdym ulu panuje pewna dość wysoka temperatura. W czasie etym zwisa się pszczoły nagromadzone w lecie miodem. Skoro zapasy te nie wystarczają albo gdy temperatura nieco spadnie, cały rój marnieje. Mrówki nasze natomiast zapadają w stan istotnego spoczynku zimowego, podczas gdy odmiany, żyjące na południu, nie zasypiają, żyjąc z nagromadzonych zapasów. Także ślimaki zamykają na zimę skorupy swe za pomocą specjalnej pokrywki i potrafią żyć lata całe w stanie półmartwym. W podobnym zdrtwieniu przeżywają zimę także i zimnokrwiste kregowce, jak żaby, ryby, iaszczurki i węże, których temperatura ciała wzrasta lub obniża się stosownie do temperatury ich otoczenia. Żaby i ryby mogą nawet zupełnie zamarznąć w lodzie i mimo to odżyją przy powolnym rozgrzewaniu.

Jedynymi zwierzętami, żyjącymi normalnym życiem w zimie, są zwierzęta ciepłokrwiste, jak ptaki i ssaki, których temperatura niezależna jest od otoczenia i pozostaje przeważnie stała. Lecz wielu z nich w czasie zimny nie znajduje u nas dostatecznego pożywienia. Dla tego te żopuszczą nas na jesieni dużo gatunków ptaków. Mniej znanym natomiast jest, że i niektóre ssaki z tych samych powodów zmieniają na zimę miejsce swego pobytu. Do nich

należą obok gemz, owiec i kóz górskich przede wszystkim także nordyjskie myszy tzw. lemmingi. Północno amerykańskie nietoperze udają się na zimę, podobnie jak ptaki wędrowne, do cieplejszych stanów południowych. Z natury rzeczy jednakże większość zwierząt ssących nie ma możliwości udania się na zimę do innych okolic. Dla tego te z niektórych z nich popadają w prawdziwy sezon zimowy, który to stan zasadniczo różni się od zdrtwienia zwierząt zimnokrwistych. Do nich należą: świstak, suseł, jeź, nietoperz, jaźwiec, chomik i inne. Zwierzęta te w czasie snu zimowego przemieniają się niejako przejściowo w zimnokrwiste, a temperatura ich obniża się prawie aż do zera. W czasie tym nie przyjmują one żadnego pokarmu. Stan taki możliwy jest dzięki temu, że przemiana materii u tych zwierząt prawie zupełnie ustaje. Tętno serca i oddech są naderzwyczaj wolne i wykazują przerwy kilkunastowe. Potrzebna do podtrzymania życia energię czerpią one z zapasów tłuszczu. Sen tych zwierząt spowodowany jest nie bezpośrednio zimnem, lecz pewnymi procesami chemicznymi, wywołanymi wewnątrz organizmu przez sekrety gruczoła tarczycowego.

Czas trwania snu zimowego jest rozmaity. Świstaki i nietoperze śpią prawie pół roku, jeże i susły trzy do czterech miesięcy, jaźwiec i chomiki dwa do trzech miesięcy.

Niewłaściwie zalicza się do zwierząt, odbywających sen zimowy, także niedźwiedzia, który wprawdzie w zimie dużo śpi, lecz od czasu do czasu opuszcza swą ciepłą kryjówkę. Przedewszystkiem zaś zatrzymuje on swoją normalną temperaturę.

Sen zimowy jest jedynie specjalnym, powtarzającym wszędzie się wypadkiem zdolności częściowego zastanowienia procesu życiowego i przetrwania warunków zewnętrznych, któreby inaczej doprowadziły do zniszczenia indywiduum i tem samem także całego gatunku. Tak np. popadają niektóre zwierzęta tropikalne w sen letni w czasie, kiedy panuje brak żywności. Niektóre rośliny stepowe w czasie suszy podobnie bronią się przed groźącym im niebezpieczeństwem, jak roślinność nasza w czasie zimny. Niektóre nasiona roślinne zachowują zdolność kiełkowania przez długie lata. Jest oczywiście legenda, że znalezione w grobach Faraonów w Egipcie ziarna, do dziś dnia zachowały zdolność kiełkowania. Zdale się wszakże być pewnym, że nasiona fasoli i tytoniu jeszcze po stu latach zdolają kiełkować.

Niektóre zwierzęta, przede wszystkim drobne robaczki, żyjące w mchu, potrafią pozostawać w stanie zdrtwienia zupełnego przez 10 lat i dłużej, niezdradzając najmniejszych objawów życia. Znamienne przytem jest, że tego rodzaju zarodki życiowe świata roślinnego i zwierzęcego wytrzymują najniższe temperatury, nie wyzbywając się zdolności do wznowienia życia. Niektóre z nich wytrzymują przez kilka godzin nawet najniższe temperatury, jakie na ziemi osiągnięto, bo aż 272 stopni C. Ostateczny zani życia w tych organizmach spowodowany zostaje z biegiem czasu procesami chemicznymi w składzie ich białka. W. i P.

mocy tanków i karabinów maszynowych itd.

W ten sposób drobny epizod w British Museum przyczynił się bezpośrednio do stworzenia arcydzieła literatury.

W poszukiwaniu za ciekawym tematem zainteresowała się przed niedawnym czasem wytwórnia Foxa satyrą Twaina „A Connecticut Yankee”, którą sfilmowali. Ma się rozumieć po odpowiednich przeróbkach. Główną rolę gra w nim najpopularniejszy aktorowa ról komicznych w Ameryce, Will Rogers.

Film „Na dworze króla Artura” cieszył się w Warszawie olbrzymim powodzeniem. Rzesze widzów zaśmiewały się w kinie „Colosseum” przez cztery tygodnie z genialnej kreacji Willa Rogersa. Na prowincji zdobywa film sukces za sukcesem.

2.500 klm. pieszo — by znaleźć pracę

Donoszą z Melbourne, że pewien bezrobotny przebył pieszo przeszło 2500 klm. celem znalezienia pracy, przedostając się przez najdziksza i niedostępną część kontynentu australijskiego. Kilka dni temu, mieszkańcy miasteczka Darwin zauważyli niezwykłego, nikomu nieznanego osobnika, krążącego po ulicach miasta. Miast używanego w tych krajach helmu kolonialnego nosił na głowie skorupę orzecha kokosowego. Trzewiki składały się z odpadków opon samochodowych złączonych dokoła stóp, ubranie z grubych worków od cukru. Zapytany, osobnik oświadczył, że pochodzi z wioski w Queensland i że przebył 2500 kilometrów pieszo, t. zn. całą odległość od jego wioski aż do Darwin. Ubranie i trzewiki uległy zniszczeniu w czasie drogi i własnymi siłami poradził on sobie jak mógł najlepiej. Po przez olbrzymie równiny Queenslandu po przez lasy, w których tubylecy żyją w zupełnie dzikim stanie, biały człowiek utorował sobie drogę, zdecydowany za wszelką cenę znaleźć pracę. Niedługo później znalazł się w śmiertelnym niebezpieczeństwie, i nie wiele brakowało, by umarł z głodu i pragnienia. Nigdzie jed-

nak nie mógł znaleźć pracy. Jeden z mieszkańców Darwin, słysząc rozpaczliwe opowiadanie bezrobotnego, zaopiekował się nim dając mu schronienie i wyżywienie, pod warunkiem sfotografowania go w tym oryginalnym kostjumie. Bezrobotny jednak żądaniu temu odmówił, twierdząc że jest człowiekiem bez pracy, a nie żadnym fenomenem i że jeśli w Darwin nie znajdzie pracy — uda się w dalszą drogę. S. F.

Nowy Zeppelin pasażerski

Zakłady Zeppelina w Friedrichshafen zajęte są od dłuższego czasu budową nowego sterowca, który nosić będzie nazwę L. Z. 129 Ogólna długość statku wynosi 248 m, a do jego napełnienia potrzeba 190 tys. m. kub. gazu. Obok zastosowania nowości technicznych zasługuje na uwagę od dotychczasowego odmienne rozmieszczenie ubikacji, przeznaczonych dla podróżnych. Statek obliczony jest na 50 pasażerów, którzy korzystać mogą z wszelkich wygod podróży. Do dyspozycji pasażerów są: wielka jadalnia, salon dla pałacy, i obszerna czytelnia. Na pobyt pasażerów wśród dnia przewidziane są, podobnie jak na okrętach, dwie obszerne promenady wzdłuż szeregu kabin. Wielkie okna umożliwiają widok na zewnątrz. Każda kabina urządzona jest na dwie osoby i posiada bieżącą ciepłą i zimną wodę. — Nowy Zeppelin będzie wykończony i oddany do użytku na wiosnę 1933 roku.

Wystawa obrazów

W gmachu P. K. O. przy ul. Marszałka Focha nr. 4 trwa w dalszym ciągu aż do dnia 11 kwietnia r. b. wystawa obrazów art. malarzy: Dąbrowskiej, Dąbrowskiego, Hrynówskiego, Krzyżańskiego, Müllera i Seweryna oraz zbiorowa wystawa W. Osseckiego. Wystawa otwarta od 9 do 19, a w święta od 12 do 2. Wstęp bezpłatny.

Ciekawa wystawa egzotycznej fauny

Pani Michalina Isaakowa, przyrodniczka i wdowa po jednym z największych entomologów polskich Juliuszu Isaaku, urządziła od niedzieli dnia 3 kwietnia, począwszy, wielką wystawę egzotycznych i krajowych motyli oraz innych owadów w auli Gimnazjum mat. przyrodniczego im. Bergera przy ul. Strzeleckiej 4. Wystawa, ciesząc się dotychczas ogromnym powodzeniem ze względu na wspaniałe, barwne okazy i ich wielką ilość, wzbudziła w Poznaniu znaczne zainteresowanie. P. Isaakowa, która zbiory sama zebrała w puszczy brazylijskiej, udziela ciekawych informacji o egzotycznej i niesamowitej przyrodzie Brazylii, jak również pokazuje i objaśnia różne sprzęty, łuki, strzelby itd. Indian Koroadów, wśród których przebywała.

RADIO

Programy radiofoniczne:

Poniedziałek, dnia 4 kwietnia 1932 r.

Poznań (335 m) godz. 11.45 (Warszawa); godz. 13.05 koncert gramofonowy; godzina 14.00 notowania giełdy pien. i zboż. - towarowej; godz. 15.25 (W); godz. 15.50 (W); godzina 17.10 (W); godz. 17.35 (W); godz. 19.15 lekcja języka ang.; godz. 19.30 „Silva rerum”; godz. 19.45 (W); godz. 20.00 (W); godzina 20.15 „Polawiacze pereł” — opera Bizet’a (transmisja z Teatru Wielkiego we Lwowie); godz. 22.50 (W); godz. 22.55 sygnał czasu — komunikaty sport. i polic.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10, 13.35 i 14.45 płyty; godz. 15.25 odczyt z cyklu dla maturzystów szkół średnich (dział „Historja”); godz. 15.45 giełda pieniężna, oraz kom. Centr. Biura Hydr. dla żeglugi i rybaków; godz. 15.50 odczyt z cyklu dla ma-

Mieczysław Fijałkowski

znakomity komedjopisarz, znany autor „Pana pośła”, „Gorącej krwi”, „Wiecznej kochanki” itd., oraz współautor (z Dunin Markiewiczem) „Miłości i pięści”, oraz obecnie w Teatrze Polskim po raz pierwszy wystawianej „Sprawy honorowej”. „Sprawa honorowa” to prawdziwy szczyt, niefalszowany przebieg komedjowy bież. sezonu, tryskający poprostu humorem i dowcipem najprzedniejszego gatunku.

turzystów szkół średnich (dział „Literatura”) „Słowacki” odczyt II-gi — wygl. prof. Konrad Górski; godz. 16.10 płyty; godzina 16.20 lekcja języka francuskiego (kurs elementarny); godz. 16.40 płyty; godz. 17.10 „Moje polskie podróże” — wygłosi p. Paul Gazin; godz. 17.35 muzyka lekka i taneczna z Cafe Adria — orkiestra pod kier. H. Golda; godz. 19.15 „Wiadomości bieżące rolnicze” — wygłosi p. Józef Plątek; godz. 19.30 wiadomości sportowe; godz. 19.35 płyty; godz. 19.45 prasowy dziennik radiowy; godzina 20.00 feljton muzyczny pt. „O muzykalności” (pogadanka dla tych, którzy muzykę kochają, a nie znają się na niej) — wygl. dr. J. Reiss, doc. U. J.; godz. 20.15 transmisja z Teatru Wielkiego we Lwowie opery J. Bizet’a „Polawiacze pereł”; w przerwie feljton pt. „Zapomniany poeta” — Włodzimierz Zagórski — „Chochlik” — wygl. Witold Łaszczyński; godz. 22.50 dodatek do prasowego dziennika radiowego; godz. 23.00 muzyka taneczna.

Programy zagraniczne, Huizen (1875 m) 20.40 transmisja uroczystościowa; **Paryż** (1724 m) 21.30 transmisja z teatru; **Koenigs-wusterhausen** (1635 m) tr koncertu z Lipska; **Motala** (1438 m) i **Sztokholm** (435 m) 21.15 koncert chóru. 22.20 koncert organowy; **Budapeszt** (550 m) 20.10 transmisja słuchowska; **Wiedeń** (516 m) 20.30 „Niebieski mazur” opt. Lehara; **Praga** (488 m) i 19.20 wieczór wesoły. 21.00 utwory Haydna. 21.30 utwory fortepianowe; **Beromuenster** (459 m) 20.00 transmisja koncertu z Zurvchu; **Rzym** (441 m) 21.00 transmisja koncertu symfonicznego; **Bukareszt** (394 m) 20.00 tr. koncertu z udziałem solistów; **Dawentry** (1554 m) i **Londyn** (261 m) 22.40 koncert kameralny utworów Haydna; **Londyn** (355 m) 22.15 koncert orkiestry; **Dawentry** (398 m) 21.00 koncert wojskowy, 22.30 muzyka taneczna.

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH!

Niezwykle śmiałego wyczynu dokonał lotnik francuski Sauvant, który odznaczył się już w czasie wojny. Obecnie zbudował samolot ze specjalnie skonstruowanym kadłubem i znajdującą się w nim kabiną, bardziej odporną w razie rozbicia. Sauvant w Alpach stoczył się z tym kadłubem w przepaść 200-metrową i wyszedł bez szwanku. Kabina w pewnej tylko mierze została uszkodzona. Oznacza to nowy postęp w rozwoju lotnictwa.

Przypadek — matką arcydzieła literatury

Mark Twain. — Rycerz Okragłego Stołu. — A Connecticut Yankee. — Kandydat na prezydenta.

Mark Twain, słynny satyryk i humorysta, odwiedził pewnego razu British Museum. W wielkiej sali, w której zgromadzone były przedmioty z wieku 4 przystanął Twain przed wspaniałą zbroją i z zaciękawieniem zaczął ją oglądać ze wszystkich stron. Był to pancerz sir Sagramora, doradcy i rycerza „Okragłego Stołu” króla Artura. Po chwili wybuchnął głośnym śmiechem. Zaciekawiony przewodnik spytał go o powód wesołości. Wówczas Mark, zanosząc się od śmiechu, wskazał na dziurę w pancerzu w okolicy serca, pochodzącą najwyraźniej od kuli muszkietu, wynalezionego o parę wieków później.

— A to co? Odkąd to zaopatrzeni byli rycerze króla Artura w broń palną. Czy British Museum ma więcej takich „historycznych okazów”?

Przewodnik rychło jednak wyprowadził Twaina z błędu i wyjaśnił przyczynę tego historycznego dziwłaga. Otóż za czasów Cromwella wpadła w czasie zamieszek do Museum garść najemnych żołdaków, którzy zaczęli niszczyć zabytki. Jeden z nich zupełnie pijany powiesił na piersi pancerza Sagramora kostkę do gry, odstąpił o kilka kroków, złożył się z muszkietu i wypalił. Strzaskął kość a zarazem przedziurawił pancerz.

— Wyjaśnienie to pozbawione jest zupełnie fantazji — odpowiedział zamyślony i poważny już satyryk.

W kilka tygodni później ujrzała światło dzienne wspaniała satyra Twaina p. t. „A Connecticut Yankee” (Skomplikowany Jankes). Treścią utworu był epizod życia Okragłego Stołu króla Artura, przedziwny a subtelnie skombinowany z czasami najnowocześniejszymi. Sir Sagramore oraz jego przyjaciele walczą, na turnieju, posługując się bronią palną, zdobywanie zamku wielkiego czarownika odbywa się przy po-

ŻYCIE SOKOLE

Trzydziestolecie gniazda łazarskiego

Dh. Maksymilian Dolatowski, współzałożyciel gniazda i „żelazny” skarbnik

Gniazdo Poznań IV na Łazarzu obchodzi w niedzielę 3 bm. uroczystość trzydziestolecia istnienia, uroczystość nie obca szeregowi gniazdom na terenie Wielkopolski. Przy podobnych okazjach napisano już tyle, iż trudno coś nowego dorzucić.

Bezprzecznym pozostanie fakt, że inicjatorzy zakładania gniazda w czasach zabórczych kierowali się myślą nie tylko obrony przed naporem niemieczyny, ale również i budzenia polskości. Tym ideałom Sokolstwo wiernie służyło. Swoją cegiełkę dorzuciło również do wspólnego dzieła narodowego i gniazdo łazarskie, powołane do życia z inicjatywy ówczesnego prezesa gniazda języckiego, dh. Andrzejewskiego.

Po przygotowaniu terenu przez druhow Stanisława Stolpego, Maksymiljana Dolatowskiego, Tadeusza Gertycha, Władysława Lotyczewskiego, Kłosowicza i Szuberta, zwołano w dniu 3 kwietnia 1902 r. zebranie konstytucyjne. Zgromadziło się 40 osób z pośród których 25 zapisało się na członków, wybierając pierwszy zarząd w następującym składzie: dh. dh.: prezes — Wł. Lotyczewski, wiceprezes — Kowalski, sekretarz — Łopatka, skarbnik — Maksymilian Dolatowski, naczelnik — Czesław Kłós, podnaczelnik — Wawrzyniak, bibliotekarz — Kaczmarek i porządkowy — Hoffman. Walne zebranie zatwierdziło skład zarządu powołując na miejsce ustępującego sekretarza dh. Łopatkę dh. Bestyńskiego.

Pierwszy zarząd przystąpił do energicznej pracy, walcząc skutecznie z licznymi trudnościami. Dość wspomnieć, że z powodu braku sprzętów korzystano z gościny gniazda języckiego, przyczem znaczący należy, że większość ćwiczących rekrutowała się z mieszkańców Górczyna, którzy pilnie i regularnie uczęszczali na ćwiczenia. To też już w lipcu tego roku można było wysłać trzech druhow na zlot do Kościana, gdzie dh. Małeki zdobył nagrodę w skoku w wyż. Mimo szukan policji pruskiej, której co miesiąc musiano podawać nazwiska nowo-wstępujących członków, gniazdo pod koniec roku liczyło 39 druhow i 15 młodzieży.

Już w roku następnym zdołano zakupić sprzęt i wynająć salę do ćwiczeń w ogrodzie zabawowym „Wzgórze” przy ul. Niegolewskich. Po kilku jednak miesiącach gospodarz pod naciskiem policji wymógł salę i trzeba się było przenieść do Górczyna, gdzie przez parę lat ćwiczone u pani Hoffmannowej. W tym czasie wysłano naczelnika dh. Małeckiego na zlot do Lwowa, manifestując w ten sposób nierozdzielność narodu polskiego.

Od 1904 r. poczęto zwracać specjalną uwagę na pracę oświatową, zakupując dla biblioteki większą ilość książek oraz wysłuchując na zebraniach odczytów o charakterze patriotycznym. Na jednym z zebrani plenarnych powzięto m. in. uchwałę mocą której każdy członek musiał płacić 5 fenigów grzywny za kalerzenie mowy ojczystej wyrazami niemieckimi. O gorliwości druhow niech świadczy fakt, że gdy dwóch z nich stawało

przed sędzią polubownym w charakterze powodów, zażądali od przeciwników przekazania po 25 zł do kasy gniazda, a nie na inne cele, zalecane im przez sędziego. Sumy te, jak wykazują księgi wpłynęły do kasy.

Od roku 1907 wprowadzono lekcje języka polskiego, których przez szereg lat udzielał dh. Tadeusz Gertych.

Tak pracowano do roku 1914. Wówczas utworzono oddział druchen kierowany początkowo przez dh. Błażaka i już tego roku wystąpiło na zlocie okręgowym 17 Sokolic.

Wojna światowa zahamowała pracę, lecz jej nie przerwała. Druhowie-żołnierze stacjonowali w Poznaniu uczęszczali na ćwiczenia, to też powstało wielkopolskie zastawo ich gotowych do czynu, a jeden z pierwszych poległych na ulicach miasta Poznania, śp. drh Andrzejewski był właśnie członkiem gniazda łazarskiego.

Działalność gniazda w niepodległej ojczyźnie jest zbyt dobrze znana, abyśmy potrzebowali rozwodzić się nad nią. Nie możemy wszakże pominąć pracy jednego z założycieli, znanego i cenionego obywatela dzielnicy łazarskiej a „żelaznego” skarbnika, druha Maksymiljana Dolatowskiego. Pilstował to odpowiedzialne stanowisko już w pierwszym zarządzie wybranym przed trzydziestu laty. Zmieniali się sekretarze, naczelnicy, prezesi oraz inni członkowie zarządu — a dh. Dolatowski trwał na swym posterunku i z krótką przerwą w latach 1918 i 1919 trwał na stanowisku skarbnika jeszcze dziś, służąc nadal swem cennem doświadczeniem lub radą również obecnemu zarządowi. To też na 25-lecie gniazda mianowano go razem z druhem Stolpem i Rauschem członkiem honorowym.

Obok gorliwej pracy na stanowisku skarbnika, która przyniosła tak piękne wyniki, że przy powstaniu Polski mogło gniazdo wyasygnować kilka tysięcy złotych na pożyczkę państwową, później na plebiscyt na Górnym Śląsku — oddawał się druh Dolatowski z zapałem pracy narodowej, narażając się niejednokrotnie na prześladowania policji pruskiej. Jeszcze dziś wspominają w gnieździe — co jest zanotowane też w sprawozdaniach — o pewnym humorystycznym zajściu dh. Dolatowskiego z żandarmem pruskim na wycieczce w roku 1906.

Przybyli gremjalnie do Swarzędza druhowie zastali wielu żandarmów, którzy mieli otoczyć ich „opieką”. W swej gorliwości posunęli się tak daleko, że jeden przechadzał się nawet w pokoju restauracyjnym, utrudniając swobodną wymianę zdań. Druh skarbnik chcąc się „odwdziżyć” za zbytnią gorliwość, a widząc że żandarm pali cygaro i jest bez rękawiczek — co sprzeciwiało się regulaminowi służbowemu — zapytał go czego tu szuka. Gdy oburzony żandarm wpadł na „rewolucjonistę”, dh. Dolatowski zwrócił mu uwagę, że winien rzucić cygaro i włożyć rękawiczki jeżeli jest na służbie, co też Prusak zrobił ku ogólnej radości zebranych.

Obecnie na czele gniazda jako prezes stoi od roku 1929 dh. Wawrzyniak pod którego kierownictwem zarząd zabrał się tak gorliwie do pracy, że już w pierwszym roku urzędowania potrafił powiększyć liczbę członków ze 104 na 178 pod koniec roku 1929. — Wiceprezesami są dh. dh. Borowicz i Kowalski, sekretarzem — dh. Sarnowski, jego zastępcą — dh. Reisner, skarbnikiem — dh. Maksymilian Dolatowski, jego zastępcą — dh. Adamski, bibliotekarzem — dh. Kroll, naczelnikiem — dh. Matelski, radnymi — dh. dh. prof. Stepień, insp. Władysław Michalski i Klimek.

Działalność Sokolic

„Dzień Sokolic” w Poznaniu

W niedzielę, 10 b. m. odbędzie się zjazd druchen okręgu poznańskiego. Stawia się niewątpliwie bardzo liczną, aby omówić wytyczne pracy na najbliższą przyszłość. Program zjazdu jest bardzo urozmaicony i obejmuje cały dzień, na co wydział okręgu w swym okólniku zwraca specjalną uwagę, aby druchny zarezerwowały całą niedzielę.

O godz. 7,45 odbędzie się msza św. kościele Bożego Ciała w czasie której druchny przystąpią do komunji świętej; o godz. 9 wspólne śniadanie, o godz. 10,30 otwarcie zjazdu. Na porządku obrad p. in. sprawozdanie organizacyjne zast. sekretarki drch Stolpówny, sprawozdanie kasowe skarbniczki drch Liberowej, techniczne — naczelniczki drch Korachówny. Dalej wskazówki pracy na przyszłość przedstawi drch przewodnicząca Krajewska,

poczem przewidziane są wnioski i wolne głosy. O godz. 13,30 wygłosi referat prof. dr. Stojanowski na temat: „Nowoczesny ideał wychowawczy w Polsce”, poczem o godz. 14 nastąpi posiłek południowy.

Na godz. 15 naznaczono wyjazd do Ławicy celem zwiedzenia lotniska. Przejazd z boiska Sokoła na lotnisko i z powrotem odbędzie bezpłatnie autobusami L. O. P. P. Po zwiedzeniu lotniska wyświetlony zostanie film. Śniadanie i obiad podawane będzie również bezpłatnie.

Na zjazd winny przybyć wszystkie druchny, a już obowiązkowo — zarządy gniazd i kierowniczk oddziałów żeńskich. Pod adresem przewodniczącej drch Krajewskiej (ul. Półwiejska 37) należy podać do dnia 8 b. m. liczbę druchen, które stawia się na zjazd.

Praca Okręgowego Wydziału we Wronkach

Wronki. Nasz wydział okręgowy Sokolic składa się z 4 druchen, które wchodzi w skład zarządu okręgowego. Prezeska gniazda wronieckiego drch Sroczyńska jest zarazem prezeską okręgu. W okręgu posiadamy 3 gniazda żeńskie: Wronki, Szamotuły i Międzychód oraz 4 oddziały mieszane (w Wieleńcu, Sierakowie Ostrorogu i Podrzewiu). Poza tem zawiązało się gniazdo w Górze w liczbie 20 druchen, lecz do okręgu nie zostało jeszcze zgłoszone. Ogólna liczba druchen wynosi 144, z tego 66 ćwiczących.

Okręgowy wydział przeprowadzał lustrację gniazd w Międzychodzie, Szamotułach i Wronkach oraz był repre-

zentowany na 10-leciu gniazda w Wieleńcu. Uczestniczyliśmy też w zebraniu rady dzielnicowej w zjeździe Sokolic w Poznaniu, na zlocie dzielnicowym również w Poznaniu, okręgowym w Międzychodzie i w Pniewach popisując się tańcami tam narodowymi: krakowiakiem i sokołową.

Zimową porą kiedy gniazda z braku odpowiedniej sali gimnastycznej przerwały ćwiczenia zabrałyśmy się do innej dziedziny pracy urządzając wieczory robót ręcznych. Rezultatem tej pracy były wystawa robót ręcznych urządzona w grudniu w Szamotułach i ostatnio we Wronkach

Wystawa robót ręcznych

Wronki. Dekoracją sali na wystawę zajął się z całem oddaniem p. Z. Wiśniewski, rozkładając gustownie eksponaty, a między niemi znalazł się kącik dla naszych „milusińskich” mieszczący 13 lalek. Aktu otwarcia dokonał prezes okręgowy drh dr. Sokołowski w obecności ks. proboszcza, deleg. towarzyszt, zebranych gości i druchen. Następnie drch prezeska Sroczyńska odczytała telegram nadesłany przez prezeskę dzielnicowego wydziału Sokolic drch Rozmariarkową. Odtąd codziennie od godz. 10 przed południem do godz. 9 wieczorem niestrudzone druchny pełniły swe obowiązki

bądź przy kasie lub też przy oprowadzaniu gości. Podziękowanie należy się przede wszystkim drch prezesce Sroczyńskiej i drch dyr. Sokołowskiej, które pierwsze stawały do pracy i ostatnie opuszczały salę. Wydatną pomoc udzielili druhowie Kłós P. i L. Kaczkowski.

Obywatelstwo zwiedzało pilnie wystawę, a wielu oceniając wysiłek przychodziło kilkakrotnie. Szczególnie w ostatnim dniu wystawa cieszyła się dużym powodzeniem, gdyż ci co nie znaleźli chwili wolnej w ciągu tygodnia, pośpieszyli w niedzielę. W godzinach popołudniowych panował duży,

tłok z powodu zebrania rady okręgowej, odbywającego się wówczas we Wronkach. W tym dniu o godz. 19 zamknął wystawę miejscowy ks. proboszcz wyrażając radość, iż Sokolice dowiodły społeczeństwu, że nie tylko zajmują się ćwiczeniami, ale obejmują również całokształt obowiązków kobiety-obywatelki. Na zakończenie drch prez. Sroczyńska dziękowała druchnom za pracę a ks. proboszczowi za słowa zachęty.

Zebranie roczne rady okręgowej „Sokoła” w Gnieźnie

Gnieźno. Zebranie zagał prezes okręgowy dh. red. Cieślak. Brakowało tylko delegatów gniazd z Rogowa i Zagórowa. Do prezydium weszli jako przewodniczący dh. Cieślak, sekretarz dh. Henkel, ławnicy dh. Siekierski z Pobiedzisk i dh. Jakubowski z Wrześni. Po załatwieniu formalności nastąpiło sprawozdanie dh. prezesa Cieślaka, który uwydatnił rozwój organizacyjny okręgu. Do okręgu przybyło nowe gniazdo żeńskie z Wrześni, a kandyduje gniazdo żeńskie z Miłosławia. Liczba członków również wzrosła z 912 na 945. Tak samo powiększyła się liczba ćwiczących z 172 na 177 druhow, a druchen z 69 na 92. Naczelnik okręgowy dh. Namysł omówił następnie szczegółowo prace techniczne i lustracje, które przeprowadzono we wszystkich gniazdach. Stan kasy okręgowej przedstawił kolei dh. St. Engler i okazuje się, że dochód z roku 1931 wynosił 1787,05 zł, a rozchód 1868,78 zł. Członek komisji rewizyjnej druh Gruszczyński, który badał stan rachunków wniósł o pokwitowanie.

Nad całokształtem wywiązała się obszerna dyskusja. Zabierali głos p. in. druhowie Kaliszewski z Wrześni, Mańkowski z Miłosławia, oraz delegat dzielnicy wicepr. Stoiński.

Następnie udzielono zarządowi jednogłośnie pokwitowania i uchwalono przyznanie okręgowi udziału w zyskach z urządzanych co rok zlotów w wysokości 25 proc. oraz jednorazową daninę od członka po 10 groszy. Po przerwie wybrano ponownie druhow St. Englera i Smelkowskiego. Jako nowi członkowie weszli druhowie Bykowski z Gniezna, Bisikiewicz z Trzemeszna, Roesler z Wrześni i Witosławski ze Strzałkowa. Poza tem zaliczeni zostali na propozycje dha naczelnika do zarządu trzech członkowie wydziału technicznego, a jedno miejsce będzie obsadzone przez sekretarkę wydziału Sokolic. Ponadto nastąpił wybór komisji rewizyjnej, sądu honorowego i delegatów do rady związkowej. Tego roku odbędzie się zlot okręgowy w Gnieźnie dnia 7 sierpnia. (br.)

Kurs dla naczelników

Zbąszyń. Odbił się tu z inicjatywy okręgu wolsztyńskiego kurs dla naczelników i ich zastępców. Kurs był dobrze obsesany, bowiem na 16 gniazd wzięło udział 15, delegując 38 druhow; jedno gniazdo uniewinniło się. Jako pocieszający objaw podkreślić należy zrozumienie kursistów dla systematycznej pracy.

W pierwszym dniu o godz. 11 otworzył kurs naczelnik okręgowy dh. Przybyła. Po odczytaniu programu i dzieleniu wskazówek przemówił do zgromadzonych gniazda zbąszyńskiego dh. Ossowski. Referat o podziale lekcji gimnastycznej (tok lekcyjny) wygłosił podnaczelnik okręgu druh Rzepa. Uzupełnił i wyjaśnił konieczność przestrzegania toku lekcyjnego w Sokole przedstawiciel naczelnictwa Dzielnicy Wlkp. dh. Chałupka z Poznania. Po wspólnym obiedzie wyszerowała drużyna do sali ćwiczebnej, gdzie o godz. 13 przeprowadził druh Chałupka kolejno lekcję gimnastyczną, gry (siatkówkę i inne) oraz muśtrę sokoła, a następnie wspólnie z dh. Przybyłą wolne ćwiczenia na zloty dzielnicowe i wreszcie na zakończenie systematykę ćwiczeń sprzętowych.

Drugi dzień kursu rozpoczął się o godz. 6,30 pobudką a po śniadaniu udano się do kościoła na mszę św. Dalszy program obejmował: od godz. 9 do 12 lekcję gimnastyczną, ćwiczenia wolne i na przyrządach, od godz. 12 do 13 był obiad a następnie dalszy ciąg ćwiczeń do godz. 17. Pod koniec przeprowadzili kursisci tok lekcyjny jako krótki egzamin, który wypadł naogół bardzo dobrze.

RUCH MŁODYCH

Redaktor odpowiedzialny: Roman Fengler.

Ludność żydowska w Polsce

Francja jest, jak dotąd, krajem, w którym kryzys najmniej daje się we znaki. Pochodzi to z różnych przyczyn, jak np. i tej, że Francja jest krajem bogatym, bez wielkiego przeludnienia itd. Ale jedną z głównych przyczyn tego, że Francja jest bogata i że nie popadła dotąd w tak ciężkie położenie gospodarcze jak inne kraje, jest to, że ma zdrową strukturę społeczną. Znaczący to, że we Francji jest mało ludności ubogiej, niewielu bogaczy, ale zato dużo dostatniej warstwy średniej, średniozamożnej. Powiadamy, że jest tam zdrowa budowa społeczna, a za nią idzie zdrowa budowa gospodarcza. Wiadomo już i z polskiego doświadczenia, że w tym kryzysie stosunkowo najzdrowsiej się trzymają mniejsze przedsiębiorstwa, prowadzone właśnie przez średniozamożne sfery.

A jak przedstawia się budowa społeczna narodu polskiego? Naród polski jest bodaj jedynym narodem na świecie, gdzie w wielkiej polaci kraju, poza małym terenem województw zachodnich, nie posiada on niemal wcale tej warstwy średniej, bo na jej miejscu zeruje żydostwo. Przez to naród nasz jest jakby niepełny, ułomny; w życiu jego zawsze będzie czegoś brakować póty, póki nie zdobędzie się on na wytworzenie tej brakującej warstwy — na całym swoim terenie.

Z jednej więc strony kryzys, przeżywany przez nasz kraj jest pogłębiony przez to, że równowaga społeczna w naszym narodzie jest chwiejna, brak narodowi całej tej koniecznej i najzdrowszej warstwy, jaką jest np. we Francji warstwa średniozamożna; z drugiej zaś strony przez zajmowanie miejsca po naszych miastach (niekiedy i po wsiach), w naszym rzemiośle, handlu i przemyśle, przez ludność żydowską, niema tego miejsca dla ludności polskiej. Wiele mamy w Polsce bezrobotnych? — Liczba ich (bez rodzin) waha się około 300 tysięcy. Dla tych ludzi niema pracy w Polsce. Zapoznajmy się jednak z paroma cyframi, odnoszącymi się do ludności żydowskiej w Polsce, a zobaczymy, że to miejsce jest i to jest go dużo, tylko zajęte zostało przez obcy i wrogi nam żywioł żydowski.

Spis ludności odbywał się u nas w grudniu r.b., jednak dane jego nie są jeszcze opublikowane; mamy więc dane z poprzedniego spisu z roku 1921. Ogólna ilość Żydów wynosiła wówczas około 3 milionów osób, tj. około 12 procent całej ludności. W różnych dzielnicach różny był stan zażydzenia; nie można tu zapuszczać się jednak w szczegóły, podamy tylko kilka cyfr dla przykładu, ale z nich już widać dostatecznie, że taki stan trwać dalej nie może. Więc najpierw stolica nasza, Warszawa, ma przeszło 300 tysięcy Żydów, czyli przeszło 33 proc. (300 tysięcy — to tyle, ilu mamy bezrobotnych!!) W b. Królestwie Kongresowym było w 1921 roku pięć miast (poza Warszawą), liczących powyżej 50 tysięcy; miały one taką ilość i odsetek Żydów:

	Ilość Żydów	% Żydów
1. Łódź	156 155	34,5
2. Lublin	37 337	39,5
3. Sosnowiec	13 646	15,8
4. Częstochowa	22 663	28,2
5. Radowo	24 465	39,7

W mniejszych i małych miasteczkach sytuacja jest o wiele gorsza, odsetek Żydów dochodzi nieraz do niemożliwej wysokości; nie można wszystkich ich tutaj wymieniać, porzucamy więc na ogólnych cyfrach; i tak, włącz w 1921 roku, na ogólną ilość 196 miast w b. Królestwie Kongresowym 27 liczy do 25 procent Żydów, 111 od 25 do 50 proc. Żydów, 54 od 50 do 75 proc. Żydów i 4 ponad 75 proc. Żydów.

Pozostając nadal w granicach dawnego zaboru rosyjskiego widzimy, że w Ziemiach Wschodnich udział procentowy ludności żydowskiej wśród ludności miejskiej jest większy, niż w hylem Królestwie Kongresowym. W czterech województwach odsetek ten przekracza 50%, a w woj. Białostockiem dochodzi niemal do połowy. Na 32 powiaty Ziemi Wschodnich, posiadających ludność miejską, a objętych spisem 1921 roku, w 22 powiatach Żydzi mają przewagę w miastach. Jest kilka miasteczek, w których ludność chrześcijańska stanowi mniej niż 10 proc. mieszkańców.

Nie lepiej jest w byłym zaborze austriackim, w tzw. Galicji. W woj. Krakowskim Żydzi stanowią 26 procent ludności miejskiej, oraz 20,9 procent ludności osad, we Lwowskim 37,2 proc. w miastach i 34,8 proc. w osadach, w Tarnopolskim 40,2 proc. w miastach, oraz 21,4 proc. w osadach, w Stanisławowskim 39,6 proc. w miastach, oraz 20,6 proc. w osadach.

Inaczej jest w województwach zachodnich, gdzie w woj. Poznańskim Żydzi stanowili w 1921 roku 1,5 proc. ludności miejskiej, w Pomorskiem zaś 0,5 proc. ludności miejskiej. I tu jednak są większe skupienia żydowskie, i tak, w Poznańskim, Czarnków miał w 1921 roku 8,1 proc. Żydów, w Pomorskiem zaś Sępólno 5,5 proc. Trzeba sobie przypomnieć, że sto lat temu, w roku 1831 Poznańskie liczyło 6,7 proc. Żydów, tj. mało mniej, niż ówczesne Królestwo Kongresowe; jeszcze w roku 1890 Poznańskie liczyło 2,5 proc. Żydów. Dziś liczy ich 0,5 proc.

Ich pierwszy raport

Organizacja O. W. P. w pow. jarocińskim — Uroczystości na placówce w Żerkowie

Powiat jarociński jest w naszym ruchu jedną z najmłodszych powiatowych jednostek organizacyjnych Obozu Wielkiej Polski. Do najruchliwszych ośrodków tego powiatu należy Żerków. W niedzielę, dn. 20 bm. święciła placówka żerkowska wielkie święto przyjęcia kandydatów na członków i doręczenia im mieczyków. Rano placówka wzięła udział w nabożeństwie, które kierownictwo zamówiło na intencję Ojczyzny. Na przemarsz Młodych zwartym szeregiem do kościoła placówka nie otrzymała zezwolenia władz.

Po południu odbyło się uroczyste zebranie w sali parafialnej. W zebraniu tem wzięli udział oprócz Młodych wszyscy narodowo myślący obywatele miasteczka. Raport zdał kierownikowi placówki kol. Latuskowski, kol. Kazimierz Jedraszczyk. Z ramienia powiatowego wydziału odebrał raport organizacyjny kol. Sych z Jarocina. Po zagajeniu zebrania przez kierownika placówki, przemawiał kol. Kubiak z Jarocina, który w

(liczba 1,5 proc. odnosi się tylko do ludności miejskiej).

Gdy po tych wszystkich cyfrach zadamy sobie pytanie, czy konieczne jest u nas bezrobocie, czy niema miejsca dla Polaków w Polsce? — Odpowiedź może być jedna: jest, tylko wpełchali się na nie Żydzi. Sprawa żydowska nie ma wcale charakteru jakiejś akcji ucisku względem Żydów, przeciwnie, to my, naród polski, chcemy wyzwoić się z ucisku żydowskiego; chcemy dojść wreszcie do normalnej budowy społecznej, chcemy żyć w Polsce, bo to nasze prawo i obowiązek. Sprawa żydowska nie jest sprawą bieżącej polityki; to sprawa, od której rozwiązania zależy pomyślność i wprost byt niezależny narodu i Państwa. Żydzi — jak przyszli do nas — muszą od nas odejść. Tak jak wywędrowali z Poznańskiego, muszą wywędrować z Polski. My musimy do tego dążyć, bo inaczej nigdy nie pozbedziemy się bezrobocia, niepotrzebnej emigracji i nędzy. Młode pokolenie musi sobie te sprawy uświadomić i spokojnie, ale pewnie przystąpić do ich rozwiązywania.

pięknym, dłuższym referacie omówił cele O. W. P. i zobrazował działalność wodza obozu narod., Rom. Dmowskiego. Następnie deklamował kol. Jerzy Rybacki wiersz „Czy ty wiesz, co Polska znaczy?”. Po deklamacji 48 kandydatów złożyło ślubowanie organizacyjne. Wśród kandydatów było również kilku obywateli ze starszego społeczeństwa. Uroczystego aktu doręczenia „szczerbca” Chrobrego dokonał kierownik powiatowy, poczem ponownie przemawiał kol. Kubiak, nawołując zebrane panie do utworzenia żeńsk. placówki O. W. P. w Żerkowie. Przy końcu zebrania poruszono szereg spraw lokalnych, obchodzących placówkę, i na tem dobiegła uroczystość ku końcowi. Wśród ogólnego entuzjazu odśpiewano hymn Młodych.

Z pełnem zadowoleniem opuścili zgromadzeni salę, świadcząc, iż otrzymali silnego bodźca do dalszej pracy na niwie narodowej. Obywatelstwo wyrażało się bardzo pochlebnie o dekoracji sali. (p)

KRONIKA ORGANIZACYJNA

Na odległym Pomorzu

O. W. P. pracuje i rozwija organizację. Przed świętami odbyło się zebranie chełmińskiej placówki O. W. P. w sali Dworu Chełmińskiego. Zebranie rozpoczęło się raportem, poczem odśpiewano hymn Młodych. Następnie kierownik placówki kol. Kobierzyński zagaił zebranie hasłem „Młodzi czuwajcie!”, witał przybyłych gości i sympatyków. Po krótkim przemówieniu kierownika wygłosił referat kol. Edm. Buchholz p. t. „Cele i rozwój Obozu Wielkiej Polski”. Po referacie omówiono szereg spraw organizacyjnych. Kierownik kol. Kobierzyński udekorował 3 członków placówki odznaką O. W. P., mieczykiem Chrobrego. Na zakończenie odśpiewano hymn Młodych.

W dniu 19 marca Młodzi OWP. w Lubawie urządzili uroczyste zebranie ku czci gen. Hallera. Na zebranie prócz Młodych przybyli także zaproszeni goście; sala wypełniła się po brzegi. Zebranie rozpoczęło się raportem, który odebrał kontroler rejonowy kol. red. Piszcz z Torunia. Po słowie wstępnym kol. kier. pow. Tykarskiego wypowiedział kol. Iwanowski bardzo udatnie wiersz pt. „Idziemy nad polskie morze”. Referat o życiu, czynach i zasługach Błękitnego Wodza, wygłosił kol. Tykarski. Obecne zadania Młodych, którym przyświecać winna idea narodowa, która była również dogmatem armii błękitnej, omówił kol. Piszcz. Całości zebrania dopełniła deklamacja kol. Leskiego.

W Lidzbarku (pow. brodnicki) odbyło się w dn. 20 ub. m. zebranie placówki OWP., któremu przewodniczył kierownik kolega Lampart. Referat o celach i zadaniach OWP. wygłosił sekr. pow. wydziału, a o zwartości młodego i starego pokolenia narodowego mówił p. Sołtysiak. Z uznaniem podniósł należy, że w Lidzbarku znajduje się sporo osób, uważających się za przyjaciół Młodych. Placówka w Lidzbarku zyskuje stale na sile liczebnej i na sprężystości organizacyjnej.

W powiecie wąbrzeskim, w Pływach, odbyły się ostatnio dwa zebra-

stwie wymaszerowano w tym samym porządku na salę p. Zeuschnera. O godz. 12 w pięknie udekorowanej sali odbyło się uroczyste zebranie. Zebranie zagaił krótkim przemówieniem kierownik placówki, kol. Aleksander Weychan. Po zdaniu raportu przez kol. Br. Alejskiego delegatowi pow. wydziału, kol. Maciejewskiemu, wygłosił tenże referat o idei i celach Obozu Wielkiej Polski. Po referacie 55-tych kandydatów przyrzeczenie, poczem kol. Maciejewski udekorował ich „szczerbcami Chrobrego”. Następnie zabrał głos p. poseł Kawecki i w przeszedł półtoragodzinnym przemówieniu scharakteryzował obecne położenie Polski oraz prace ostatniej sesji sejmowej, poczem w gorących i bardzo serdecznych słowach zwrócił się do Młodych, by gorliwie i wytrwale pracowali ku budowie Wielkiej Polski. Za to piękne przemówienie nagrodzono mówcę burzą oklasków. Po wniesieniu okrzyku na cześć Wielkiej Polski i Romana Dmowskiego odśpiewano hymn Młodych, a na zakończenie „Rote”. W zebraniu prócz przeszło 100 Młodych wzięło udział około 300 poważnych obywateli, tak z miasta, jak i przyległych wiosek. Zaznaczyć trzeba, że na dzień ten skonsygnowano w Stęszewie większą ilość policji. (Al. W.)

— Uroczyste zebranie placówki O. W. P. w Morzewie. W niedzielę, dnia 20 marca odbyło się uroczyste zebranie placówki O. W. P. w Morzewie (pow. chodzieskiego). Młodzi zebrałi się licznie i stanęli w karnych szeregach na sali posiedzeń Kierownik placówki zdał raport kierownikowi powiatowemu kol. Pawlickiemu z Szamocina, a ten z kolei przybyłemu posłowi na Sejm, kontrolerowi rejonowemu O. W. P., dr. Tadeuszowi Wróblewicz z Wolsztyna. Nastąpił referat posła dr. Wróbla i przemówienie kier. powiatowego, kol. Pawlickiego. W skupieniu i podniosłym nastroju wysłuchali zebrani wywodów mówców. Po złożeniu przyrzeczenia posel dr. Wróbel udekorował prawie 30 członków odznaką Obozu Wielkiej Polski, „szczerbcami Chrobrego”. Młodzi przyrzekli pracować karnie, posłusznie i gorliwie dla spełnienia dażeń Obozu i całego narodu polskiego. Hymnem Młodych zakończono to uroczyste i wspaniałe zebranie.

— O. W. P. w Czarnkowie. Dnia 16 marca odbyło się drugie zebranie placówki Obozu Wielkiej Polski. Zagaił je kierownik placówki kol. Sobolewski. Po zagajeniu i odśpiewaniu hymnu Młodych odczytał ks. Urban referat p. t. „Państwo i religia”, udzielając ciekawych wyjaśnień o tem, co to jest masoneria. Na członków O. W. P. zgłosiło się dotąd 30 kandydatów. Radosne jest to, że placówka czarnkowska, która przed kilką zaledwie dniami została założona, powiększa się z dnia na dzień. Jest to dowodem że placówka O. W. P. w Czarnkowie była już dawno potrzebna. Następnę zebranie odbędzie się dnia 30 marca. Zebranie zakończono odśpiewaniem hymnu i hasłem „Młodzi Czuwajcie!”.

— Rocznica założenia O. W. P. w Polajewie. W niedzielę 13 ub. m. obchodziła placówka Młodych w Polajewie rocznicę założenia placówki. Święto rozpoczęło raportem, poczem udano się na nabożeństwo. W południe odbyło się zebranie, z licznym udziałem obywatelstwa miejscowego i okolicznego oraz Młodych. Uroczystość zagaił kierownik pow. wydziału w Obornikach, kol. Donajewski. Kolejno przemawiali kol. Antonina Krzemieniewska, kol. Stefan Lassyl, kol. poseł Lewandowski. Z sprawozdania kierownika placówki, kol. Lassyla, wynika, że mimo „kryzysowych” nastrojów oraz licznych przeszkód, placówka rozwija się doskonale. Dowodem tego było przyjęcie 15 nowych członków, od których odebrał członkowskie ślubowanie kierownik powiatowy. Nowi członkowie otrzymali „szczerbce” Chrobrego. Na zebraniu panował entuzjastyczny nastrój.

— Sukcesy Młodych O. W. P. w Słupcy. Placówka OWP. w Słupcy, woj. łódzkiej wystawiła z dużym powodzeniem komedję M. Bałuckiego pt. „Polowanie na meża”. Ponadto w programie znajdowały się monolog, śpiew przy akompaniamencie fortepianu oraz deklamacje. W przerwach przegrywała doskonała orkiestra dęta miejscowego „Sokoła”. Przy wystawianiu sztuki Młodzi napotkali na trudności. Największą jednak trudnością sprawiło wypożyczenie pianina. Wiedząc, że miejscowy kierownik szkoły powszechnej, p. Ed. Syniowski jest zarządcą pianina po b. Tow. śpiew. „Lutnia”, Młodzi udali się do niego z prośbą o wypożyczenie. Kierownik jednak z niewiadomych przyczyn odmówił. Wiadomo jednak jest, że jest ono wypożyczane różnym organizacjom, a nawet Żydowskiej Młodzieży Sjonistycznej na zabawy. Nie zrażając się żadnymi trudnościami Młodzi O. W. P. idą przebojem i naprzód, czego najlepszym dowodem ich liczba, wynosząca obecnie około 100 członków. Ponadto prowadzą obecnie kurs przygotowawczy kilkudziesięciu kandydatów.

Czytajcie
„AWANGARDE”

Z Dzielnicy Zachodniej

— Uroczyste zebranie O. W. P. w Stęszewie. W niedzielę, 20 marca b. r. odbyła się w Stęszewie podniosła uroczystość przyjęcia 55 nowych członków w szeregach Obozu Wielkiej Polski. Z powodu zakazania przez burmistrza Langnera pochodu w czwórkach, Młodzi przemaszewali ulicami miasta pojedynczo w odstępach 3-ch metrów („gęsiego”) na cmentarz, skąd weszli czwórkami do kościoła. Po nabożeń-

24-ta Loteria Państwowa

(Nieurzędowa).

W siedemnastym dniu ciągnięcia 5 klas wygrane padły na numery następujące:

25.000 zł. na nr. 47286.

5.000 zł. na nr. 123215.

Po 3.000 zł. na nr. nr.: 5850 58714 140878 144827.

Po 2.000 zł. na nr. nr. 14842 16052 27180 42693 44242 49150 58638 62203 66813 74048 106703 114151 116054 126751 128598 138606.

Po 1.000 zł. na nr. nr. 5059 17856 28366 61148 63653 66597 68250 72896 81474 81616 84097 84328 87762 102847 104099 105460 105595 110585 117381 120784 121494 121915 125590 126515 134138 139487 140614 141551 154402 156494.

Po 500 zł. na nr. nr.: 1203 1624 1640 2423 3213 3598 3838 4939 5507 6805 8614 9542 9848 9965 10388 10299 11153 12937 12393 13069 13222 13423 15350 18566 21919 22088 22341 23783 25949 27397 29798 30241 30278 32433 32614 33783 33794 35747 36000 36052 37228 37777 38438 39861 40494 40998 44233 45005 46003 47015 49763 49913 50497 50877 51873 53061 55410 55611 56136 57665 60358 60938 61013 61265 62063 63595 64079 67411 68333 68416 69464 70936 72911 73846 75116 75969 76096 76735 77815 78089 78621 78666 80315 80793 83652 84104 86368 88917 90726 91247 91640 93506 95891 98749 99241 100770 100879 102321 103173 105704 105946 106187 107509 107563 108414 109519 110461 114670 115487 116200 117002 120847 12264 122951 123639 124726 125420 126635 126710 126976 129176 130127 130314 130667 131017 131121 131196 132550 133069 133383 135047 135896 136670 138095 142834 142866 142997 144383 144501 145322 145327 146883 150226 150879 151179 151549 152539 152804 153758 153860 154264 154449 155131 155336 155345 156292 156582 156998 158712 158932 159512 159744.

Po 250 zł. wygrały numery następujące:

3 80 91 302 26 49 85 483 587 88 845 61 1139 218 19 408 40 51 58 60 517 35 707 26 44 852 82 93 912 13 46 2006 25 31 53 89 210 62 72 389 487 99 502 18 42 759 96 846 83 3030 37 361 89 92 454 61 556 84 631 96 70 6 36 46 958 4025 124 214 40 95 332 77 435 46 506 49 659 701 61 812 62 98 5001 8 91 131 71 247 77 81 84 310 23 59 604 743 99 881 94 939 92 6046 177 378 596 99 630 762 805 51 70 7003 8 84 167 233 52 65 67 369 402 97 533 78 756 93 840 8000 31 116 96 206 343 58 99 499 514 636 702 53 73 9035 36 71 118 55 283 506 81 87 629 740 51 965 10088 125 65 203 77 322 31 97 418 58 76 94 503 57 641 86 723 829 68 938 11039 63 177 204 38 50 391 400 526 75 78 628 797 935 12095 108 62 70 459 517 614 724 807 997 13004 31 44 54 132 236 60 320 78 88 498 518 615 32 93 702 41 828 41 946 14175 97 252 64 98 306 25 422 501 22 611 21 47 922 49 912 31 47 15340 55 70 437 553 72 603 827 45 16018 248 334 497 590 668 701 6 35 53 803 18 951 17061 174 266 332 425 84 631 86 825 978 18017 287 313 19 29 62 87 479 510 23 38 64 662 702 19 63 74 975 78 19012 67 298 363 488 527 40 47 69 687 709 49 69 813 68 911 34 47 20022 93 137 48 83 98 223 28 303 49 411 53 519 42 62 652 73 75 78 751 93 842 90 930 69 73 99 21035 185 214 434 45 64 532 86 610 56 80 720 848 22146 78 477 507 803 971 23033 160 322 89 428 31 77 88 518 25 38 39 686 742 853 93 915 24048 180 315 99 421 82 41 51 58 94 565 78 600 746 25139 62 68 245 59 300 52 735 43 807 27 85 26072 109 216 41 53 355 434 75 587 89 636 96 875 91 908 36 27130 47 207 57 339 431 563 653 74 92 709 904 43 46 69 28060 114 59 81 219 21 365 440 518 621 39 915 38 29006 21 104 66 81 231 39 44 450 64 66 74 503 64 622 47 57 94 861 82 96 928 47 30068 175 93 236 326 35 88 434 627 82 94 889 915 53 31000 102 94 95 295 343 573 790 900 97 32017 52 57 130 130 38 61 205 81 407 547 697 701 33 38 60 66 74 95 880 943 82 33010 20 51 61 171 208 385 98 667 769 92 848 60 96 932 34009 79 130 99 252 695 840 937 67 71 92 35037 89 129 270 413 18 42 78 514 61 90 662 701 28 851 919 36023 50 184 217 58 383 413 714 718 41 980 87 37031 129 214 15 24 54 81 379 496 519 39 633 700 81 89 852 38129 44 69 535 656 719 63 90 84439 103 22 211 42 320 73 582 663 90 98 757 886 915 40178 323 463 547 613 20 30 71 718 52 92 931 34 47 48 41230 316 24 75 534 617 31 72 726 99 42065 144 243 52 74 88 92 313 93 401 26 610 41 79 774 804 66 962 43141 231 404 9 32 45 576 77 92 617 813 37 50 911 44129 59 214 85 301 455 83 506 25 73 75 81 627 778 821 946 98 45046 158 66 81 380 451 57 553 91 670 725 93 830 927 62 46043 227 425 740 49 55 836 923 36 47112 23 309 76 91 404 26 44 649 56 99 760 848 95 48138 39 259 377 494 582 605 55 60 703 55 60 703 55 871 53 71 49220 48 345 415 47 658 798 885 90 94 921 75 50210 65 382 453 87 93 827 933 72 92 51014 38 55 373 534 80 641 48 50 710 13 71 809 40 928 52004 123 686 720 62 906 90 53044 51 531 600 20 53 56 77 723 90 895 952 54208 11 22 24 328 418 56 61 518 49 404 95 704 65 80 845 98 953 56 55039 43 90 222 50 87 321 53 59 64 679 97 736 38 61 93 821 50 85 86 913 25 56016 45 110 53 81 215 38 89 377 404 578 641 740 823 44 57032 90 121 26 228 350 404 30 57 94 505 645 767 888 93 909 58039 79 87 183 99 522 67 675 770 812 75 59004 10 47 121 37 41 257 77 434 78 556 84 738 825 55 56 72 958.

60137 510 40 639 863 986 61030 154 373 92 689 771 833 41 55 915 70 62078 114 76 82 83 212 40 92 316 466 75 551 824 52 73 926 56 92 63017 36 63 74 169 213 71 353 490 615 26 927 64151 573 99 623 35 55 770 65070 119 377 93 415 24 32 79 555 600 718 27 829 962 63 66009 78 126 206 14 59 479 577 666 69 71 787 910 67043 302 19 47 542 664 73 823 80 83 88 982 68180 217 69 91 332 38 50 481 580 680 93 870 71 80 902 4 36 37 69050 74 138 80 231 478 641 70014 134 81 297 447 92 508 055 78 758 89 873 926 73 71035 74 82 317 26 89 626 774 72095 194 252 375 407 54 583 675 740 44 49 85 818 901 9 74 73027 44 49 50 139 67 208 70 348 67 81 608 9 870 954 74482 98 99 603 745 85 97 998 75079 81 100 277 474 531 618 714 17 31 871 925 87 76265 327 65 453 91 552 693 711 28 64 95 942 77200 19 353 71 482 85 504 16 638 63 790 909 78017 230 394 401 14 22 68 98 505 58 607 35 75 929 33 79013 18 41 57 342 410 16 40 92 508 37 651 735 832 973

80018 32 70 129 33 359 446 58 527 631 88 715 902 26 81 81042 236 59 79 464 511 51 91 612 789 824 56 82258 66 78 314 400 61 512 50 55 868 75 82 83026 161 80 231 316 19 30 401 73 535 56 660 727 76 871 945 84058 68 201 52 361 79 457 90 718 24 85017 49 88 113 202 309 419 579 639 60 742 827 41 52 957 86049 392 413 41 64 90 525 30 96 635 97 808 39 71 87049 103 14 206 16 39 321 27 69 413 69 650 84 707 14 934 87 88000 315 496 521 630 49 719 36 886 972 88 89095 100 16 65 225 385 89 494 578 684 757 826 31 949 84.

90060 131 48 240 79 346 74 419 542 55 83 688 701 7 52 70 975 91172 203 99 367 86 733 70 76 89 880 85 92042 90 109 61 221 24 75 327 451 72 93 527 43 716 50 800 89 93027 87 142 240 386 433 80 502 615 20 709 904 94155 98 234 336 40 463 745 961 95563 680 85 733 88 800 39 924 96107 309 410 33 49 549 61 616 713 18 93 938 97006 87 225 355 405 35 62 70 44 506 615 98001 10 34 95 100 1 241 43 45 930 77 675 78 83 817 30 915 98 99026 46 112 253 317 86 410 45 96 881 95 920 100011 111 32 225 305 436 47 543 51 79 682 934 101104 212 18 47 312 69 80 530 628 801 936 71 102073 188 269 389 467 592 627 43 58 705 32 67 903 193014 60 65 75 105 33 95 236 74 320 22 93 405 42 54 521 89 609 60 825 30 63 916 33 60 104016 62 86 164 200 315 96 629 41 700 31 859 105160 229 301 420 44 515 42 85 97 635 776 838 63 106123 206 17 75 355 515 745 51 80 816 79 900 107267 70 356 616 811 920 108078 82 183 240 53 69 375 410 75 553 625 64 789 97 908 63 109025 58 64 267 421 59 96 520 52 727 814 22 980 110045 109 62 217 336 61 73 76 571 73 678 770 872 972 111068 145 99 290 314 51 87 94 554 607 723 44 46 860 934 95 112035 71 152 293 95 487 97 597 628 701 38 60 815 39 63 963 69 113719 429 71 572 87 612 51 95 709 11 853 929 88 114043 44 78 208 327 427 528 39 42 48 619 56 775 847 77 997 115123 30 59 89 246 50 88 321 471 644 740 79 84 904 35 51 63 116134 38 41 77 349 401 68 539 86 91 683 714 56 58 75 117014 63 120 80 88 90 278 321 47 477 608 755 77 83 823 69 118008 94 256 329 78 440 524 683 707 852 933 119060 89 90 239 90 366 429 42 542 86 608 79 91 897 941 72.

120022 33 217 387 472 640 70 713 88 862 75 89 93 918 121005 74 83 132 70 241 377 94 431 46 69 533 59 92 772 979 122208 16 414 515 85 687 96 712 30 917 48 83 123007 8 36 67 145 98 308 46 74 446 653 773 85 817 83 124088 125 453 529 32 74 85 698 790 807 32 81 936 93 125477 586 93 94 669 846 126027 337 419 512 654 55 61 711 127275 421 82 570 86 604 9 789 861 42 128062 83 96 109 298 95 302 51 69 35 732 902 46 129032 73 263 76 323 43 92 577 628 77 700 10 23 841 88 130094 104 54 67 71 438 559 634 801 2 916 131114 25 50 87 243 75 317 27 48 182 506 41 43 69 843 86 88 132012 25 61 72 243 435 41 67 580 82 727 839 901 46 94 133035 112 37 58 66 287 344 53 435 79 652 772 808 924 63 71 90 134051 95 131 54 406 759 822 135077 96 183 228 40 364 581 90 674 92 94 718 42 90 358 69 94 98 136008 167 269 86 92 494 741 69 896 948 74 137094 291 95 312 27 51 70 466 891 138016 125 29 65 73 85 272 79 392 591 75 83 817 44 970 139072 108 19 39 58 74 220 59 79 335 87 567 612 68 831 959 89 90 140017 67 89 151 271 378 96 411 549 84 787 96 862 984 96 141029 42 122 96 251 67 87 333 445 63 608 730 838 998 142019 58 112 24 50 69 72 86 87 89 94 347 54 60 66 88 92 428 48 67 91 95 632 833 143050 58 118 26 386 404 35 52 66 518 600 6 708 16 85 144022 53 128 392 519 44 56 640 67 72 707 43 823 145009 10 48 72 105 1 20 53 291 363 430 38 92 519 29 611 82 725 7 68 814 44 78 99 972 146008 37 55 134 206 37 338 437 510 15 53 98 772 836 69 910 74 147037 61 80 249 76 342 419 520 76 84 604 89 700 55 87 858 912 37 44 148005 122 28 51 74 205 69 322 66 414 503 31 608 76 780 840 77 943 149072 80 161 67 291 339 61 96 409 501 13 19 646 68 826 62 816.

150080 154 201 362 94 401 549 635 38 49 820 912 151172 82 213 67 301 32 539 95 719 44 54 889 152017 296 422 63 90 532 49 53 815 963 90 153130 62 93 265 301 03 27 38 85 444 753 87 826 99 154027 95 148 211 43 316 70 417 590 652 83 96 155106 12 83 93 210 26 53 73 348 494 511 650 62 83 833 94 925 75 156032 54 132 93 256 88 312 19 48 437 79 526 84 622 34 48 64 75 719 26 39 833 82 903 53 59 157005 128 31 87 97 233 300 404 16 30 58 513 23 649 739 970 158306 69 679 710 32 93 806 22 56 919 159080 86 124 70 257 73 88 94 340 424 45 560 92 612 64 81 757 963 74 89.

„RÓŻOWA KUKUŁKA” postanowiła z powodu natłoku, jaki panował na ostatnich jej przedstawieniach, dać ostatni program pod tytułem „Orzeł i Orlik” jeszcze trzy razy, to znaczy dziś w sobotę, jutro w niedzielę i pojutrze w poniedziałek. — Początek o godz. 8.30 wiecz. Bilety przy wejściu na salę w kawiarni „Warszawianka”, Aleje Marcinkowskiego. zw 14 079

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Tow. Cech, Czeladzi Szewskiej. Zebranie plenarne odbędzie się 4 bm. o godzinie 20 w lokalu p. Ograbowicza przy ul. Słusarskiej 6.

— Stow. Młodzieży Obywatelskiej. Poznań. — Śródmieście. Zebranie organizacyjne grupy starszych odbędzie się dziś w sobotę o godz. 20 w piwnicy ratuszowej, Stary Rynek. — Zebranie plenarne S. M. O. odbędzie się w poniedziałek, dnia 4 bm. o godz. 20 w ognisku przy Alejach Marcinkowskiego 26.

— Kat. Tow. Rzemieślników Polskich w Poznaniu. Zwyczajne zebranie odbędzie się w poniedziałek 4 kwietnia o godzinie 20 na sali Domu Królowej Jadwigi. Na porządku obrad wykład, który wygłosi k. patron Stanisławski.

— K. P. H. przy 18 druż. harc. im. K. Marcinkowskiego. W niedzielę, dnia 3 bm. wieczorek taneczny w salonach Philipsa (Pasaż Apollo). Początek o godzinie 20.30.

Kino Apollo

Od niedzieli,

dnia 3 kwietnia r. b.

Kino Apollo

Rewelacyjne arcydzieło filmowe!

Najmelodijniejsza operetka na ekranie.

Zemsta Nietoperza

Muzyka: Jana Straussa.

Muzyka: Jana Straussa.

W rolach głównych: Anny Ondra — Iwan Petrowicz.

Seanse o godz. 5, 7 i 9-tej.

— Drużyna Błękitna wzywa się na miesięczne zebranie w niedzielę 3 bm. o godz. 11 w salce Strzelniczej małokalibrowej przy ul. Ratajczaka. Ze względu na bardzo aktualną sprawę, dotyczącą obozu letniego w Hallerowie nad morzem oraz projektowanej wycieczki krajoznawczej do Częstochowy, obecność wszystkich drużyniaków obowiązkowa.

— Chór Kościelny św. Jana Jerolimskiego w Poznaniu. W poniedziałek, dn. 4 bm. o godz. 19.30 odbędzie się zebranie miesięczne w salce parafialnej.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: M. B. z podziękowaniem za łaskę z prośbą o dalsze błogosławieństwo, 3 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 771,15 zł.

Na Tow. „Caritas”: Personel reprezentacji Arcyksiążęcego Browaru w Żywcu zamiast wienca na trumnę śp. Stanisławy Susickiej 23 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 53 zł.

Na ubogich m. Poznania: Personel reprezentacji Arcyksiążęcego Browaru w Żywcu zamiast wienca na trumnę śp. Stanisławy Susickiej 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 190 zł.

Na bezrobotnych O. W. P.: P. S. 3 zł. Na Tow. Czytelnia Ludowych: Jakób Bączek 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanymi 13 zł.

Dnia 30 marca 1932 r. zmarła, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa i najtroskliwsza, nigdy niezapomniana matka, teściwa, babka, prababka i ciocia, ś. p.

Marja z Dobrowolskich Leporowska

w 79 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 3 kwietnia, o godzinie 3.30 po południu, z kościoła św. Józefa, na stary cmentarz parafii archikatedralnej.

Cieżko strapiona
rodzina.

zw 14 065

Zakład pogrzebowy W. Bartkiewicz, ul. Poznańska 13

Dnia 29 marca 1932 r., o godz. 17-tej, zmarł po krótkich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, troskliwy ojciec, ś. p.

Alojzy Urbańczak

w 52 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, o godz. 4.30, z kościoła św. Józefa na cmentarz św. Jana.

W ciężkim smutku pogrążona
żona z dziećmi.

rw 5 131

W dniu 29 marca b. r., o godzinie 5 po poł., zmarł nasz członek, ś. p.

Alojzy Urbańczak

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 3 kwietnia, o godzinie 4.30, z Zakładu św. Józefa. O liczny udział w pogrzebie prosi

zw 14 068

Zarząd

Gech Blacharzy i Korporacja konc. Instalatorów.
Punkt zborny o 4.15 przy ul. św. Józefa.

Dnia 4 kwietnia, w poniedziałek, o godz. 8-iej odbędzie się

msza św.

w kościele M. B. Bolesnej na św. Łazarzu jako
w 10-tą rocznicę śmierci ś. p.

Teodora Zieglera

radcy rachunkowości i naczelnika sekretariatu
Naczelnej Prokuratury w Poznaniu,
o czym zawiadamiają

zw 14 064

żona z dziećmi.

Dnia 29 marca 1932 r. zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

zw 14 074/5

Alojzy Urbańczak

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 3 kwietnia r. b., o godz. 16.30, z Zakładu św. Józefa.

O liczny udział członków w pogrzebie prosi

Tow. Młodych Przemysłowców
w Poznaniu.

Wypadek 241

Polecamy pod zasiew wiosenny:

PELUSZKĘ i SERADELĘ

w partjach wagonowych oraz
mniejszych począwszy od 100 kg.

„ROLNIK” w JUTROSINIE

Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa z ograniczoną
odpowiedzialnością. Telefon nr. 32.

dw 3 174

Wysadki drzew iglastych i liściastych

nasiona, żywą zwierzynę, jaja bażancie
i rośliny pastewne dla zwierzyny poleca
po cenach konkurencyjnych.

Nadleśnictwo Babki, poczta Krzesiny

dw 3 207

Noże i widelce

Łyżki i łyżeczki
Młynki do kawy
Żelazka do prasowania
Wagi kuchenne
Wanny do prania
Garńki aluminiowe
Łóżka żelazne
Karnisze do okien

poleca korzystać
JAN DEIERLING
skład żelaza
Poznań, Szkolna 3
Tel. 35-18 i 35-43.
Pw 11 973-18-125

Oprawy kładek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
rukarni Toruńskiej
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4.

Statystyka stwierdza

Chevrolet
Chevrolet
Chevrolet
Chevrolet
Chevrolet

w Polsce najwięcej w użyciu
bo

najtańszy, najtrwalszy, najekonomiczniejszy. Stan
ten najlepiej dowodzi o niezrównanych zaletach.

Polecamy najnowsze i ulepszone modele

Samochodów roboczych oraz osobowych

z wolnym biegiem, przekładniami bezszumnymi
oraz krytemi hamulcami

z pierwszorzędnymi nadwoziami własnego
wyrobu do wszystkich celów

na warunkach bardzo korzystnych

Prosimy żądać szczegółowych ofert

Brzeskiauto S. A. Poznań

ul. Dąbrowskiego 29 — tel. 63-23, 63-65.

Warsztaty mechaniczne — wszelkie części za-
mienne, używane samochody osobowe oraz cięża-
rowe i wysyłkowe nośności 1/2 — 2 1/2 t. okazują
obecnie poniżej wartości. nw 9643

Cukiernia

z przyległym składem cukierków

w centrum miasta Poznania sprzedam bardzo korzystnie
Reflektanci ca. 20 000 zł gotówką. — Oferty do ekspedycji
Kurjera Poznańskiego zw 14 056.

BAR

W sobotę, 2 kwietnia o godz. 7 wiecz.
nastąpi OTWARCIE baru „LIDO”
przy ul. Pocztowej 11 narożnik
Rzeczypospolitej.

LIDO

Lokal po gruntownej renowacji, stylowo i estetycznie urządzone,
pod fachowem kierownictwem, zapewni miły pobyt.

P. T. Szanownych Gości, Znajomych i Przyjaciół uprzejmie
proszę o łaskawe poparcie.

Pw 11753-54,265

JAN MAŁECKI

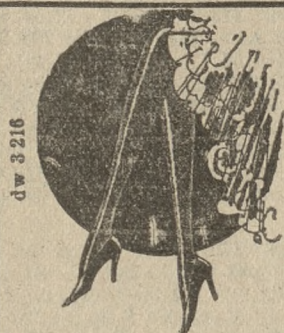
Piękny lokal handlowy

dwa okna wystawowe w najlepszym
położeniu przy Placu Wolności 7,
od 1 maja r. b. do wydzierżawienia.

Informacji udziela:

Pw 11951-13,124

W. Drożyński, Poznań, Stary Rynek 66.

Kupuj - póki niskie ceny!
TAK JEST!

Ceny jakie są DZISIAJ, usta-
bilizowane są na najniższym
poziomie! WARTO kupować
trwała i piękna bielizna „Char-
meuse”, nie puszczająca oczek
i pończochy tylko w solidnych
gatunkach w firmie:

Bolesław Górski
plac Wolności 3.

LOKAL BIUROWY

w centrum 2 większe po-
koje na parterze do wy-
najęcia. Zgłoszenia do ek-
spedycji Kurjera Poznańsk.
pod zw 14 072

„BLEYLE”

Sweterki, ubranka, sukienki wyprzedajemy

z zniżką 50%

Wiza i Małuszek

ul. Nowa 6.

ul. 27 Grudnia 5.

dw 3 219

Plac św. Krzyski 4

Rakiety tennisowe

przybory do
wszystkich
sportów

oraz

Mundury dla Przyspo-
sobienia Wojskowego

poleca najtaniej

„SPORT”

Poznań, Plac św. Krzyski 4
Telefon 34-68

Fachowa naprawa raket
cały naciąg od zł 10,—

Rakiety dla początkujących zł 18

Największy wybór nagród sportowych.

Za okazaniem niniejszego ogło-
szenia udzielamy 5—10% rabatu

Dobrze prosperujący

skład towarów kolonialnych, art. drogerijnych

połączony z restauracją w małym mieście na Kujawach,
istniejący od lat 50, jest z powodu przejęcia innego przed-
siębiorstwa zaraz do wydzierżawienia. Obrót w roku 1931
zł 160 000. Dla dzielnego fachowca światła egzystencja.
Zgłoszenia li tylko poważnych reflektantów do Kurjera
Poznańskiego pod zw 14 049.

Wielka nagroda

Celem rozpowszechnienia naszego przedsiębiorstwa między czy-
telnikami pisma firma nasza postanowiła rozdać tytułem wiel-
kiej nagrody rozmaite towary. Każdy czytelnik może otrzymać

zupełnie bezpłatnie

(podług naszych warunków) premie w postaci kamernu na
ubranie, kostiumu damskie, bielizny damską, meską poście-
lową, koldry watowe, zegarki, instrumenty muzyczne, aparaty
fotograficzne filmowe i inne przedmioty wartościowe jeżeli
nadeśle prawidłowe rozwiązanie niniejszego zadania. nw 9 458

B-z p-a-y-n-e-a-k-i-cz-

Kreśli należy zastąpić literami, aby otrzymać powołanie zna-
ne przysłowie. Udział w konkursie dla otrzymania nagrody jest
bezpłatny. Niema żadnego ryzyka. Niepowodzenie wykluczone.
Rozwiązanie prosimy nam przysłać w liście lub na zwykłej
pocztówce z podaniem dokładnego adresu, na co W P otrzyma
szczęśliwy i niespodziankę. Posiadamy dużo listów dziękczynnych

POLSKA SAMOPOMOC WŁOKIENNICZA — Łódź 5,
skrzynka pocztowa 7. Oddz. 393.

KORZYSTAJ...

z każdego pięknego dnia, bo cud wiosny w oczach przemija. KORZYSTAJCIE z naszych nadzwyczajnych usług, bo tylko w **pierwszorzędnym ubiorze można czuć się naprawdę dobrze**, a każdy z pewnością doświadczył tego na sobie, jak źle leżące ubranie może zepsuć humor!

Z radosną miną wychodzą z naszych magazynów **PANOWIE**, bo zapłacili **NIESPODZIEWANIE MAŁO!**

NASZYM MAGNESEM najlepsze ubiory —
i najniższe ceny!

Jako **PRZEBÓJ SEZONU** polecamy **PALTO „CHEVALIER“** już za **50,— zł** (skopjowane z oryginalnego modelu paryskiego!) Warte conajmniej **100,— zł** a wygląda na palto za **150,— zł**.

SZCZEGÓLNA UWAGĘ zwracamy na nasze **OKNA WYSTAWOWE!**

W DZIALE MIAROWYM mamy **5-CIU PRZYKRAWACZY**

o europejskiej sławie, do dyspozycji naszej Szanownej Klienteli! Pełna gwarancja za pierwszorzędne wykonanie przy **najniższych cenach!** Maszyny z zapędem elektrycznym, dają zatrudnienie szerokim rzeszom krawieckim. — Tysiące złotych wypłaca się tygodniowo, — świadczy to o wielkości naszej firmy! —

Z najlepszych materiałów **PŁASZCZE, UBRANIA, SPODNIĘ** męskie, **UBRANKA i PALETKA** chłopięce (w wieku szkolnym). **MATERJAŁY z METRA** najtaniej.

EDMUND RYCHTER 1-szy mag. Ratajczaka 2
2-gi „ Wrocławska 14
3-ci „ Wrocławska 15
Telefony: 31-71, 54-25, 26-07, 54-15 — Towary nasze oddajemy także za bony Tow. Kredyt

Nigdy jeszcze tak tanio

opony samochodowe

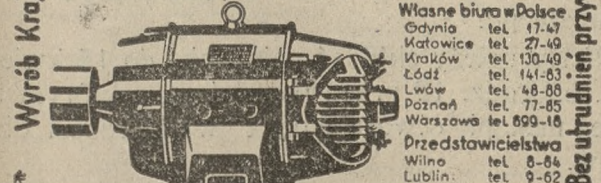
pierwszorzędnych i najbardziej zaprowadzonych fabrykatów we wszelkich rozmiarach, polecamy do natychmiastowej dostawy z własnych bogato zaopatrzonych magazynów w towar zawsze świeży, — **na warunkach specjalnie korzystnych.** nw 9642

Celem przekonania się prosimy żądać ofert.

BRZESKIAUTO S. A., Poznań
ul. Dąbrowskiego 29, tel. 63-23, 63-65.

Budowa maszyn elektrycznych

Silniki — Prądnice — Przetworniki
Tablice rozdzielcze — Sieci elektryczne
Kompletne elektrownie

STOCZNIAGDAŃSKA
Adres telegraf. Stocznia Gdańsk Tel. 334-44
n.w. 9 029

Do wydzierżawienia

hurtownia i detaliczny skład kolonialny

w rynku, ze śpiżarnią, dobrze zaprowadzony, 100 lat na miejscu, w większym mieście powiatowym Wielkopolski, z powodu choroby na dogodnych warunkach. Zgłoszenia proszę do Kurjera Poznańskiego zw 14 031.

INSTYTUT NAUKOWEJ ORGANIZACJI

ogłasza 34-ty Cykl Wykładów, trzydniowy
(9—11 kwietnia b. r.)

o NAUKOWEJ ORGANIZACJI W PRZEMYSLE CHEMICZNYM.

Ogólne zasady nauki organizacji. Zastosowanie wykresów w kierownictwie. Układanie budżetu. Zasady obliczania kosztów własnych w przemyśle chemicznym. Organizacja zakupów. Gospodarka magazynowa. Dobór pracowników i higiena pracy. Organizacja biura przemysłowego. Przebieg i kontrola procesów fabrykacji w przemyśle chemicznym.

Razem 19 godzin wykładów. Informacje i programy — w biurze Instytutu, Warszawa, Mokotowska 53, tel. (centrala): 8.16-43 i 8.38-13. Liczba miejsc ograniczona. nw 9641

10% rabatu na ceny w katalogu

CENY ZNIŻONE

Traktor z pługiem

w bardzo dobrym stanie oraz samochód ciężarowy z przyczepką sprzedaje **FABRYKA MASZYN „LWÓWEK“** we Lwówku. zw 16 083

Lokale biurowe

wzgl. handlowe centrum I piętro, najlepsze położenie, ca 200 m², do wynajęcia. Zgłoszenia do eksp. Kurjera Poznańskiego pod zw 14 071

PIEGI

oraz wszelkie nieczystości skórne usuwa radykalnie od lat wypróbowany i niezawodny.

Krem Bella wysyła każdej ilości.

Cena za słoik 2,50 zł

Mydło Bella 1,25 zł

do nabycia w aptekach i drogeriach lub wprost we wytwórni.

Apteka p. Koronę
Poznań, Górna Włda 61.
dzw 3 202

WIOSENNE KAPELUSZE DAMSKIE

polecą w olbrzymim wyborze
M. MALCZEWSKI
Poznań, ul. Szkolna 13
(obok Szpitala Miejskiego)

zw 14 086

Kamienica w Poznaniu

przy principalnej ulicy, dwa fronty z wjazdem, kilkoma składami i interesem branży metalowej w pełnym biegu, włącznie towarem, względnie bez interesu. Bardzo korzystnie na dogodnych warunkach do nabycia. Zgłoszenia „Par“, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 54.261. Pw 11 928-54.261

DZIURKI

szn. 2 gr. mierzka metr 20 gr. okretka 15 gr. dekatyzowanie 30 gr. plisowanie spódn. 2 zł. obciążanie guzików tuz. 40 gr. podobne oczka nadrabiam stopy, hafty tanio wykonuje terminowo „HAFTOPLIS“

St. Rynek 10 (wejście Kurzanoga obok firmy Czeczowski i Kruk).

Rowery

części i naprawy najkorzystniej Jandy. Poznań narożnik ul. Wrocławskiej i Stary Rynek. sutarna. zw 48 602

Otwarcie

w poniedziałek, 4 kwietnia
o godzinie 10 rano.

STARY RYNEK 52

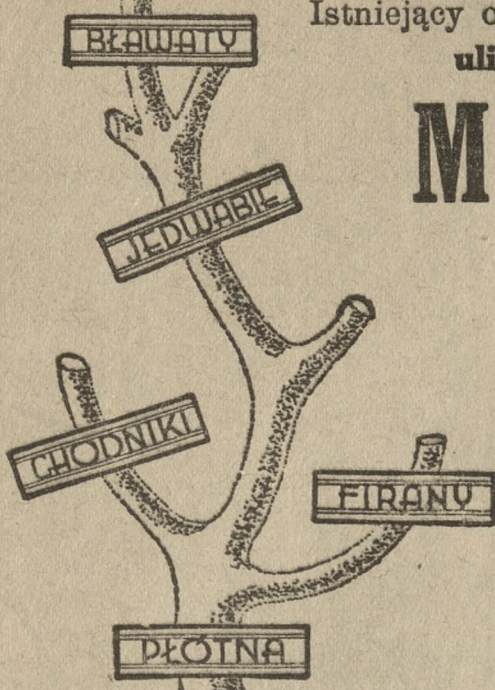
Istniejący od szeregu lat przy
ulicy ZAMKOWEJ 5

MAGAZYN BŁAWATÓW**J. ZAGRODZKI i S-KA**

przenoszę do nowych obszernych lokali przy **Starym Rynku 52**, parter i I piętro.
Firmę prowadzić odtąd będę pod własnym nazwiskiem.

Pw 11 944/5-13.967

Znaczne powiększenie przedsiębiorstwa w nowych przestronnych lokalach, umożliwiające zaopatrzenie wszystkich działów w **bogaty asortyment towarów**, tudzież usprawnienie zawsze skorej obsługi, stanowić będzie dla Szan. Klienteli duże udogodnienie i ułatwienie zakupu. — **Znane niskie ceny — z okazji otwarcia specjalnie zredukowane.**

Z. BYTNEROWICZ

Otworzyłem

kancelarię adwokacką

w Poznaniu,

przy ul. Wielkiej 8, wejście z ul. Szewskiej
Nr. telefonu 10-26.

Roman Kuleczka
Adwokat.

zw 14 055

Józef Maciejewski, dentysta

przyjmuje od 10—1 i od 4—6

tylko **Słowackiego 46.** Tel. 6194.
Dla p.p. urzędników dogodne warunki.

zw 14 078

Całkowita wyprzedaż

tylko na krótki czas

z powodu likwidacji

F. Mroczkiewicz

Skład bławatów zw 14070

STARY RYNEK 63.

Polecam do zakładania plantacji
na sezon wiosenny

sadzonki szparagów brunświckich

nasienie zebrane z najlepszych egzemplarzy

moich 30 morgów plantacji,

dwuletnie za 1000 sztuk = 20,— zł

jednoroczne za 1000 „ = 15,— zł

Wysyłkę za zaliczką. Pw 11 942-54,263

WŁADYSŁAW RADOMSKI

Pleszew, ul. Poznańska 37.

Marmury krajowe

z własnych kopalń w 10 odmianach, w blokach, w płytach surowych, szlifowanych i polerowanych oraz wszelkie wyroby marmurowe budowlane, kościelne, meblowe i galanterię tablice pamiątkowe, pomniki, nagrobki i tablice rozdzielcze, posadzki

piaskowiec biały i czerwony
w blokach i płytach

dostarcza po cenach konkurencyjnych, niższych od cen zagranicznych.

„MARMUR” Sp. z o. o. w Kielcach

Reprezentant na Woj. Poznańskie, Pomorskie
zw 14 063 i W. M. Gdańsk.

Kazimierz Kabaciński, Poznań, Półwiejska 17.

Parcele - Letnisko

leśne - budowlane i rolno - budowlane

6 km. od Poznania, z dobrą komunikacją autobusową i kolejową, zdrowe i urocze położenie. Ceny od 30 gr. za m², dogodne warunki. Informację udziela biuro majątności, Aleje Marcinkowskiego 19, brama, prawo, od godz. 10—16.

zw 14 081

Przetarg ofertowy

na dostawę odzieży, bielizny i t. d.

Starostwo Krajowe odda na podstawie przetargu ofertowego dostawę odzieży, bielizny itd. dla zakładów Poznańskiego Wojewódzkiego Zw. Komunalnego.

Oferty należy składać najpóźniej do 15 kwietnia r. b., godz. 12 przed południem, o którym to czasie nastąpi otwarcie ofert w obecności oferentów.

Warunki przetargu i dokładne zestawienia potrzebnych przedmiotów wydaje oddział gospodarczy Starostwa Krajowego (pokój 31).

Poznański Starosta Krajowy.

dw 3 220

SERY ELKA
Wyjątki dobroci i przyjemnym smaku niezastąpione

SKŁAD FABRYCZNY: W. GASIOROWSKI POZNAŃ ŚW. MARCIN 16
TELEFON 35-22
zw 13 717

Kancelaria moja

znajduje się obecnie po przeniesieniu
w Poznaniu przy placu Nowomiejskim nr. 3

Pw 11 941-13.96 Adwokat **Frąckowiak.**

KRYZYS

rolniczy przetrwasz

i podwoisz plony o 50% za pomocą

swoich w swoim gospodarstwie

rolnym najnowsze krajowe maszyny

(narzędzia rolnicze wynalazki i patenty

Nitsche'a, a mianowicie: Opelacze do zbo-

ża i buraków „Korona-Patent”. Siewniki do

sztucznych nawozów „Elite-Patent”. Włóki nożowe

do chwastów „Patent-Nitsche”. Młynki do sztucznych

nawozów, dołowniki i sortowniki do kartofli i wszel-

kie inne maszyny i narzędzia w zakresie rolnic-

twa wchodzące. Części rezerwowe! Remon-

ty! Montaż! Tanie ceny! Dogodne

warunki!

NITSCHKE i S-ka Poznań

Fabryka maszyn

ul. Kolejowa 1-3

Telef.

60-43

Pw 11 601-11.43

BAD-NAUHEIM

40 minut od Frankfurtu n. M. (Niemcy)

Informacje: Verkehrsamt des Hess. Staatsbades Bad-Nauheim i Biura Podróży.

ŚWIATOWEJ SŁAWY UZDROWISKO DLA CHORYCH NA SERCE.

Już początek kuracji przynosi pożądane skutki. — Zwapnienie naczyń, reumatyzm mięśni i stawów, dna, bronchit cierpienia mleczka piersiowego i nerwów. Gorące kąpiele solankowe z dużą zawartością kwasu węglowego. Najrozsądniejsze rodzaje kąpiei z gradacją mocy. Inhalatorium. Doskonały wypoczynek.

Tw 945

Rozrywki i wszelkie sporty. Nowy plac golfowy. Piękny pobyt — przystępne ceny.

MAMY TAKIE WŁASNE FASONY OBUWIA MĘSKIEGO - JAKICH SOBIE ŻYCZYCIE.

PIERWSZORZĘDNA JAKOŚĆ — ŁATWE DO DOPASOWANIA — NISKIE CENY.

Bata

Fason 1937-22
Czarne lub brązowe półbuty na nadzwyczaj trwałej gumowej podeszwie.

Fason 9937-18
Brązowe lub czarne półbuty - goodyear, na mocnej trwałej podeszwie. Wygodne i nadzwyczaj trwałe.

Fason 6627-08
Półbuty z brązowego boku cielęcego, na trwałej skórzanej podeszwie. Odpowiednie do sportowego stroju.

Fason 7267-63
Półbuty z brązowego boku cielęcego goodyear - trwała skórzana podeszwa. Wdłużony fason.

MĘSKIE SKARPETKI WPROST ZA BEZCEN:

TRWAŁE BAWELNIANE MELLIERT .. Zi. 2.50
ELEGANCKIE FLOROWE ZE SZTUCZNYM JEDWABIEM .. Zi. 1.90

Nowości na wiosnę już nadeszły

Polecam olbrzymi wybór materiałów na kostjomy, płaszcze i suknie.

Georgette wełn.	12.50	7.25	5.50	4.90
Charmelin wełn.	7.50	6.25	5.75	5.25
Georgette jedw.	12.00	10.50	7.00	5.50
Diagonal wełn.	17.50	9.50	7.50	6.00
Georgette piaszczowy	16.50	14.00	12.50	11.50
Angielskie wełny	8.25	7.00	6.50	5.00

Płótna pościelowe 140/160	2.60	2.20	1.95	1.75
Płótna prześcieradła 140/160	2.50	2.25	2.00	1.75
Płótna białozłote	1.25	1.10	1.00	0.75
Madapolamy	1.65	1.35	1.25	1.15
Reczniki szare i białe	1.25	0.90	0.65	0.40
Inlety pod gwarancją	8.75	4.00	2.50	2.00

Materiały męskie po cenach okolicznościowych.

Jedwabie na suknie i płaszcze wielki wybór, tanie ceny.

Pw 11 965-13.144

ST. MUSZYŃSKI, Poznań, Stary Rynek 95/6.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu zamierza ustanowić i zaprzysiąc jako biegłego z zakresu wszelkich win gronowych na obwód Izby
p. ANTONIEGO BARCISZEWSKIEGO z Poznania.
Ewentualne sprzeciwy należy wnieść do biura Izby przy ul. Mickiewicza 31, najpóźniej do dnia 19. 4. 1932 r. dw 3217

LICYTACJA ZASTAWU

W poniedziałek, 4 kwietnia, od godz. 11-tej poczynszy, sprzedawać będą w firmie C. Hartwig, ul. Towarowa 15/20, na odpowiedzialność zainteresowanych najwięcej dającym za gotówkę:

2 parowniki (nowe), około 1200 kafli ściennych, większą partię rur żelaznych, maszyny do wytwarzania surowców do wyrobu guzików, 2 kioski rozbierane, stoiska wystawowe, partie izolatorów, różne farby do farbowania materiałów, makę odżywczą, zaprawę do zup, 3 motorki elektryczne na 120 volt, aparaty do reklamy świetlnej, 2 maszyny do pisania, 2 manometry, deszczulki pod lusterką, piece żelazne z rurami, kanapy, szafy, stoły, krzesła, łóżka, materace, lampy elektr., szkło, porcelanę, sprzęty kuchenne, pastę do obuwia, odpadki od skór, pakiety do czyszczenia maszyn, próżne butelki i różne inne przedmioty. Pw 11 962-13.138

Obejrzyć można 15 minut przed licytacją.

Brunon Trzeczak
zaprzysiężony i ustanowiony rzeczoznawca i aukcjonator na Województwo Poznańskie, ul. Wroniecka 4, tel. 2126 i 3175

PRZETARG PRZYMUSOWY

Dnia 4. 4. 1932 r., o godz. 13-tej, sprzedam za gotówkę najwięcej dającemu w Krzyżownikach powiat poznański: 7 krów dojnych, 4 konie robocze, maciore, 7 prosiat, cielęta, powozkę, rolwagę, młocarnię szeroko bijącą, wialnię do zboża, grabiarkę, manę, wirówkę, kartoflarkę, siewnik, 2 radła, opylacz do szparagów, 4 drabie do wozów żniwnych, sieczkarkę, wagę, gruber, 2 pary bron, dwuskiłowiec, 2 plugi pojedyncze, około 100 ctr. słomy luźnej, około 200 ctr. ziemiaków w mogiłach, 4 szory z uzdami, ok. 80 ctr. żyta w słomie niemłóconego, szafonierkę, wszelki drob itp. Przedmioty obejrzyć można 15 min przed przetargiem. Zbiórka przed sołectwem gminy Krzyżowniki. Zw 14 027

Palacz, komornik obwodowy.

PRZETARG PRZYMUSOWY CEGIELNIA

z 80 mrg. ziemi, kompl. urządzona, przerabiająca około 3.5 milj. cegły, dren i dachówek, będzie sprzedana w dniu 15 kwietnia 1932 r. w Sądzie Grodzkim w Krotoszynie przez przetarg przymusowy — Wartość przedwojenna przeszła zł 650.000. Reflektanci mogą kupić za ca. zł 165.000., przy wpłacie 85.000. — zł, reszta może pozostać na dogodnych warunkach. Zgłoszenia do „Par”, Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod 54.260. Pw 11 927-54.259

Licytacja mebli

na Giełdzie Handlowej, ul. Stawna 13 przy ul. Wronieckiej.

W poniedziałek, dnia 4 b. n., o godz. 11 przed poł., sprzedawać będą dobrowolnie najwięcej dającemu za gotówkę:

sypialnię brzoową, stylową, sypialnię jasno-dębową, bardzo eleganckie z gotowaniami, jadalnię ciemno-dębową, kuchnię białą, 3 szafy do garderoby, łóżko żelazne, nocny stolik, 2 fotole klubowe, szafonierkę, komodę, bufet do pokoju myśliwskiego, lampę stojącą, lampy elektryczne wiszące, 3 maszyny do szycia, 2 damskie, męska, rower męski. Pw 11 961-54.266

WŁADYSŁAW WOJCIECHOWSKI

uprawniony licytator i taksator, ul. Stawna 13 Tel. 28-08

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 5 kwietnia b. r., o godz. 11-tej, sprzedam w Pobiedziskach najwięcej dającemu za gotówkę:

2 biurka, 2 kanapy, kompletną jadalnię, urządzenie pokoju męskiego, pianino, radioaparat 3-lampkowy z głośnikami, biurko damskie, kompl. sypialnię, leżankę, szafę do książek, 2 fotole, dywan, 2 obrazy olejne, serwis obiadowy na 12 osób, serwis na 12 osób do moki, 4 szkła do owoców, 53 różnych kielichów oraz inne przedmioty, kilka ubrań. nw 9671

Zbiórka na szosie kostrzyńskiej.

Br. Grzesiak, komornik sądowy z p., Pobiedziska.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-lamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811

i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Męski
pokój nowy sprzedam. Warszawska 7 mieszkanie 1. szrw 80

Gospodarstwo
14 morgowe przy Poznaniu sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 335/6

Parcele
budowlane sprzedam korzystnie Szender Mosina. zdw 44 391

Materiały budowlane
jak belkownia, kantówka, szalówka, słupy, regle, sztachety, pa-pa, wapno, gwoździe i t. p. poleca korzystnie Górczyńska składnica drzewa, ul. Marszałka Pocha przy dworcu św. Łazarzskim. zdw 44 343-4

Bufet
szafy, rozmaite meble, garderoba, obuwie, instrumenty muzyczne, sportowe najtaniej Jeżyckim składzie komisowym. Staszica 14. zdw 44 403-4

Ubranie
męskie miarowe, nienoszone, ciemny granat, najlepszy gatunek, figura średnia, okazujecie. Ratajczaka 10. I. zdw 44 373

Kanapa
i 2 fotole zaraz na sprzedaż. Górna Wilda 96. m. 10. zdw 44 376

Kiosk
z ubikacją w Puszczykowie. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 242

Repozytorjum
towarów krótkich sprzedam. Koczanowskiego 17. m. 7. zdw 44 244

Kolonjalkę
w dobrym położeniu, zaprowadzoną powodu wyjazdu tania sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 303

Place
pod wille sprzedam. Słowackiego 34. I. lewo. jw 2 863

Dwa szpice
sprzedam. Maleckiego 15. skład. zdw 44 421

Dom
sprzedam 65 000, dochód roczny 12 000. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 316

Parcele
wszystkich dzielnicach Poznania sprzedaje „Biuro Agrarne”. Plac Wolności 9. zdw 44 304

Motocykl
mariki Ariel, 500 cm. zgóry sterowany, w dobrym stanie, z powodu wyjazdu sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 305

Futro
sealowe nowe (duże) 350 zł. Pałkowska Masztalarska 7. I. zdw 44 306

Salon
stylowy, klubowy garnitur tania sprzedam. Grobla 19. mieszkanie 9. zdw 44 228

Dwie parcele
budowlane 2850 m² przy dworcu Ławica z domem pokój kuchnia, sprzedam, cena 6 000 złotych. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 350

Meble
gabinet, jadalnię nowoczesną oraz biurka po cenach znacznie niższych. Wytwórnia mebli Szczaniecki Piaskowa 3. zdw 44 356

Piękny, srebrny lis
prawdziwy kanadyjski, duży okazujecie 475 zł. Pawelek. Ratajczaka 14. zdw 44 359

Skład
w Poznaniu przy głównej ulicy, brzoż metalowej z towarami, bardzo korzystnie na dogodnych warunkach do nabycia. Zgłoszenia „Par”, Al. Marcinkowskiego 11, pod 54.262. Pw 11 923-54.262

Garnitur
klubowy tania Stróżyńska Staszica 6. zdw 44 360

2,10 Bemburga
oryginalne 2.50, złoty Bemburg 3.50, macco 0.65, skarpetki 0.15, 0.25, 0.35, koszule damskie 0.90, męska 1.90, zefirowa 4.90, kalesony 1.50, najtaniej tylko Wielkie Garbary 10. Jamont z Wodnej na prawo. zdw 44 223

Tanio
spiesznie sprzedam wytwórnię cukierniczą, 3 pokojowe mieszkanie, komorne tania Graniczna 15. mieszkanie 4. zdw 44 259

Sprzedam
okazyjnie maszynę do napełniania i zamykania tub Bydgoszcz, Promenada 53. zdw 44 279

Mój szef powiedział, że o ile będziecie
potrzebowali wyprawy: to jest Porcelana — Serwis stołowy — kawowe — Noże, widelce, łyżki. Prezenty ślubne — Prezenty różne — to idźcie tylko wprost do Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, tam kupicie się korzystnie i najtaniej. zdw 44 429

Męski
pokój gdański, bogato rzeźbiony okazujecie sprzedam. Mickiewicza 9. m. 6. zdw 44 417

Fortepian
czarny, krzyżowy, mało używany korzystnie sprzedam. Ul. Mickiewicza 9. m. 6. zdw 44 418

Motocykl
prawie nowy sprzedam. Konfektowa 10. zdw 44 383

Motor
spalinowy 8-10 sprzedam tania. Trybulska. Plac Sapieżyński 11. zdw 44 390

Airedale
czystorasowy wyjątkowo piękny mądry pies trzymiesięczny, Bobrowski, Spokoja 12. zdw 44 393

Skład
porcelany i sprzętów kuchennych w powiatowym mieście zaraz do sprzedania Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 44 440

Kartę zastawniczą
na męski złoty solidny zegarek, pierścionek brylant sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 334

Sprzedam
dom z restauracją, sala, składem spożywczym i ogrodem na prowincji. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 423

Biurko
amerykańskie fotel, regał sprzedam. Telefon 75-22. zdw 44 452

Wózek
dziecięcy sprzedam. Ozajca 12. m. 10. zdw 44 443

Tapety
w wielkim wyborze tania sprzedam. Dąbrowskiego 39. zdw 44 436

Domek
pietr., rentujący się, morga ogrodu blisko Poznania sprzedam 16.000, wpłaty 8.000. Poznańska 46/43. m. 8. zdw 44 428

Domek
nowy Poznański korzystnie sprzedam. Poznańska 46/43. m. 8. zdw 44 426

Jadalnia stylowa
bogato rzeźbiona bardzo tania. — Stolarska, Bukowska 9. zdw 44 400

Zegar
stojący szafkowy werk Baekera tania sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 457

Restauracja
z pełnym wyposażeniem wraz z kolonjalką i obszernym mieszkaniem korzystnie do sprzedania z powodu podwyższenia wieku Blizszych informacyj udzieli kawiarnia Wąbarska, Wąbarska 9. jw 44 422

Pokój
męski, 3 biurka, garnitur klubowy tania sprzedam Górecki, Wroniecka 4. Pw 11 960-13.131

2 maszyny
do pisania okazujecie tania. Górecki, Wroniecka 4. Pw 11 959-13.133

2 Radioaparaty
kompl. gramofon szafkowy z płytami tania. Lokal Licytacji, Wroniecka 4. Pw 11 956-13.135

Dwa
pokoje jadalne, salonik Ludwika różne stoły i inne meble okazujecie sprzedam Górecki, Wroniecka 4. Pw 11 955-13.128

Modny
elegancki kapeluszy tani zakupisz w firmie Pietrzykowski, Wielka 8. Pw 11 943-13.105

Osiem różnych biurek
stół okrągły do gabinetu, do kart, fotole przed biurka, stoły szachowe, kasa National, leżanki, kluby w gobelinie, lustra, lampy elektr., obrazy i dużo innych przedmiotów po niższych cenach odda Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 11 946-13.119

Kuchnia biała
jak nowa, bardzo tania. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 11 947-13.120

Salonik
pluszowy, bardzo dobrze utrzymany korzystnie, Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 11 948-13.121

Gramofon
salonowy, szafkowy i 55 płyt korzystnie do nabycia. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdw 44 138

Skład
płaszczony damskich
jeden specjalny w Poznaniu stale zaopatrzony w najnowsze modele, poleca po cenach najniższych W. Gruszczyńska, Kramarska 17. naprzeciw Masztalarskiej. zdw 44 195

Urządzenia
składowe, regaly biurowe, szafy żelazne tania Górecki, Wroniecka 4. Pw 11 954-13.126

Trzy jadalnie
ciemno - dębowe tania. Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 3. Pw 11 952-13.123

57
mórk z budynkami, inwentarzem, las, woda sprzedam. 8 000, wpłaty 6 000. Kossmann Fredry 6. zdw 44 275

Wapno
lasowane 3 letnie tania sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. jw 2 874

Rower
nowy tania. Słowackiego 48. II. prawo. jw 2 870

Radjo
4 lampowy komplet. Poznański 27. m. 4. jw 2 869

Ogródek
działkowy ładny przy botaniku sprzedam. Kusierel, Dąbrowskiego 66. zdw 44 283

Herbarz
Paprockiego wydany 1853 przez Turowskiego, Zielona 7. m. 12. zdw 44 396

Jeszcze
niebawem ceny na jedwabne pończochy w Poznaniu. Fabryka pończoch, Nowy Rynek 9/10. zdw 44 403

Skład
pokój średnioceny korzystnie oddam. Zgłoszenia plac Sanierzyński 2a. m. 19. zdw 44 413

Samochód

Fiat 501 na balonach oraz motocykl Indian z przyczepką za gotówkę oddam. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 442

Skład

towarów krótkich, piśmiennych 2500. Misiory Wrocławska 13. zdw 44 443

Sypialnie

solidne nowoczesne bardzo tanio sprzedaje Stalarnia, Kwiatowa 6. zdw 44 211

Plaszcze, ubrania dobrego kroju**W. Relewicz**

pl. Nowomiejski 3, wybór w materiałach krajowych i zagranicznych, ceny niskie. zdw 44 218

Pracownia**Gorsetów****„Wanda”**

Gorsety na miarę. Gorsety gotowe. Pasy do ciąż. Paseczki sportowe. Biustonosze wszelkiego rodzaju. Reparaty gorsetów. Ratajczaka 27 part. zdw 44 176

Meble

ładnie sprzedaje tanio — Stalarnia, Grobla 6. zdw 43 768

Wózek

dziecięcy sportowy. Marez. Focha 27 m. 48. zdw 43 800

Dom

2 pokoje kuchnia, morga ogrodu; 15 minut od dworca sprzedaje Piotr Baraniak Krosno, Mosina. nzw 9 616

2

morgi domek na sprzedaż. Zabikowo, ul. Gen. Pułaskiego 14, przy dworcu. zdw 3 210

Fortepian

Mostowa 4 — 9. zdw 44 186

Gospodarstwo

50 morgów ziemi pszennej, zabudowania gospodarcze, 6 morgów, stacja 8 km. Poznań tanio. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 385/6

Powózki

jednokonne. Jędko tanio sprzedam. Adamska, Piaskowa 6-7. zdw 44 227

Kuchnie

westfalskie kuchnie. Woźna 16. mieszkanie 12. rw 5135

2,25 Bemburga

pończochy oryginalne z prawdziwym szewkiem. Strzałka 2,75 złoty Bemburg 3,45. Rekawiczki skórkowe 3,50. Kozłowe nowości 5,25. Kremowe 1,25. Eleganckie mankietki 1,85. Kombinacje jedwabne 2,90. Pantalony 0,90. Jedwabne 1,50. Bielizna biała jedwabne kołnierzyki, paski, kryształki. Bizuteria, Parasole. Torebki. Najpiękniejsze nowości największy wybór. Najtaniej. Tylko Warszawskim Składzie Fabrycznym Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40 naprzeciw Wodnej. zdw 44 173

Koncertowe

skrzypce sprzedam 150 zł. Gąsiorowski 5 a, mieszkanie 8. zdw 43 774

Reklamówkę

Renault na 1 tonn w najlepszym stanie tanio sprzedam. — Szewska 11, m. 9. zdw 43 938

Warsztat

reparacyjny w Solcu, gdzie brak takiego, wydzierżawie rzemieślników, używamy maszyn zapędowych. Solc, Podolska 2. zdw 44 010

Maszyne

do pisania, gramofon płytami — sprzedam. Solc, Podolska 2. zdw 4 009

Ubikacje

w Solcu wydzierżawie na skład Oferty Kurjer Poznański zdw 44 008

Rogacza i sarnie

oswojone roczne sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 002

Zdrowie — Humor
przywra kieszonkowy natentowany inhalator — „Mam” zapobiega chorobom dezyntekcji i odświeża organy oddechowe stosuje się przy katarze, kaszlu grypie, astmie i tężcu. W aptekach i drogeriach. zdw 2 933/4

Samochód

Imuzyn 6 cyl. Chevrolet jak nowy sprzedam tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 786/7

Wózek

dziecięcy, wysoki na sprzedaż. Włocławskiego 16, m. 15. Wilda. zdw 43 884/5

Parcele

Puszczykowsko korzystnie sprzedam, Rymkiewicz, Wielkie Garbary 9. zdw 43 840

Skład

kolonialny, mieszkanie, towarami magiem tanio sprzedam. — Wilda, Pamiątkowa 7. zdw 43 839

Gospodarstwo

sprzedam 220 morgów pięknie położone w kościelnym. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 883

Pierścionek

1 brylant prima 1,16 karata okazuje tanio. Aleje Marcinkowskiego 23 „Occasion”. zdw 42 890

Fortepian

skrzydło natychmiast Cena 175 zł. Adres Kurjer Poznański zdw 43 827

Używane

łóżka, noce stoliki Dąbrowskiego 79, biuro popołudniu tel. 21-10. rw 5130

Samochód

kryty, półciężarowy sprzedam tanio Ratuszowa 31, restauracja Stary Rynek. rw 5133

Nie kupuj mebli

zanim zwiedzisz Centralę mebli Swarzędz gdzie tam najniższe ceny. Pw 11 260/1-45 68 70

Radjo

4 lampkowe nowe tanio sprzedam. Grobla 19, m. 31. zdw 43 920

Nowy

Dom Komisowy Woźna 16 sprzedaje i kupuje meble używane — garderobe różne inne przedmioty Pw 11 285-54.14

„Centrala mebli”

Swarzędz naprzeciw poczty, poleca meble po cenach niskich. Wielki wybór. Pw 11 251/2-30.35/2

Gramofon

walizkowy okazynie sprzedam Kościelna 2 m. 7. jw 2 848

Skład

żelaza, sprzętów, szkła, porcelany, miasto powiatowe, rynek, pierwszorzędnym towaru 30 000 sprzedam. Wpłata 8 000, reszta dogodnie warunki. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 810

Studebaker

Erskine-Six rocznik 1930 6 cyl. 12/75 KM 13 500 km doskonale utrzymany sprzedam zaraz za 11 000 zł. Oferty: Gościński, — Strzałkowo. zdw 43 087

Plesek

rasowy jamnik 1½ roczny, tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 886

Domek

dwupokojowy, kuchnia, zabudowania gospodarcze, 6 morgów, stacja 8 km. Poznań tanio. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 385/6

Sypialnie

sprzedaje najkorzystniej Stalarnia Rybaki 15. nzw 8 557/8

Pierze

świeże darte, niedarte puch poleca Stanisław Dyczkowski, Poznań, Wierzbice 13. zdw 43 804/5

Sprzedam

skład pieczywa małym mieszkancom. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 902

Kwiaty

do kapeluszy wielkom. wypożycza poleca Fabryka Kwiatów, Walczak, Wrocławska 4, tel. 58-65 Hurtownie, detalicznie. zdw 44 122-3

Sprzedam

2 łóżka żelazne materacami tanio. Jasna 6-7, m. 8. zdw 44 141

Za bezcen

sprzedaż sezonowa
tylko w Składzie Fabrycznym Władysława Trojanowskiego — Wielkie Garbary 36 obok Wielkiej Pończochy jedwabne 1,25; Bemburga 2,25; strzałka 2,75; złoty Bemburg 3,25; rekawiczki skórkowe 3,25; kremowe 1,25; kombinacje jedwabne 2,20; pantalony 0,90; jedwabne 1,50; koszula sportowa 3,25; smokingowa 4,50; kremowa 6,50; maco 1,75; z gorsem 2,40; kalessony maco 1,30; paski skórkowe 0,55; skarpetki 0,25; jedwabne 0,75. Pw 11 914-54 249

Plaszcze

dwa jasne na średnią figurę po 20 zł mało noszone. Adres wskazuje Oredownik zdw 43 612

2 planina

krótki czas używane z gwarancją sprzedam tanio W. Jähne, fabryka fortepianów, Gwarna 10. zdw 43 251

Urządzenia

do pisania dostarczam po miarę możliwości cenach. Oferty Kurjer Poznański zdw 42 827

Dom

ogrodem, 7 ubikacji, światło elektryczne, Poznań korzystnie na sprzedaż, Stanisław Wróblewski, ul. Teczowa 14. zdw 43 289

Rakietę

angielska bardzo mało używana za 50 — sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdw 43 962

Detektor

2 pary słuchawek, aparat telefonizacji biurkowy tanio. Woźna 1 m. 9. zdw 43 339

Parcele

najtaniej wielki wybór na dogodnych warunkach wszystkich dzielnicach. Osadopol, Rzezypospolitej 9. zdw 43 362

Fortepian

światłowej marki (czarny) króciutki, modny styl do nabycia. Niebywała okazja. Szwałowska 12 mieszkanie 5. dw 3 198

„Antyki”

meble używane sprzedaje kupuje Wielkie Garbary 39. Pw 11 894-54.233

Motocykl

jak nowy okazynie do nabycia. Wielka 19, m. 11. zdw 43 629

Wózek

dziecięcy tanio. Strona 24. 3. zdw 44 094

Wanne

żelazna emaliowana odda tanio. Woźna 19, sklep zdw 44 159

Plaszczyk

chłopa 13 lat tanio. Młyńska 12 a, mieszkanie 6. zdw 44 161

2 konie

sprzedam. Mostowa 18, materiały budowlane zdw 44 083

Sprzedam

wagi stołowe decymalne. Ogrodowa 2, I. prawo. zdw 44 100

Wilk

Gwarna 9, m. 5. zdw 44 111

Gramofon

walizkowy. Wielkie Garbary 34, mieszkanie 12. zdw 44 126

Wózek

dziecięcy, mało używany sprzedam. Gayczak, Rolna 29. rw 5 125

Lokal

na skład wydzierżawie ewentl. sprzedam dom. Wskaże Kurjer Poznański zdw 43 441

Średniowieczne tortury

sa niczem wobec bólu jaki sprawiają ciasne buty, wygodne buty kupisz w firmie „Waza”, a przytem trwałe i tańsze od zagranicznych — cale ze skóry bez tektury, meskie sztyte za 19,90, damskie od 15,90 dla młodzieży od 11,50. Fabryka Obuwia „Waza” Wrocławska 15. Pw 11 920-13.70

Rower

wyścigowy 120 zł, dobry tanio sprzedam. Wojciechowski, Strumykowa 36. zdw 44 212

Maszyne

damskie Singer tanio sprzedam. — Wolnica 4-5, mieszkanie 8. zdw 44 214

Wózek

modny głęboki mało używany korzystnie sprzedam. Focha 27 m. 27. zdw 43 876

Rzeźniczek

maszyn urządzenie kompletne nowe marmur sprzedam 7 000. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 003

Złoto

mk. niem. sprzedam. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego zdw 43 824

Młyn

wodny sprzedam idealna połowę wraz z gospodarstwem 50 morgów. Zaczynski, Smolnica. zdw 43 823

Meble kuchenne

kwotę się najkorzystniej. Łakowa 4 a, Stalarnia. zdw 37 772

Zęby sztuczne

sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 889

Sprzedam

ca. 20 par rogów od rogaczy, kilka par jelenich. Oferty Kurjer Poznański nzw 9503

Tania

sprzedaż pończoch Bemburga 3.—; 3,75; 4,50; 5.— zł Olbrzymi asortyment kolorów tylko w specjalnym magazynie pończoch A. Szymański, Poznań, św. Marcin nr 1 przy Placu św. Krzyża. Pw 11 610-12.11.82

Radjosprzet

i aparaty nowe za bezcen sprzedaje Bytner Dąbrowskiego 79. zdw 43 303

Skład

cykierków 750x450 z pokojem tanio. Dzierżawa 120. Adres Kurjer Poznański zdw 43 653

Sprzedam

okazyjnie całkowite urządzenie do wyrobu wód owocowych i mineralnych. Niefachowicz pomoce w urządzeniu oraz objaśnienia. Wiadomość Fredry 3, mieszkanie 4. zdw 43 649

Salon fryzjerski

pierwszorzędnym urządzeniem wedl. najnowszych wymagań, sprzedam zaraz za 5 000. „Salon de Club” Bydgoszcz, Pomorska nzw Zduny.

Dla znawców

Kossaka stadnina Motorta re-produkcja wiedeńska, wyczerpane gustowne ramy, sprzedam za 90 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 400

Sypialnie

debowe kompletne 350, jadalnie 445 kuchnie 108, Fabryka Mebli, Rynek Śródecki telefon 19-59. zdw 39 938

Nowości

w materiałach meskich, na ubrania i plaszcze najprzedniejsze wyroby krajowe rosnące się zupełnie jakościowo jak i doskonałym wyrobem angielskim poleca na sezon wiosenny — letni, po cenach najniższych. — W. Złotogórski Poznań, ul. Wrońska 24 I. Hurt. i detal. zdw 43 121

Meble

tanio wprost ze składnicy poleca K. Bakos ul. Włocławskiego 1. Most Chwaliszewski przy krzyżu. zdw 39 004

Materace

sprężynowe, nakładki, leżanki, kanapy najtańsze wprost z pracowni Wielkie Garbary 9. zdw 44 044/45

Okucia

budowlane meblowe najtaniej Stanisław Wewiór — Poznań, św. Marcin 34 Specjalny skład okuć. telefon 34-81. zdw 2 936/7

Sprzedam

parcele 4½ morgi na Szlagu. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 43 950

Ogródek

ładnie zaprowadzony w kolonii Chociszewskiego na sprzedaż. Informacje: Skryta 11 m. 8. zdw 43 993

Parcele

600—1 000 mtr. przy tramwaju Debiec sprzedam właściciel Wierzbice 59 m. 3. godz 8—3. zdw 44 017/8

Kafle

rozmaite kolory sprzedaje. Ceny fabryczne. Strumykowa 39. zdw 44 028

Radjoodbiornik

trzylampkowy tanio. Sw. Marcin 32, m. 16. zdw 44 043

Maszyne

damską wpuszczającą rower tanio sprzedam. Ostrówek 15, m. 13. zdw 44 282

Baskwile

zawłasy, zaskiwki tanio sprzedam. Włocławskiego 12. zdw 44 133

Lodownie

średnia, sportowa amerykańska, samoladz dziecięcy, krzesło składane kanapkę sprzedam tanio. Wroniecka 6/8 m. 12. zdw 44 288

Dom

nowy, maszynowy, 2 pokoje, kuchnia 4½ morgi przy Jarocinie 6 500 wpłaty 5 000. Braniewicz, Jarocin, Rynek 9. n 9621

Wózek dziecięcy

Wiśniewska, Czarz. Międzynarodowy, Brama Debińska. dw 3213/14

Wózek

dziecięcy biały na sprzedaż. Ulica Grobla 6 mieszkanie 30. zdw 44 278

Resztówka

lub gospodarstwo około 50 morgów kupie. Warunek: w jednym planie, blisko stacji, wpłacie 10 000 zł. Dokładny opis z ceną, hipotekami Kurjer Poznański zdw 44 327

Restauracja

ze składem kolonialnym wraz z 30 morg. kurwaskiej ziemi, w dużej wsi kościelnej, bez konkurencji tanio na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 326

Za bezcen

wysortowane golfy bluski wełn. jedwabne pulawery meskie sweterki dziecięce sukienki dziecięce. Woźna 12 I. pietro. zdw 44 409

Zakład

fryzjerski z mieszkaniami, dobry punkt handlowy natychmiast do odstąpienia. Otto, Leszno Nowy Rynek. nzw 9 633

Ogród

działkowy altana, dużo drzew owocowych sprzedam. Bukowska 23 mieszkanie 6. jw 2 867

Pościel

dobra tanio Piekary 18, mieszkanie 5. zdw 44 433

Rower

tanio sprzedam. Omentarz jeżycki. zdw 44 437

Najtaniej!

Plaszcze kostjumy i ka pelusze damskie piękne modele wiosenne poleca P. Szczawi

Parcele
pod wille, blisko tramwaju kupie
Poznań. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 44 069

Kupię
aparatusz używany do mycia
fabrykacji wód mineralnych.
Cena — Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 44 020

Kupię
gospodarstwo 10 do 25 mórg za
gotówkę w pobliżu Poznania.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 034

Kupię
dom Gnieźnie, Szamotułach, Śre-
mie gotówka 30 do 50 000 złotych.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 035

Lodówkę
i konwój używane od mleka kupię.
Głównie, Kozia 3.
zdw 44 191

Kuchnię
westfalską kupię używaną w do-
brym stanie. Oferty do Kurjera
Poznańskiego zdw 43 890

Dom
lub willę dochodową kupię.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 898

Dużego
składu na cukierki lub cukier-
nie kupię. Oferty z ceną do Ku-
rjera Pozn. zdw 43 904

Męski
pokój i garnitur klubowy skórą
kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 810/11

Parcele
Łazarz. Jeżyce kupię lub zamie-
nie na moją Osiedle Warszaw-
ską. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 43 880

Piekarnię
zaprowadzoną kupię za gotówkę
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 980

Skład
z małym mieszkaniem poszukiwa-
ny od zaraz. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 44 082

Sportkę
modną kupię. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 44 193

Głośnik
okazyjnie kupię. Oferty do Ku-
rjera Pozn. zdw 44 414

Kupię
majątek 200—500 mórg dobrej zi-
mi, dobrą budowlą, okolicą
Poznań. Gnieźna, wplacie 60 000
—80 000. Agenci wykluczeni.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 5 147

Dom
wielkim ogrodem kupię Pozna-
niu lub blisko, gotówka 10 000.
Oferty odpisem. ceną Kurjer Po-
znański zdw 44 068

Samochód
limuzyna obszerna na 9 osób
używaną kupię. Oferty Kurjer
Poznański zdw 44 334

Gospodarstwo
prywatne kupię do 30 000 wplatu
Oferty szczegółowy opis do Ku-
rjera Pozn. zdw 44 389

Psa
ostrego wilka spiesznie kupię.
Krawat Polski, Wielka 5.
zdw 44 314

Kuchnię
gazową używaną kupię. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 44 456

6 KAMIENICE

Poszukuje
kupna domu 14 do 16 pokoi w Po-
znańskim lub przy Poznaniu. Po-
średnicy wykluczeni. Oferty Ku-
rjer Pozn. zdw 41 991

Kamienica
komfortowa przy ruchliwej uli-
cy Poznania, dochód ustawowy
14 500, cena 110 000 wplatu 55 000
poza wille innych poleca
„Krakus”. Poczta 30.
zdw 43 500

Willa
puszczykowie stały dochód 2 300
sprzedam. Wplatu 10 000. Of-
erty Kurjer Pozn. zdw 43 999

Kamienice
dochód 19 500 zł wplatu 70 000 —
sprzeda właściciel. Oferty Kurjer
Poznański zdw 43 456

Kamienice
komfortowa narożnikowa 4 pie-
trowa składami sprzedam 110 000
wplatu 50 000, dochód 14 500. Ma-
ciejewski, Dąbrowskiego 83, tele-
fon 62-06 zdw 43 603

Wytrawny
prawnik długoletnia praktyka
oficer rezerwy przyjmie admini-
strację kamienicy skromne wy-
magania. Kaucja może być do-
starczona. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 43 822

Willa
dochód 8 000 wplatu 40 000 sprze-
dam, zamienie doplate 20 000.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 014

Kamienice
trzypiętrowa z urządzeniem
rzeźnicznym Poznań. 10 lokato-
rów, dochód roczny 7 000 zł.
wplatu 40 000 sprzedam. Rado-
wicz, Półwiejska 38a, I. m. 8.
zdw 43 899

Kamienice
czynszowa Berlinie zamienie na
równoważący obiekt Polscy
także na przedsiębiorstwo han-
dlowe, fabryczne, gospodarstwo.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 925

Wille
z ogrodem sprzedam w Poznaniu
wskaże Kurjer Pozn. zdw 44 130

Dom
piętrowy w mieście 6 000 miesz-
kańców w rynku nadający się na
każdy interes. cena 34 000 zł.
wplatu 15 000 zł. Oferty Mikołaj-
czyk, Poznań, Patrona Jackow-
skiego 29. zdw 44 132

Kupię
dom w Poznaniu, wplacie 25 000.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 042

Kamienica
centrum Poznania dochód 5 500,
cena 42 000, wplatu 20 000, miesz-
kanie wolne. Rutkowski, Mickie-
wicz 28. zdw 44 149

Kamienice
komfortowa centrum Gnieźna, do-
chód 14 000, cena 95 000, wplatu
60 000 przy kupnie czteropoko-
jowej, wolne, sprzedam Poznań-
skie 46 48, mieszkanie 8 zdw 44 425

Willa
komfortowa dochód 13 500 zł Ła-
zarz, sprzedam 110 000, wplatu
40 000, hipoteka amortyzacyjna
35 lat 8%. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 44 276

Willa
w Dębou światło elektr., gaz, ka-
nalizacja, wplatu 20 000 do sprze-
dania. Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdw 44 300

Kamienica
5 składów z mieszkaniami, 2
morgi ogrodu, najlepsze położenie
miasta powiatowego sprzedam,
dochód 15 000, cena 125 000.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 284

Dachy! — Dachy!
pokrywa i naprawia wszelkiego
rodzaju Walenty Miodowski, św.
Marcin 54 telefon 27-35.
zdw 44 364

Kamienice
nowoczesna, gmach czteropie-
trowy, dochód 34 000, cena 260
tys., hipoteka 50 000 po 4% proc.
amortyzacji. Informacje: Czarnie-
cki, św. Marcin 62 II, tel. 31-08
zdw 44 370

Kamienica
II piętrowa, nowa, 2 morgi ogro-
du, cena 35 000 zł sprzedam, do-
chód 5 700 rocznie. Zieleski, Gen.
Umińskiego 7a, Włda zdw 44 310

Kamienice
ładny obiekt, kupię górnej części
miasta, poczetek Jeżyce, Łazarz,
wplacie 70—100 000. Oferty do
Kurjera Pozn. zdw 44 427

Kamienice
narożnikowa śródmieściu, cena
105 000, wplatu 40 000, amorty-
zacji 45 000, dochód 12 500 sprzedam
Mielżyńskiego 28, m. 2.
zdw 44 221

7 PIENIĄDZ

Dolary złote
sprzedam lub zamienie za dopłatą
na papierowe. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 40 820

100 % murowane
zarobisz lokując gotówkę na par-
celach budowlanych, położonych
w planie przewidzianym do roz-
budowy miasta. Zgłoszenia Ku-
rjer Pozn. zdw 43 331

6 000 zł
na 20 parcel budowlanych przy
obrzebie miasta Poznania poszu-
kuje. Zgłoszenia Kurjer Pozn.
zdw 43 330

Pożyczek
wszelkiego rodzaju udziela się.
Pawlak, Ciesława 16.
zdw 43 790

Stolarza
trumieniarza czynnego współnika,
gotówka 1 000 zł poszukuje.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 501

10 000 zł
na I hipotekę domu poszukuje.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 982

Poszukuje
pożyczki 10—15 000 zł na hipotekę
Pewna lokata, spłata w czterech
latach. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 43 959

1 000 zł
na wykończenie budowl, wysoki
procent lub mieszkanie, hipoteka
Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 096

75 000
reszta ceny kupna majątku ziem-
skiego, korzystnie do nabycia,
okazyja przejęcia majątku oraz
list hipoteczny 1 000 dolarowy.
Rutkowski, Mickiewicza 28.
zdw 44 148

Złote
monety sprzedam Oferty Kurjer
Poznański zdw 42 804

Dolary
złote 9.25 sprzedam. Zgłoszenia
Kurjer Pozn. zdw 43 788/9

Hipoteki kupuje
realności poznańskich natych-
miast platne damno. Zgłoszenia
Kurjer Pozn. zdw 42 164 5

50—90 000 zł
poszukuje na I. hipotekę nowo-
wybudowanego IV. p. domu w
centrum Gdyni, wartości 250 000
zł, dochód roczny 25 000. Opro-
centowanie i spłata według umow-
y. Zabezpieczenie złotych w
złocie. Oferty Gdynia, skrytka
pocztowa 141. nw 9 820

Kino
od 7 lat, dobrze zaprowadzone w
Poznaniu i na Pomorzu przy-
jmie spółnika z gotówką 2 500.
—Zgłoszenia Kluska, Bydgoszcz,
Czarneckiego 6.
Pw 11 950-63,106

1000,— zł
poszukuje solidnego przedsiębior-
stwa, spłaty miesięcznie, wysoki
procent. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 363

Sypialnia
jasno - debowa, lustrem, marmu-
rem oraz sypialnia biała z goto-
wałnią okazjnie Poznański Dom
Komisowy. Dominikańska 3.
Pw 11 949-13,122

Spółnika
z gotówką 30 000 zł do budowy
3 piętrowego domu poszukuje —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 337

Poszukuje
pożyczki 15—30 tysięcy na I. hi-
potekę na gospodarstwo 290
mórg. Zgłoszenia Agencja Kurje-
ra Pozn. zdw 44 337

7—8 000
na I. hipotekę nowego domu w
Poznaniu poszukuje. Oprocento-
wanie według umowy wzgl. 3 po-
kójowe mieszkanie. Oferty Ku-
rjer Pozn. zdw 44 224

8 DO WYNAJĘCIA

Za tanie komorne
6 pokójowe mieszkanie od zaraz
do wynajęcia Kindler, Kraszew-
skiego 11. zdw 42 127

Mieszkanie
trzykondygnacyjne obszerne komple-
tny komfort Placu Wolności 9, oka-
zyjnie odda: „Biuro Agrarne”
Plac Wolności 9. zdw 41 729

Ośmiopokojowe
komfortowe mieszkanie I. piętro
przy ul. Słowackiego (strona sło-
neczna) wprost od gospodarza od
1. IV 32, do wynajęcia. Zgłosze-
nia K. Loga Słowackiego 18, te-
lefon 6089. Pw 11 789-13,1

Dwa pokoje
z kuchnią, komfort, w wili na I.
piętrze (5 minut pieszo do opery)
z centralnym ogrzewaniem i świa-
tłem elektrycznym włączanie 180 zł
miesięcznie 3 pokoje także 250
zł. Dzierżawa rok zgóry. Pokoje
słoneczne widok na ogrody, do
okazji natychmiast. Oferty do
Kurjera Pozn. zdw 43 765

Przy
pl. Wolności 4 do wynajęcia za-
raz 7 pokójowe komfortowe mie-
szkanie, duży hol, I. piętro, Wia-
domość na miejscu. zdw 41 884

Mieszkania
trzykondygnacyjne obszerne słoneczne
komfortowe wprost od gospodarza
zaraz do wynajęcia. Ul. Bukow-
ska 65, narożnik ul. Szamotuł-
skiej. zdw 43 763

Mieszkanie
7—8 pokoi, centrum miasta, par-
ter lub I. p. od zaraz Zgłosze-
nia do Kurjera Pozn. zdw 43 280

Mieszkania
2, 3, 4, 5 pokójowe za dzierżawę
św. Marcin 48, mieszkanie 4.
zdw 43 283

3 pokoje
i kuchnia komfortowe w Pu-
szczykowie na stałe do wynaj-
cia. Kłaczyska, W. Garbary 21.
zdw 43 984

Dwa
pokoje z kuchnią czynsz 10
pokoje wprost od gospodarza w Ju-
mkowie przy dworcu. Adres Ku-
rjer Pozn. zdw 43 967

Fróży
lub umebłowany, nadający się
na biuro, prawnie do wy-
nają. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 43 911

Pokój
kuchnia wynajme. Zabikowo, Po-
niałowskiego 5. zdw 44 065

Puszczykowo
jest do wynajęcia 2 pokoje, kuch-
nia blisko dworca, w nowym do-
mu, Wiadomość Jasna 13 restau-
racja zdw 44 128

Dwupokojowe
mieszkania, zdrowe suche, zaraz
wydzierżawie ul. Komandorja.
Informacje Eibrenner, Górna
Włda 45. dw 3 204

Mieszkanie
jednopokojowe, nadające się na
kawiarenkę przy drodze wyco-
kowej na Małe Komandorja, nar.
Wileńskie, wydzierżawie zaraz.
Informacje Eibrenner Górna
Włda 45. dw 3 203

Dwa
pokoje kuchnia wynajme. Adres
Kurjer Pozn. zdw 43 888

2 pokoje
z kuchnią meblami zaraz. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 43 991

Mieszkanie
2 pokoje kuchnia, objęcie 500 zł.
Chociszewskiego 43 zdw 44 341

Czteropokojowe
słoneczne, przynależnościami I.
p. do 1.5. gospodarz, Dębicki,
Wiśniowa 79. zdw 44 277

Mieszkanie
3% pokójowe komfort z ogrodem
w Dębou wprost od gospodarza
zaraz do wynajęcia. Oferty Ku-
rjer Pozn. zdw 44 301. Po-
średnicy wykluczeni.

Mieszkanie
wielkoprężność 5 i 4 pokójowe Je-
życe, wszelkimi wygodami, 2 let-
ni czynsz zgóry zaraz do wynaj-
cia. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 273

Mieszkania
1—3 pokójowe meblami, bez —
Półwiejska 29, mieszkanie 6
zdw 44 362

4 pokoje
przynależnościami słoneczne wol-
ne od podatku ogródki zaraz.
Stan Sołacz Podolska 2, od 2—5
zdw 44 392

Pokój
z kuchnią w centrum wynajme.
Zieleski, Gen. Umińskiego 7a,
Włda. zdw 44 311

Mieszkanie
trzykondygnacyjne w Zabikowie wy-
najme tanio Zgłoszenia Gen. U-
mińskiego 7a Włda, Zieleski.
zdw 44 312

Pokój
kuchnia, czynsz na kwartał, Ła-
zarz, czteropokojowe komfortowe.
czynsz 70 zł korzystnie wynajme.
„Pawilon”, Marszałka Focha 15.
zdw 44 434

Pokój
z kuchnią od zaraz do wydzierża-
wienia. Gwiazdźca 9 przy Pa-
lacz, gospodarz. zdw 44 210

9 SZUKA MIESZK.

Placę
pokój z kuchnią, czynsz zgóry.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 42 217

3—4
pokójowego mieszkania łazienka,
centrum wprost od gospodarza za
miesięcznym czynszem poszukuje
pewny płatnik. Oferty Kurjer
Poznański zdw 42 920

Mieszkania
3—4 pokójowe najchętniej po-
bliżu centrum, szuka bankowiec
na etatowej posadzie płaciszynsz
naprzód Łaskawe oferty Kurjer
Poznański zdw 43 443

2—3
komfort czynsz zgóry wprost od
gospodarza. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 43 814

Poszukuje
2 pokoi kuchni wprost od gospo-
darza, czynsz według umowy. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 766

Puszczykowo
lub Puszczykowie, poszukuje
mieszkania 1—2 pokoi z kuchnią.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 939

Major
emeryt poszukuje 3—5 pokójowe-
go mieszkania śródmieściu 1/2
rocznym czynszem Oferty Ku-
rjer Pozn. zdw 44 007

2—3
z kuchnią poszukuje kupiec sa-
modzielny. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 44 006

Pokoju
kuchni poszukuje od gospodarza
zapace roczny czynsz zgóry. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 627

2—3
pokoi dzierżawa zgóry, centrum.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 431

Szukam
mieszkania dwupokojowego oko-
licy Śródk. Zgłoszenia Kurjer
Poznański zdw 43 856

Mieszkania
3—4 pokójowe poszukuje w
centrum dentysta. Oferty do Ku-
rjera Pozn. zdw 43 837

Szukam
3—4 pokójowego mieszkania w
obrzebie wielkiego Poznania,
możliwie z lożem przemysło-
wym lub z dużą jasną piwnicą
na tenże cel. Oferty do Kurjera
Poznańskiego zdw 43 893

Małżeństwo
bezdzielne poszukuje pokoju z
kuchnią, stała posada Oferty
Kurjer Pozn. zdw 43 952

Do Pp. gospodarzy
Uczelnie małżeństwo poszukuje
mieszkania od 1 do 3 pokójowego.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 931

Urzędnik
etatowy poszukuje pokoju z
kuchnią, dzierżawa zgóry. Of-
erty Kurjer Pozn. zdw 43 901

Sołacz
oficer poszukuje trzykondygnacyj-
nego mieszkania z przynależnościami
mil. Ewentl. czynsz zgóry. Of-
erty wyczerpujące Kurjer Pozn.
zdw 43 915

Mieszkania
4—5 pokójowego, tania dzierż-
awa, poszukuje solidny punktual-
ny płatnik, ewentualnie zamiana
na piękne 7 pokójowe. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 43 923

Mieszkania
4 pokoje komfort poszukuje po-
ważny reflektant. Zgłoszenia
Kurjer Pozn. zdw 5 112

2—3
komfortowe w okolicy śródmie-
ścia poszukuje bezdzienne mał-
żeństwo, czynsz 1/2 roku zgóry.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 5 123

Poszukuje
4—2 pokoi kuchni wprost od go-
spodarza. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 44 023

Czteropokojowe
komfortowe w okolicy śródmie-
ścia poszukuje na lekarza lekara
zaraz lub później. Regularne pla-
cenie czynszu zapewnione, ewentl.
opłata zgóry. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 44 144

Trzech
pokoi kuchni wygodami, bliżej
śródmieścia, poszukuje zaraz
wzgl. mają. Czynsz do 110 zł pół
roku zgóry wprost od gospodarza. —
Oferty Kurjer Pozn. zdw 5 139

Mieszkania
2 pokójowego poszukuje wprost
od gospodarza etatowy urzędnik
państwowy Oferty Kurjer Po-
znański zdw 2 860

2 wojskowych
poszukuje mieszkania po 2 pokoje
z kuchnią wprost od gospodarza,
o ile możliwość w jednym domu.
Okolica Łazarz ewentl. śródmie-
ście. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 422

Mieszkanie
2 pokójowe okolica Włda od go-
spodarza. Zgłoszenia: Kilińska-
goda 6, m. 7. zdw 43 997

Mieszkania
3—4 pokójowego kuchnia, możli-
wie śródmieście poszukuje współ-
właściciel wytwórni aparatów
dźwiękowych Oferty podaniem
warunków czynszu Kurjer Pozn.
zdw 44 280

Czteropokojowe
blisko centrum czynsz zgóry.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 368

Mieszkanie
dwóch pokoi kuchni poszukuje
wprost od gospodarza dzierżawa
rok zgóry. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 44 333

Poszukuje
2 pokoje i kuchnia w śródmieściu
wprost od gospodarza rok zgóry,
pośrednicy wykluczeni. Oferty
Kurjer Pozn. zdw 44 184

10 ZAMIANA MIESZKANIA

5-pokojowe
mieszkanie w Grudziądzu zamie-
nie na 2 pokójowe w Poznaniu.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 807

Zamienie
2 pokoje przynależnościami Ła-
zarz na 2—3. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 43 457

Skład
3 pokojami Toruniu (wolne) za-
mienie na 3—5 pokójowe Pozna-
niu. Antkowiak, Półwiejska 4.
zdw 45 820

Zamienie
trzy lub dwupokojowe w wili na
trzykondygnacyjne komfortowe tylko
śródmieściu. Szczegółowe poła-
nia do „Paw.” Al. Marcinowskie-
go 11, pod 1

Męski
elektryczność Krasieńskiego 8 c.
zdw 43 966

Słoneczny
jedno — dwuosobowy. Dąbrow-
skiego 25 a. m. 5. zdw 43 965

Pokój
Działyskich 8. mieszkanie 5. sło-
neczny zdw 43 960

Niekrepujący
garaz. Plac Nowomiejski 5. —
Lindnerowa. zdw 43 910

Pokój
dla pana Wierzbickiego 43. m. 3.
zdw 43 924

Jedno — dwuosobowy
elektryczność. Trzeciego Maja 3.
III. front. zdw 43 929

Pokoik
mały. Stroma 7. m. 5.
zdw 43 931

Trzyosobowy
Marcina 29. III., utrzymaniem
75 zł. zdw 43 932

Pokój
umeblowany frontowy. Koper-
nika 10 a. III. zdw 44 064

2 pokoje
duży ładnie umeblowany elektr.
łazienka pianino dla 1 lub 2 in-
teligentnych osób. drugi mniej-
szy. skromny Ratajczaka 11 a.
wejście 7. parter, lewo zdw 44 021

Słoneczny
ładny pokój. elektryka. łazienka
zaraz. Strzelecka 31. II. p. le-
wo. zdw 44 100

Małżeństwo
duży. słoneczny ewentl. używa-
niem kuchni. Półwiejska 28. I.
p. Giera. zdw 44 157

Dwuosobowy
plac Nowomiejski 10 b. m. 5. po-
ściel własna. zdw 44 168

Pokój
Focha 15 a. m. 3. zdw 44 170

Pokój
Matejki 55. II. lewo. zdw 44 051

Pokój
frontowy. elektryczność. Wielkie
Garbary 34. mieszkanie 12. zdw 44 125

Dwuosobowy
panom lub paniom Kopernika
6. II., mieszkanie 8. zdw 44 120

Pokój
Aleje Marcinkowskiego 20. podw.
prawo. II. tylny. zdw 44 072

Umeblowany
ul. Śniadeckich 11. m. 11.
zdw 44 089

Pokój
dwuosobowy utrzymaniem. Wały
Zygmunta Augusta 2. mieszkanie 8.
zdw 44 092

Skryta 14
III. lewo. słoneczny. elektrycz-
ność. wolny. zdw 44 094

Panienkom
Słowackiego 39. mieszkanie 10.
zdw 44 095

Pokój
dobrze umeblowany utrzymanie.
elektryczność 1—2 osób. św. Mar-
cin 66/67. m. 10. zdw 44 103

Pokój
panom. Długa 8. m. 9.
zdw 44 104

Inteligentnej
osobie. Ratajczaka 10. II.
zdw 44 108

Pokój
panu zaraz. Pocztowa 10. m. 7.
zdw 44 107

Pana
wspólny — Nowakowa Wielkie
Garbary 50. mieszkanie 38.
zdw 44 187

Pokój
centralne zaraz. Śniadeckich 20.
mieszkanie 3. zdw 44 188

Pokój
z klatki schodowej zaraz. Rataj-
czaka 31. mieszkanie 6. zdw 44 134

2 pokoje
duży i mały osobny wchód zaraz.
Wały Król. Jadwigi 5 a. mieszka-
nie 7. zdw 44 140

Dwie
panie skromny zaraz. Małe Gar-
bary 1 a. mieszkanie 14. zdw 44 147

2 pokoje
ładne frontowe. słoneczne. świa-
tło elektryczne. z używaniem ku-
chini. Bukowska 5. mieszkanie 8.
zdw 44 167

Niekrepujący
elektryczność. Wodna 8. m. 9.
rw 5133

Frontowy
Rzeczypospolitej 2. Chudzińska.
zdw 44 050

Małżeństwo
bezdzielnemu 2 panom zaraz.
Chwaliszewo 5. m. 5. zdw 44 077

Dwom
panom. Długa 4. m. 1.
zdw 44 209

Słowackiego
34. I. lewo. utrzymaniem. bez.
jw 2 852

Dwuosobowy
frontowy zaraz. Słowackiego 48.
II. prawo. jw 2 808

Dobrze
umeblowane dwa elektryczność.
telefon niekrepujący. św. Mar-
cin 5. m. 13. zdw 44 371

Pokój
Śniadeckich 9. m. 10.
zdw 44 207

Panience
wspólny pokój tania. Długa 11.
m. 18. podwórze. lewo. zdw 44 397

Zygmunta
Augusta 10 a. m. 9. zaraz wolny.
zdw 44 402

Niekrepujący
Kreta 6. mieszkanie 8.
zdw 44 420

Centrum
pokój telefon łazienka utrzymanie.
Aleje Marcinkowskiego 3 b.
I. p. zdw 44 367

Utrzymaniem
inteligent. Młyńska 15. I. m. 8.
zdw 44 287

Panom
utrzymaniem lub obiadem. —
Wrocławska 13. m. 11. zdw 44 375

Pokoik
skromnej. Kreta 6. m. 18.
zdw 44 386

Elegancki
utrzymaniem. Piekary 2. m. 4.
zdw 44 251

Ładny
pokój inteligentny osobom lub
małżeństwu utrzymaniem lub bez.
Łakowa 9. mieszkanie 10. zdw 44 230

Pokój
umeblowany niekrepujący zaraz.
Solacka 9. Kluczyk. zdw 42 619

Słoneczny
czysty dwu-jednosobowy Wały
Król. Jadwigi 2. mieszkanie 3.
zdw 44 317

Pokój
dobrze umeblowany. frontowy.
kształtujących. Babińskiego 7. I.
m. 2. zdw 44 464

Pokój
wynajme. Wybiekiego 3. Szal.
podwórzu parter. zdw 44 431

Dwuosobowy
i pokoik. Jeżycka 43. m. 7.
zdw 44 446

Pokój
frontowy dla 2 studentów. Śwaj-
carska 15. I. prawo. zdw 44 451

Ładny
niekrepujący. Graniczna 5. mie-
szkanie 9. zdw 44 453

Pokój
elektryczność. Jeżycka 41. m. 2.
zdw 44 454

Dwuosobowy
św. Marcina 14. m. 9.
zdw 44 190

Pokój
wynajme. Kopernika 8. m. 2.
zdw 44 193

Pokoik
Dąbrowskiego 64. m. 11.
zdw 44 192

Pokój
1—2 osobowy. elektr. 20 zł. Kar-
wowskiego 24. m. 11 (Łazarz).
zdw 44 152

Umeblowany
słoneczny. łazienka. utrzyma-
niem bez. Składowa 1. III. wej-
ście. m. 20. zdw 44 158

Klatki
dobrze umeblowany Górna Wil-
da 45. Pyka. zdw 44 197

Niekrepujący
klatka schodowa. Łakowa 19.
mieszkanie 3. zdw 44 215

Pokój
elegancki. Cieszkowskiego 8.
mieszkanie 9. zdw 44 216

Pokój
Ślusarska 2. m. 17. zdw 44 222

12 SZUKA POKOJU

Pokoiku
poszukuje 15 zł miesięcznie. Oferty
Kurjer Poznański zdw 43 845

Dwa
biurowe (ewentl. jeden) piętna-
stego. telefon połączony. Oferty
Kurjer Poznański zdw 43 332

Poszukuje
pokoju umeblowanego światła
elektryczne. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 43 949

Słonecznego
obszernego niekrepującego po-
koju ewentl. utrzymaniem poszu-
kuje kupiec. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 43 868

Pokoiku
skromnego śródmieściu do 25 zł
u starszej pani poszukuje piekarz.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 43 862

Pokoiku
skromnego panienka do 15.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 43 908

Małżeństwo
bezdzielne poszukuje umeblowa-
nego pokoju centrum. eleganckie-
go używalność kuchni. telefon.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 43 972

Pokoiku
niekrepującego szukam. Oferty
z cenzą do Kurjera Pozn. zdw 43 912

Umeblowanego
pokoju poszukuje samotny pan
(solidny kawaler) na czystą pra-
cownię (zegarmistrz) parter Mar-
szalka Focha lub ruchliwej ulicy
centrum. Łaskawe zgłoszenia Ku-
rjer Poznański zdw 44 139

1
lub 2 pokoje na biuro telefonem
ewentl. prąd zmienny poszukuje.
Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 172

Dwa
próżne pokoje oddzielne wejście
poszukuje samotny tylko centrum
Oferty Kurjer Poznański
zdw 44 061

Starszy
pan poszukuje pokoiku próżnego.
Oferty Kurjer Poznański
zdw 44 291/92

Dwa
umeblowane pokoje wraz używa-
niem lub osobną kuchnią. poszu-
kuje kulturalne małżeństwo. Zgło-
szenia Kurjer Pozn. zdw 44 194

13 LOKALE

Lokale
porestauracyjne frontowe parte-
rowe od gospodarza. Wroniecka
6/8 do wynajęcia. Wiadomość
portier. zdw 43 149

Skład
z 2 lub 3 pokojami kuchni nade-
jacy się na każde przedsiębior-
stwo w Czerwiniu w Ryńku wy-
dzierżawie. K. Szafranek. zegar-
mistrz Kościelna ul. Wrocławska
zdw 43 793

Ubikacje
na spokojne przedsiębiorstwo do
wynajęcia. Oferty Kurjer Pozn.
zdw 43 844

Ubikacje
na skład wraz z mieszkaniem 3
pokojowym z kuchnią i ogrodem
do wynajęcia za wypłaceniem rocz-
nej dzierżawy. Informacji udzie-
la administrator od godziny 16
do 18 przy ul. Chociszewskiego
27. mieszkanie 2 (Łazarz).
zdw 43 848

Lokal
magazynowy (składnica) w sute-
renie obszerny do wynajęcia od
1 maja baroko tania. Centrum
miasta w pobliżu ulicy Składowej
Ratajczaka Oferty do Kurje-
ra Poznańskiego zdw 43 852

Szukam
lokalu przemysłowego śródmieściu
ca 100—200 mtrkw z biurem na
cele chemiczne. Oferty Kurjer
Poznański zdw 43 894

Lokal
przemysłowo-handlowy. I. piętro.
podwórze. Wielka 18. wynajmie
administrator. Wielkie Garbary
21. mieszkanie 8. zdw 40 087

Ubikacje
fabryczne, obszerne. do wydzier-
żawienia. Zgłoszenia Kurjer Po-
znański zdw 43 961

Ubikacje
warsztatowe. suche parter. elek-
tryczność zaraz wolne. Zgłosze-
nia Kanakowa 13. m. 2.
rw 5124

Wydzierżawie
2 pokoje frontowe (suterena) od
zaraz. elektryczność woda. Gdzie.
wskaże Kurjer Poznański
zdw 44 056

Lokal handlowy
3 pokoje przynależności. Do-
minikańska 4. piwnicami dwiema
lub bez wynajmie gospodarz. —
zdw 44 182

Budynek podwórzowy
dwupiętrowy. w śródmieściu. na
parterze obszerne ubikacje war-
stwowate. ewentl. fabryczne. lub
magazyn. na I. piętrze biura na
drugim. mieszkanie jest od za-
raz w całości do wynajęcia dzie-
ciawa za rok zdy uumarkowa-
na. Wiadomość. telefon 66 60.
zdw 44 255

Poszukuje
jasnej warsztatowej ubikacji 40
zł. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 267

Mały
skład do wynajęcia. Oferty Ku-
rjer Poznański zdw 44 302

Ubikacje
nadające się na warsztaty kowal-
skie. ślusarskie i t. d. wydzier-
żawie zaraz przy ul. Kraszewskie-
go 28. m. 6. Zgłoszenia na
miejscu. jw 2365

Skład
z mieszkaniem najlepsze położe-
nie w Wągrowie wydzierżawia Kaj-
kowski. Poznań. Podolska 15.
zdw 44 235

Biuro
centrum. kompletnie urządzone.
telefon zaraz do wynajęcia. Of-
erty Kurjer Pozn. zdw 44 293

Poszukuje
ubikacji na pracownię tapicerską
zaraz. Oferty Kurjer Poznański
zdw 44 387

Dwa
duże pokoje frontowe dla lekarza
I. piętro. blisko sadu Okręgowego.
Adres Kurjer Poznański
zdw 44 463

Lokal
z mieszkaniem na restaurację lub
podobną na prowincji zaraz. —
Oferty Kurjer Poznański
nw 9630

Lokal
sklepowy nadający się na skład-
nice. do wynajęcia od gospodar-
za. Piekary 18. zdw 44 219

14 DZIERŻAWY

Garaże murowane
od zł 20.— miesięcznie
postój dla 2. — Garaże Pol-
nia Drużbackiej 2 przy Parku
Wilsona zdw 40 774

Składy
od gospodarza do wydzierżawie-
nia. Adres wskaże Kurjer Po-
znański zdw 44 240

Kłosk
w lesie goleciński wzdłużnie ter-
ren w lesie wydzierżawimy —
Oferty z podaniem ceny przesy-
łać Majetność Golecin. poczta
Poznań. zdw 43 781

Skład
i mieszkanie przy głównej ulicy.
nadający się na każdą branżę
wprost od gospodarza za niskim
czynszem do wydzierżawienia
Antoni Przybyłowski. Pakość. Św.
Jana 15. zdw 43 954

Wydzierżawie
dom 12 ubikacji. w którym się
znajduje dobrze zaprowadzony
skład kolonialny. 4 morgi roli. 1
morga laki duży ogród warzywny
zaraz do objęcia. Zgłoszenia Śie-
fan Tarzecki. Jarocin. zdw 43 866

Skład
kolonialny dobrze prosperujący
wraz mieszkaniem. wprost od go-
spodarza zaraz do wydzierżawie-
nia. Adres wskaże Kurjer Pozn.
zdw 44 033

Parcele
oraz gospodarstwa oddaje. Wia-
domości udziela W. Deja. Poznań
ul. Witkowska 21. zdw 44 238-9

Piekarnia
w pełnym biegu natychmiast do
wydzierżawienia. Informacji
udzieli Rybarczyk. Poznań. Ko-
lejowa 9. zdw 44 298

Odstąpię
pokój kuchnie wraz z kowalski
za roczną dzierżawę. gospodarz
Adres wskaże Kurjer Poznański
zdw 44 313

Piekarnia
skład mieszkaniowy pow. miasto.
centrum. natychmiast do objęcia.
Zgłoszenia Kurjer Poznański
zdw 44 319

Skład rzeźnicki
komplet z towarem. dobrze zapro-
wadzony w śródmieściu zaraz do
wynajęcia za 4 000 zł. Oferty
Kurjer Poznański zdw 44 450

Skład
z oknem wystawowym i mieszka-
niem na każde przedsiębiorstwo
na prowincji zaraz. Oferty Ku-
rjer Pozn. nw 9631

Wydzierżawie
piekarnię z domem. ogrodem. do
objęcia 3.500. Psuty Nakło. Ogro-
dowa. nw 9629

Willa
blisko Poznania trzy pokoje. ku-
chnia i weranda z ogródkiem do
wynajęcia zaraz. Dobra komu-
nikacja autobusowa i kolejowa. —
Oferty Kurjer Poznański
zdw 44 450

15 LETNISKA

„Młowodny“
Jeśli jesteś wyczerpany ner-
wowo i cierpisz fizycznie i psy-
chicznie — lecz się — jedynie
skutecznie sposobami natu-
ralnymi. Zakład przyrodolecz-
niczy „Młowodny“ lecz skutecznie
choroby wewnętrzne i nerwy wo-
dolecznictwem. zabiegami elek-
trycznymi. oraz kąpielami lecz-
niczymi. Cena ryczałtowa pobytu
i zabiegów leczniczych za 21 dni
250 zł. Pisz dziś jeszcze do Za-
kładu przyrodolecznictwa „Młowo-
dny“ poczta Oborniki. Wielko-
polska. — Idealne warunki dla
wypoczynku. d. 8119

Letnisko
lub uzdrowisko społeczne 18 km
od Poznania. dziesięć dużych ubi-
kacji. jezioro las. park. tennisa.
łódki. Informacje: Warszawa.
Złota 12. m. 7. zdw 43 801

Puszczykowsko
2 pokoje z kuchnią oraz pojedyn-
cze pokoje na letnisko. Adres
wskaże Wielkie Garbary 41 re-
stauracja. zdw 43 364

16 OSOBISTE

Tadziuku
czekam w ulubionej kawiarence
Półwiejska 17. Zosia.
zdw 43 679

Panią
złoty płaszcz. wczoraj przed
południem ul. Wielka przy Wiel-
kich Garbarach prosi obeeru-
jący pan o pare słoweczek do
Kurjera Pozn. zdw 44 166

Ostrzegam
przed kupnem listów mazalnych
na 400 dolarów. wartości 4 tysia-
ce. dwa tysiące złotych na na-
zwisko Czajka. Bank Zachodni
nawisane. Zegre. tom 5. karta
108 oraz wyroku na 5 tysięcy
złotych na nazwisko Kurt Rauh-
hut. Bojanowo. — miasto zdrż-
zostały mi skradzione. Konieczny.
Stary Rynek 43. rw 5 145

Za
wszelkie długi mego Wacława
Wolskiego nie odpowiadam.
Leonarda Wolska Staszica 7.
jw 2 861

Najdroższy
czemu chorujesz? miej spokój.
kocham bezgranicznie. Dada.
jw 2 856

17 PODZIĘKOWANIA

Urzednicy
Wielkopolskiego. Tow. Kółek
Rolniczych w Poznaniu zamiast
wienca na trumnie s. p. Prakse-
dy z Zarembov Minczykowskiej zło-
żyli na ubogich miasta Poznania
kwotę zł 25.— Za dar składamy
szczerze podziękowanie. Magistrat
VIII/I. zdw 44 466/6

21 ZGUBY

Osoba
która zabrała brązowy parasol.
wtorek Słońce 7 lewa 19 rząd.
jest poznana. Proszę zwrócić kasie
Słońca. nagroda. zdw 44 294/51

Dyrekcja
Krajowego Ubezpieczenia na Ży-
cie w Poznaniu podaje do wia-
domości publicznej że zaginęła po-
lisa życiowa nr. W 1912 wysta-
wiona na nazwisko Robert Van-
derauvera Posiadacza zaginione-
go polisy uprasza się o nadesła-
nie jej do Krajowego Ubezpiecze-
nia na Życie w Poznaniu. plac
Nowomiejski 8. Pw 11 925-13.88

22 ROZMAITE

Pluskwy
z zarodkami. wytepiam radykalnie
wydymieniami gazami trującymi.
Tępie szczyrny robactwo z powo-
dzeniem tania. Wawrzyniak (A-
micrus Następca) Rynek Łazar-
ski 4 mieszkanie 4. zdw 37 030

Płaszcz
damskie wykonuje solidnie tania.
Józef Domaszewski. Sew. Miel-
żyńskiego 22. zdw 42 046

Obiady
kresowe smaczne. Wały Zygmun-
ta Augusta 1. m. 8. (narożnik
Marcina) zdw 42 765

Obrazy oprawa obrazów
najtaniej w firmie Witold Le-
wowski Wrocławska 36.
Pw 11 785-12.92

Kapelusze
fasonuje przetrabia gustownie.
najnowsze fasony tania. Pół-
wiejska 27 Grudnia 6. podwórze.
I. piętro. zdw 43 577

Bilansista
wykonuje prace buchalteryjne.
bilanse lekcji buchalterji i

23 OŻENKI

Dla
mego brata kawalera, urzędnika prywatnego lat 34 bezagannego przeszłości posiadającego gotówkę 12 000 złotych poszukuje pani do lat 28, religijnej, posiadającej nieruchomość skład lub od powiednia gotówkę dla wspólnego dobra. Fotografia pożądana której zwrot nastąpi. Dyskrekcja zapewniona. Oferty Kurjer Poznański zdw 41 992

Kawaler
katolik (blisko czterdziestki) podobno nieprzebiegany, sympatyczny brunet, zaszczytne stanowisko samodzielne, posłubi materiałnie niezależną, ładnie zbudowaną chrześcijankę. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 784

Bardzo przystojna
ładna, kulturalna Poznańanka, blondynka lat 20, majetna, muzykalna, religijna i gospodarna z dobrej rodziny wydaje zamaż z czlowieka stalego charakteru, zdrowego na wyższym stanowisku lekarza mającego pierwszeństwo. Łaskawe zgłoszenia o ile możności z fotografią, która się pod słowem honoru zwraca. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 770

Panienska
starsza krawcowa wyjdzie zamaż także za wdowca. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 832

Student
medycyny na ukończeniu pragnie zapoznać zamaż panienską która dopomoże do ukończenia studiów. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 741

Cudzoziemiec
wesoly przystojny bruneczek szuka wśród pięknych Poznańanek złotego serduszka w celu matrymonialnym. Oferty upraszam do Kurjera Poznańskiego zdw 43 722

Inteligentny
mężczyzna, lat 28 (biedny) pragnie rychło się ożenić. Łaskawe zgłoszenia pod zdw 43 948 Kurjer Poznański.

Kawaler
lat 27, mech. szofer, przystojny, ożeni się z panią, która mu wyrobi jakąkolwiek posadę, rzecz traktuje honorowo. Łask. zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 969

Starszego
wytowanego pana — także rozbitka życiowego — pozna sympatyczną, postawną, gospodyni zawolana, czuła i wierna towarzyszką. Własna mieszkanie, kilka tysięcy ułokowanych. Cel matrymonialny. Szczegółowe zgłoszenia do Kurjera Pozn zdw 43 900

Lekarz
młody, przystojny szuka żony, zgrabnej, ładnej, milej, muzykalnej. Posag obciety. Wy-czerpujące oferty koniecznie z fotografią skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 43 914

Inteligentna
młoda, panienska pragnie wyjsc zamaż. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 917

Kawaler
urzędnik na posadzie, przystojny, posiadający 22 000 w gotówce i posiadłość wartości 30 000 pozna panne lub wdówkę do lat 30, posiadającą majątek skład lub 800 morg lub lepszą kamienicę. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 928

Handlowiec
lat 27, rzemioło - kat., pozna w celu matrymonialnym panią inteligentną, miłą, przydatną, materialnie niezależną, której jedyny cel jest szczęście małżeńskie. Łaskawe oferty pod 600 do Ekspozytury Kurjera Poznańskiego w Gdyni. nw 9 608

Który
emeryt posłubi starszą wdowę, mieszkaniem, gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 091

Młody
kupiec z krakowskiej rodziny patryjuszowskiej posłubi córkę kupca poznańskiego. Zawodowo pośredniczy w wykużeni. Zgłoszenia Kraków, poste - restante Jan Sewer. zdw 44 322

Kawaler
kupiec, lat 35, dobrej rodziny z gotówką 2 500 zł pozna panią z własnym składem lub gotówką. — Cel matrymonialny. Oferty Kurjer Pozn zdw 44 231

Kawaler
lat 28, kupiec kolonjalista, na stalej posadzie, pozna panne w stosownym wieku, celem ożenku. Majątek dla wspólnego dobra pożądan. Wyczerpujące oferty Kurjer Pozn. zdw 43 682-3

Panna
zgrabna, pogodna oszczędna, właścicielka kamienicy wyjdzie za poważnego pana powyżej lat 35. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 803/9

Córka
gospodarska blisko Poznańa — wysoka blondynka miła, gospodarna pragnie wyjść zamaż. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 43 812/3

„Przyszłość“
Biuro matrymonialne odpowiednio partie dla pań i panów. Poznań. Pamiętówce 9. zdw 44 162-3

Kupiec
kawaler lat 28 przystojny wysoki, zdrowy, brunet na stalej posadzie w Poznaniu, posiadający 6 tysięcy. Z braku znajomości pragnie zapoznać panne przystojną, do dobrego domu do lat 24 z odpowiednim majątkiem. Cel matrymonialny. Oferty proszę skierować z fotografią, która się zwraca do Kurjera Poznańskiego zdw 44 189

Przemysłowiec
lat 28, przystojny, współwłaściciel wielkiego przedsiębiorstwa, pozna miła, dobra towarzyszkę życia z większym majątkiem. — Posrednictwo rodziny mile widziane. Zgłoszenia z fotografią do Kurjera Pozn zdw 44 351

Kawaler
przystojny, lat 30 posłubi panią, posiadającą gotówkę od 2 000. Szczegółowe oferty Kurjer Pozn. zdw 44 286

Smutno
mi i teskno, szukam bratniej duszy, by dzień powszedni miłością osłodzić. Kawaler kupiec samodzielny, lat 41, brunet, cel matrymonialny. Łaskawe wyczerpujące zgłoszenia, możliwie z fotografią, która się zwraca Kurjer Poznański zdw 44 400

Która
pani posiadająca gotówkę, realność, ma szczerze zamiary rychło wyjść zamaż za dobrego, szlachetnego przystojnego wykształconego męczyzny, raczy oferty złożyć Kurjer Poznański zdw 44 342

24 NAUKA
R. de Brugiére
lektor U. P. udziela lekcji języka francuskiego. Ul. Matejki 59, mieszkanie 8. zdw 41 769

Kursy
stenografii, pisanja maszyną, księgowości rozpoczynam 4 kwietnia Tyran-Zaworska, Strzelecka 33. Słabym bezpłatna, pomoca. zdw 41 421

Szkoła tańców
Baletmistrza Szczurka
Dom Rzemieślniczy Ratajczaka. zdw 42 808

żeńskie Kursy Techniczne
Poznań, Kraszewskiego 17, m. 13 Pw 11 869-54.222

Kursy
stenografii, pisanja na maszynie rozpoczynam 5 kwietnia. Kantaka 1. II. pietro. zdw 40 415

Kto
przygotuje do matury i rezy zgłoszenia. Specjalność łacina cena Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 42 842

Student
U. P. rutynowany korepetytor udziela lekcji z zakresu gimnazjum łacina, francuskie, niemieckie. Tanie, także na wies. Oferty pod 43 766 do Kurjera Poznańskiego.

Française
donne lecons. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 816

Francuskiego
1 zł udziela nauczyciela rutynowanego. Spokojna 27, m. 4. II. zdw 43 775

Tańców wycza bezkonkurencyjnie
Szczurkówna
Rzeczypospolitej 9 I. pietro. zdw 43 771

Francuski
konwersacja. Przygotowanie matury (Dyplom paryski). Plac Nowomiejski 6a, parter. zdw 43 871

Student
udzieli lekcji cena konkurencyjna. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 43 865

Niemieckiego
lekci i konwersacji
udziela akademicki niemiecki. — Oferty Kurjer Poznański zdw 43 975

Kto
udzieli lekcji polskiego z podaniem warunków. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 916

Filet
kurs 10 zł. św. Marcja 64, m. 21. zdw 44 067

Kursy
księgowości, stenografii, rachunków, pisanja maszyną rozpoczynam 6 kwietnia. Kromczyńska, Ogrodowa 16, II. zdw 44 027

Kto
z polonistów wydoskonali w języku polskim. Warunki Kurjer Poznański zdw 44 040

Stenografji
korespondencji księgowości, maszynę wyczymy 3 miesiącach. Wyczerpujące polecam na posady Postep Plac Saniejszyński 2a. zdw 42 869/70

Szkoła tańców
Mikołajczak - Kłedecka
Pocztowa 29. — Nowy kurs 5 kwietnia. Cena 10 zł. Lekcje prywatne każdego czasu. Pw 11 901/2-13.46

Kursy
księgowości stenografii, arytmetyki handlowej, pisanja maszyną rozpoczynam 6 kwietnia. Kromczyńska, Ogrodowa 16, II. zdw 43 124/5

Niemieckiego
udziela inteligentna Niemka. — Oferty Kurjer Pozn. jw 2 862

Magister
rutynowany, korepetytor, udziela korepetycji z matematyki i fizyki, zakres starszych klas gimnazjum; wynagrodzenie bardzo skromne. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 398

Angielka
wycywa gruntownie tania. Ratajczaka 11a, m. 117, wejście 8. zdw 44 390

Korepetytorke
dzielna na klasie V gimn. potrzebuje. Adres Kurjer Pozn. zdw 44 412

Języki obce
francuski, angielski, niemiecki opanujesz szybko znakomitą metodą. Rozpoczecie nowych kursów 11 kwietnia. Zgłoszenia wieczorem Szkoła Języków, Skarbowa 5. II. p. zdw 44 154

25 MUZYKA
Orkiestry
na zabawy, wieczorki poleca Jankowski. Pl. Wolności 17. zdw 41 232

Udzielam
sumiennie, gruntownie lekcji gry skrzypcowej słynna metoda prof. Scevcika. W krótkim czasie znaczne postępy. Warunki niskie. Zgłoszenia Reja 2, m. 11. zdw 42 633

Kontrabasista
z rutyna symfoniczna wolny. Warunki najskromniejsze, chętnie wyjadę. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 968

Obój
pierwszorzędny (Mollenhauera) sprzedam Piotra Wawrzyniaka 16, m. 25. zdw 44 097

Duet
trio męskie, damskie prowincje potrzebne. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 113

Nauczyciel
muzyki udziela lekcji skrzypiec 3.— miesięcznie. 2 razy tygodniowo. Dąbrowskiego 35/37, mieszkanie 26. zdw 44 135

Śpiewu solowego
i gry fortepianowej udzielam łatwą i dobrą metodą bardzo przystępną. St. Ziemięwicz, Stroma 26, mieszkanie 11. zdw 44 137

Lekcji
gry na skrzypcach udziela tania poza domem uczeń Konserwatorium. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 145

Szkoła Muzyczna
Chopina w Poznaniu, prawa publiczności przyjmują każdego czasu uczniów początkujących — zaawansowanych. Dzieci Urzędników Państwowych mają naukę bezpłatnie (zwrot czesnego rozp. Prez. Rady Ministrów). Kancelaria Szkoły 27 Grudnia 19. zdw 44 269/70

Duet
(pianistka i skrzypek) od zaraz potrzebni. Dąbrowskiego 34. jw 2 854

Pianista
rutynowany (Akordeon, repertuar) wolny Oferty pod 710 Ekspozytura Kurjera Poznańskiego. Gdynia. nw 9 618

26 ROZFYWKA
Kino Wilsona
Łazarz, Grzesznica bez Grzechu, James Hall. zdw 43 905

Kino „Aurora“
Piraci Panamscy. zdw 44 237

Kino „Muza“
Baśń Miłości. zdw 44 435

27 SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Żelazniak
długoletnia praktyka pierwszorzędne polecenia szuka odpowiedniego stanowiska kierownika — kalkulatora Oferty Kurjer Poznański zdw 89 408

Ogrodnik - szofer
lat 30 z 15-letnią praktyką ogrodniczą, ukończonymi kursami szoferскими i praktyką poszukiuje stalej posady od 1—4 br. Obecnie na poważnym stanowisku ogrodnika. Łaskawe zgłoszenia: Wróblewski, ogrodnik, Winnagóra, powiat Środa. zdw 42 154

Kupiec
z praktyką księgowości ekspedycji, cla i sądowictwa poszukuje posady w biurze lub podróży branza obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdw 42 228

Leśnik
kawaler, z ukończoną szkołą wydziałową, szkołą leśniczą oraz praktyką w lasach państwowych poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 309

Absolwent
szkoły rolniczej z bardzo dobrym wynikiem i praktyką gospodarczą lat 24 kawaler szuka posady zaraz lub później za skromnym wynagrodzeniem Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 706

Dziewczyna
lubiaca dzieci szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 225

Krawiec
damski i męski poleca się w dom. Zamówienia pod adres: St. Kowakowyk Poznań, Karwowskiego 24 III. zdw 43 849

Panienci
z prowincji ośkołowiek z szcieniem, znające także język niemiecki, poszukują posady w lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 390

Biurowa - maszynistka
półsierota poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 836

Czeladnik
krawiecki, młodysz akurtny na miarowe prace, poszukuje posady za małym wynagrodzeniem zaraz lub później Oferty Kurjer Poznański zdw 43 887

Pracznka
czysto piorąca, św. Marcin 46, m. 10. zdw 44 025

Agronom prawnik
pięćdziesięcioletni samotny przyjmie posadę za utrzymanie. Za rok odbiera dziesięćdziesiąt tysięcy. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 769

Posługaczka
młodsza, dobrze świadcząca posadę posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 835

Z wyższem
wykształceniem panna poszukuje lekcji lub jakiejś pracy biurowej w godzinach popołudniowych zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 881

Panienska
poszukuje zaraz posady do dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 830

Pielęgniarka-masazystka
szuka posady do chorej osoby lub niemowlęcia, miejscowości obojętne. Także do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 826

Osoba
inteligentna, dobre świadectwa, szyćce robotki zajmie się wychowaniem dzieci, także gdzie brak matki — zamaż samotnej osoby. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 802

Panienska
lat 19, biedna szuka posady do dzieci lub lekkich prac domowych, najchętniej na wyjazd. — Oferty Kurjer Poznański zdw 43 783

Młoda
panienka poszukuje posady u samotnego pana lub do 2 osób, z gotowaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 780

Panienska
inteligentna lat 20, szuka posady do wszelkich prac domowych u samotnej osoby. — Wymagania skromne Oferty Kurjer Poznański zdw 43 777

Dziewczyna
uczciwa szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 011

Higienistka
solidna poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdw 42 670

Panna
znająca dokładnie krawiecczyznę męską i damską, gempowe dziurki poszukuje jakiegokolwiek posady Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 761

Służący
kawaler, lat 26, z 7 letnią praktyką poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe oferty do Kurjera Pozn. zdw 43 560

Książkowa bilansistka
samodzielną 11 lat praktyki w handlu i przemyśle, biegła maszynistka polsko niemiecka, znajomość wszelkich prac biurowych, poszukuje posady. Łaskawe oferty pod zdw 43 768 do Kurjera Poznańskiego

Korespondentka tłumaczka
doskonała znajomość języka francuskiego (także angielski niemiecki), przyjmie posadę za 90 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 647

Bilansista
długoletnia praktyka, poszukuje posady, zakłada, reguluje księgi Oferty Kurjer Poznański zdw 43 017

Rysownik
techniczny poszukuje posady Dobre świadectwa praktyka w najnowszych konstrukcjach. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 815

Inteligentna
pani poszukuje posady biurowej. Pisze na maszynie zna stenografię. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 43 479

Biuralistka
z 5 letnią praktyką piszącą biegle na maszynie obecnie jako kasjerka zmienia chętnie posadę. — Oferty Kurjer Poznański zdw 43 626

Mleczarza
posadę przyjmie do wiekszego majątku do przerobki mleka na ser i masło. Za kauce oddam maszynę. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 860

Agronom
wplomawany lat 32, szuka posady od 1 lipca lub 1 października. Referencje pierwszorzędne. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 43 295

Korespondentka stenotypistka
młoda, energiczna, studja, perfek polski, francuski niemiecki, angielski 3-letnia praktyka biurowa, szuka posady sekretarki, nauczycielki, towarzyski. Miejscowości obojętne. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 352

Aptekarska
siła pomocnicza żeńska z 8-letnią praktyką dobrze polecona, — wszechstronnie obeznana, taksuje biegle recepty poszukuje za skromnym wynagrodzeniem posady od 15. 4. 32. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 808

Sumienna
posługaczka z dobrzymi świadectwami poszukuje pracy. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 804

Krawcowa
mistrzini poszukuje posady, może wyjechać Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 449

Stenotypistka
maszynistka początkująca szuka posady zaraz, skromnym wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 43 719

Krawcowa
poza dom. Bóznicza 16, m. 16. zdw 44 213

Inteligentna
panienka zaopiekuje się dziećmi pomoże w nauce, godziny popołudniowe, niskie wynagrodzenie wzgl. wyżywienie. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 274

Stenotypistka
z praktyką, dobre świadectwo, znająca wszelkie prace biurowe poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 296

Dziewczyna
do wszystkiego uczciwa, cośkolwiek gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 410

Panna
młoda lubiąca dzieci poszukuje posady bony na wsi. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 44 877

Uczciwa
z samodzielnem gotowaniem poszukuje posady z dniem 15 kwietnia u mniejszej rodziny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 44 380

Uczeń
rzeźnicki poszukuje pracy za małym wynagrodzeniem na egzamin czeka. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 44 352

Pracznka
dobrze poleciona szuka prania, 4 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 229

Krawcowa
szuka posady do szyćcia i przeróbek. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 333

Zawodowy kupiec
(oficer rezerwy) własny samochód, poszukuje zastępcy. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 307

Krawcowa
pierwszorzędna poleca się w dom. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 309

Gospodyni
młoda, umiejąca dobrze gotować zna si ena wszelkich zaprawach i chowie drobiu, poszukuje posady do dużego dworu. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 468

Szuka posady
dziewcze do dziecka i lekkich prac domowych. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 44 461

Dziewczyna
prowincji do wszystkiego. Średniem gotowaniem, poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 462

Osoba
młoda inteligentna poszukuje posady do prowadzenia domu samodzielnego lub wyreczy pania domu. Posiada wieloletnią praktykę obeznana z ogrodnictwem, niwerszorzędne referencje. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 44 449

Posługaczka
uczciwa czysta szuka posługi przed południem zaraz lub 15. 5. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 155

Dzielna
pończoszarka i trykotarka poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 44 201

Zi 70 pensji
maszynistka polsko - niemiecka szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 015

Dziewczyna
poszukuje posady jako pokojowa lub do dzieci, najchętniej na wies. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 946

Panna
znająca szyćcie, gotowanie poszukuje posady pokojowej lub do wszystkiego od 15. 4. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 858

Bezrobotna
poszukuje posługi gotowaniem lub bez. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 046

Dziewczyna
uczciwa, dobrze gotowaniem poszukuje posady do wszystkiego 15. 4. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 44 076

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub od 15 kwietnia. Oferty Kurjer Pozn. zdw 44 073

Młodsza
dziewczyna poszukuje posługi całodzienniej z praniem, 20 zł miesięcznie. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 146

Sekretarz adwokacki
i notarialny, z 12 letm praktyką, z dobrzymi świad., uczciwy i pracowity, władaj. językiem polskim i niemieckim, poszukuje zaraz odpowiedniej posady lub też w przedsięb. handl. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 44 325

Żelazniak - kszązkowy
gruntowna znajomość branzы żelaza, części rolniczych, artykułów technicznych oraz księgowości, język polski, niemiecki poszukuje natychmiast posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 379

Krawcowa
mistrzini poszukuje posady, może wyjechać Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 449

Stenotypistka
maszynistka początkująca szuka posady zaraz, skromnym wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 43 719

Panienska
która była i rok w seminarjum nauczycielskiem i pół roku w szkole Handlowej pragnie posadę w biurze jako uczennica za 40 zł miesięcznie. Oferty Kurjer Pozn. zdw

KURSY

stenografii, pisanie maszyną, kserografii kwartalnie i półrocznie rozpoczyna 4 kwietnia. L. Tyran-Zaworska, ul. Strzelecka 33.

zw 14 073

Prośba

bona, której mąż jest od dłuższego czasu bez pracy, ma drobne dzieci, prosi łaskawych panów chlebodawców o pracę dla męża, z wdzięczności za to będzie pracować cały rok. Rodzina nawskroś rzetelna uczciwa i pracowita. — Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 44 246

Pracznia

uczciwa, czysta, szuka prania. — Lampasak, Wodna 27, w p.w. parter, rw 5 144

Pomocnik

piekarski szuka miejsca na praktykę za cukiernika. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 906/7

Szofer

znający się na wszelkiej pracy instalatorskiej, trzeźwy, pracowity oraz dzielny kierowca z dobrymi świadectwami i poleceniami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 8415

Blawatnik

po wruczeniu, dzielny sprzedawca, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 169

Wychowawczyni

starsza religijna, inteligentna praktyczna, dobrą świadectwami poszukuje posady do dzieci, wyrażenia pani. Zna szyć i gospodarstwo domowe. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 44 102

Młodzieniec

lat 27, inteligentny, sumienny, uczciwy, dobrej rodziny, średnie wykształcenie poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 44 112

TEATRY

Teatr Polski: Dziś — Godz. 10 „Kapitan z Köpenicku”.

Godz. 20 — „Sprawa honorowa”.

Niedziela, 3. 4. — Godz. 15: „Hiszpańska muła”.

Godz. 20: „Sprawa honorowa”.

Poniedziałek, 4. 4. — „Roméo i Julia”.

Teatr Nowy: Dziś — „Żywa maska”. Występ gościnny Junoszy-Stępowskiego.

Niedziela, 3. 4. Godz. 3.30 po pol. — „Ośma żona Sinobrodęgo”. Występ Junoszy-Stępowskiego.

Godz. 8 wiecz. — „Żywa maska”. Występ gościnny Junoszy-Stępowskiego.

Poniedziałek, 4. 4. — „Żywa maska”. Występ Stępowskiego.

Teatr Narodowy (ul. Fr. Ratajczaka 21).

Niedziela, 3. 4. — Godz. 17: „Potop” po raz ostatni.

Godz. 20: „Pan Wołodyjowski”.

Bilety wcześniej nabyć można w cenie od 50 groszy do 1,50 zł (miejsca numerowane) w firmie A. Szejbrowski, ul. Gwarna 20, a w niedzielę o godz. 10—20 przy kasie w Teatrze Narodowym, Fr. Ratajczaka 21.

Teatr Wielki: Dziś — „Królowa Kina”.

Niedziela, 3. 4. — O godzinie 3 po pol. „Rozwódka”.

Ceny zniżone.

O godz. 8 wiecz. „Królowa Kina”. Ceny miejsc od 0,50 do 4,50.

DZISIAJ W KINIE

Aurora: „Piraci Panamscy”.

Apollo: „Czarujący chłopiec”.

Colosseum: I. „Al Capone, bohater podziemi”. II. „Pod czarną banderą”.

Corso: „Maciste Imperator”.

Metropolis: „Bezimienni bohaterowie”.

Muza: „Baśń miłości”.

Odeon: „Tragedja Kochanków”.

Orzeł: „Ogień”.

Roxi: „Księżniczka Trubula”.

Słońce: „Aniolowie Piekła”.

Sfinks: „Scaramouche — Ramon Navarro”.

Tecza: „Dynamit”.

Uśmiech: „Król Królów”.

Wilsona: „Grzesznica bez grzechu”.

Krawcowa

na garderobę dla dzieci pierwszorzędna siła potrzebna w dom. Kraszewskiego 11 mieszkanie 11. zdw 44 424

Apteka

św. Łazarza Strusia 9, przyjmie zaraz magistra nowego typu lub asystenta z egzaminem wojewódzkim. zdw 44 821

Za

udzielenie pożyczki 2—3 000 zł pod zastaw dom. posady za 180 do 200 mies. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 785

Młodszego

pracownika technicznego wyszkolonego do laboratorium fabrycznego poszukuje się. Znajomość języka francuskiego, niemieckiego wymagana. Zgłoszenia Środka Akcyjna „Stomil” Poznań, Wodna 14. zdw 43 779

Potrzebna

służąca czysta, praniem gotowaniem. Mickiewicza 7 I. piętro. zdw 43 778

Uczennice

do szycia i kroju na rok przyszły. Wróblewska Matejki 52. zdw 43 759

Drogerzysta

młodszy podróżujący inteligentny wymowny dobre referencje z podaniem pretensji od zaraz poszukiwany. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 799

Kucharki

dziennej współpracownicy 2—3 tysiące poszukuje na Hel. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 803

Służąca

do restauracji z gotowaniem i do wszystkiego. Michałski Dąbrowskiego 39. zdw 43 828

Kursy stenografii

pisania na maszynach rozpoczynam z dniem 5 kwietnia zw 14060 Kantaka 1, II p.

Chłopcy

do sprzedawania gazet potrzebni. Zgłoszenia poniedziałek ósma rano. Stanisławski, Piekary 20-21. zdw 44 142-3

Bufetowa samodzielna

do restauracji, kaucja 500 zł. — Zgłoszenia Okazja. Poznań — Most Dworcowy. zdw 43 850

Karmelkarka

biegła w wyrobie cukierków potrzebna. Zgłoszenia z referencjami. Skład spożywczy Kozia 3. zdw 43 942

Marszantka

samodzielna potrzebna zaraz. — Wróblewska 6. skład kapeluszy damskich zdw 44 202

Uczennice

roczne Salon Mód „Jeanette”. Poczta 30. m. 23 zdw 44 204

Ekspedjentka

kaucja potrzebna. Kraszewskiego 11. skład 7. zdw 44 151

Służąca

uczciwa, samodzielnie gotowaniem potrzebna zaraz. Wielka 10. skład torebek, wieczorem św. Marcin 3. mieszkanie 8. zdw 44 217

Służąca

potrzebna czysta do pokoi. — Lissowska. Poczta 23. zdw 44 264

Student

polonista natychmiast potrzebny. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego rw 5 132

Młodsza

dziewczyna do wszystkiego od zaraz. Michałska Wróblewska 3. rzeźnictwo rw 5 134

Krawcowa

w dom zaraz. Stranzowa. św. Czesława 19. IV. od 5—6. zdw 43 922

Uczeń

z zamiłowaniem do malarstwa. Zbąski. Piekary 19. zdw 44 115

Szofera

przyjmie od zaraz za udzieleniem pożyczki 300 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 281

Marszantka

potrzebna. I. Urbanowicz. Kanałowa 18. zdw 44 290

Służąca

zaraz potrzebna do wszystkiego. Marszałka Focha 225 zdw 44 206

Potrzebna

bufetowa na rachunek portier. szatnia w dzierżawie i kelnerzy do pierwszorzędnego lokalu. Wiadomość K zia 23 śniadania Kowalski zdw 44 338

Róże krzakowe

12 sztuk słiczne odmiany z nazwiskiem i wykazem uprawy. 2 wielokwiatowe róże miesieczne jak i 10 wielokwiatowych cebul „Gla diole” z 15—wzrostem opłaty pocztowej i opakowania wysła za zaliczką. nw 3 472-3 P. KAHN, Szkoła Róż. Leszno (Wlkp.)

Krawca

rzutkiego poszukuje możliwie własną maszyną. Tygodniówka 25. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 394

Ekspedjentka

sympatyczna biegła może się zająć z fotografii. Wielkopolski Skład Delikatessów Gdynia, ul. Portowa 45. nw 9 619

Ekspedjentki

z branży kapeluszy damskich z dobrymi świadectwami poszukiwane zaraz. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 44 019

F. Woźniak, Poznań

ul. Kramarska 16

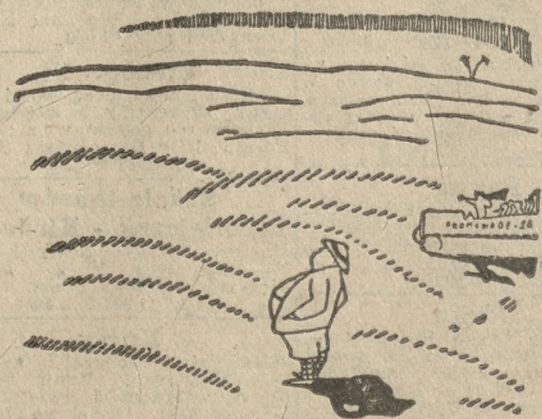
poleca w największym wyborze

Nowości Wiosenne

na suknie, kostiumy i płaszcze damskie oraz na ubrania i płaszcze męskie. Pw 11 796 13.34

Gotowe Płaszcze Damskie

modne kurtki futrzane i lisy Ceny bardzo przystępne.

Humor zagraniczny**Rozczarowany podróżnik.**

— Taka pustynia, to rzecz bardzo ciekawa. Wyobrażam sobie jednak, że będzie to rzecz znacznie większa. (Ric et Rac, Paryż). S. F.

Wiadomości Sportowe

Kurjera Poznańskiego

rozpoczną wychodzić od poniedziałku, 4 kwietnia 1932 roku, następnie co poniedziałek rano o godz. 7. „Wiadomości Sportowe” informują o wynikach rozgrywek sportowych w kraju i zagranicą. Do nabycia w ekspedycji centralnej, św. Marcin 70 i w wszystkich filjach oraz u kolporterów ulicznych.

Cena egzemplarza 10 groszy.

Zdolna

krawcowa, która może zająć się gospodarstwem, poszukuje pracy we dworze. Była już we dworze. Oferty pod „Łódzianka” do biura ogłoszeń „Promień”. Łódź, Piotrkowska 81. nw 9 606

Sierota

poszukuje posady cośkolwiek gotowaniem za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 062

Gospodyni

szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 088

Dziewczynka

16 letnia poszukuje posady do jednego dziecka zaraz lub 15. 4. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 093

Panna

inteligentna 40 lat poszukuje posady zarządczyni lub wyreczycełki. Zna doskonale szyć, gotowanie i wszelkie prace domowe najchętniej na wieś lub prośbę. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 44 101

Uczennice

krawieczyny od zaraz. Gwarna 10 m. 9. zdw 44 369

Krawcowej

krojożny, praktyczna poszukuje salon. Oferty Kurjer Pozn. jw 2866

400,—

do 500 zł ubocznego zarobku miesięcznego. bez narażenia godności stanu znajduje osoby mające szerokie koła znajomości. Wiadomości fachowe zbyszczne. Zgłoszenia „Gozakred”. Lwów, Wąłowa 11. Pw 11 930-72.11

Uczennice

z ukończoną szkołą handlową potrzebne zaraz. Zgłoszenia osobiste każdego czasu z przedłożeniem świadectw szkolnych. Magazyn obuwia, Stefan Talaja Stary Rynek 95/97. zdw 44 268

Filet

gruntownie wyuczam. Opłata 10. haftów ręcznych robót włózkowych wyuczam, miesięcznie 6. — Sosnińska, Matejki 57 parter lewo telefon 62-70. zdw 4 378

Kursy handlowe Tadeusza Preissa

w Poznaniu, ul. Franciszka Ratajczaka nr. 29

Nauka rozpoczyna się z początkiem każdego kwartału. Tygodniowo 30 lekcji.

Nowe kursy 2-go kwietnia 1932 roku.

Wpisy o godz. 9—1 i od 3—6. Prospekty na zadanie

Posługaczka

poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 179

Krawcowa

domowa, rutynowana szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 110

Młoda

inteligentna Niemka (nauczycielka) przyjmie posadę w polskiej rodzinie do pomocy dzieciom w nauce języka niemieckiego za utrzymanie i kieszonkowe. Przed południem pomoże w pracy domowej. Poznań ma pierwszeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 070

Pokojuowa

z dobrymi świadectwami znająca szyć i prasowanie sztywnej bielizny poszukuje posady, najchętniej zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 927

Dziewczyna

uczciwa z prowincji, dobrze poleca umiejąca gotować, pościel własną szuka posady i maja. — Oferty Kurjer Poznański zdw 43 970

Ogrodnik

kawaler poszukuje posady z kaucją. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 453

28 WOLNE MIEJSCA**Dziewczę**

do dzieci i prac domowych. Górna Wilsa 22. m. 20. zdw 44 315

Poszukujemy

energicznych przedstawicieli na poszczególne miasta Warszawską Fabryka Zarówek, Warszawa, Nowy Świat 59. nw 9026

Posługaczka

potrzebna zaraz. Romana Szymanieckiego 1 parter, prawy. zdw 44 030

Uczeń

do składu żelaza i narzędzi. Zgłoszenia: J. Chelmiński, Półwiejska 41. zdw 43 963/4

Potrzebna

dziewczyna lat 14 jako przychodnia na pół dnia. Jeżycka 42. zdw 43 978

Wysoka prowizja

Do sprzedaży artykułu pierwszej potrzeby poszukiwane panie. — Skromna kaucja wymagana. Kozia 21. podwórko 11. zdw 43 877

Ekspedjentka

z branży może się zgłosić od 1. 4. Adam Wujec, mistrz rzeźnicki, Kraszewskiego 7. jw 2 857

Osoba

do usługi chorej potrzebna. Kraszewskiego 11. skład 6. jw 2 853

Dziewczyna

dobrem gotowaniem 2 osoby potrzebna. Patrona Jackowskiego 25. mieszkanie 10. zdw 44 485

Służąca

najchętniej ze wsi do wszystkiego potrzebna od zaraz. Św. Marcin 55. w podwórzu, 12. zdw 43 819

Służąca

do wszystkiego potrzebna. Kistowski, Kraszewskiego 2. m. 7. zdw 44 236

Uczennice

do szycia zaraz potrzebne. św. Marcin 32. II. p. lewo. zdw 44 243

Służąca

do wszystkich prac z gotowaniem potrzebna zaraz. Wielkie Garbary 21. mieszkanie 5. rw 5 140

Chłopiec

starszy własnym rowerem potrzebny. Tygodniowo 12 św. Marcin 27. mieszkanie 9. zdw 44 395

Krawcowa

krojożny samodzielna z maszyną potrzebna jako współpracownica. Wąłowa Zygmunta Augusta 4. mieszkanie 9. zdw 44 406

Stebnerka

potrzebna. Galbut. Golebia. zdw 44 432

Dziewczyna

młodsza sympatyczna, czysta do prac domowych potrzebna zaraz do Czumina. Zgłoszenia z podaniem pensji, wieku odpisu świadectw Kurjer Poznański zdw 42 864

Dziewczyna

młodsza do prac domowych zaraz 10 zł i wszystko wolne. Adres Kurjer Poznański zdw 44 156

Agenci

do sprzedaży narzędzi rolniczych poszukiwani. Zgłoszenia Kosiarski. Lwów, Żółkiewska 101. Oddział P. nw 9 607

Książkowy (a)

młodszy który zna książkowość amerykańską i bilansowanie oraz pisanie na maszynie potrzebny od zaraz do Poznania. Pensja 100 do 150 zł miesięcznie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 44 050

Ogłoszenia

na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomościami pomocznymi 200 gr. od 1-lamowej m. l. m. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30 w nagłych wypadkach do godz. 22 a stróża do wydania wieczornego „drobne” do godz. 11 większe dłuższe według możliwości. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

Przedpłata

na kwiecień 1932, za dwa wydania razem wliczając tygodniowe do datki ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. z 4.00 w agencjach w mieście z 4.50 z odnośnem, em do domu w Poznaniu z 4.70, z odnośnem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie z 4.94, kwartalnie z 14.82 pod opaską miesięcznie w Polsce z 9.00 w innych krajach z 11.00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domaganie się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.